

“...וכבשו להם ארץ ששמה פלשת ונקראו
אחר כך פלשתים על שם הארץ. וארץ
פלשתים בגבולות ארץ כנען היא, כנאמר
ביהושע, (י"ג, ג') "מן הַשִּׁיחֹר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי
מִצְרַיִם וְעַד גְּבוּל עֶקְרוֹן צְפוּנָה לְכַנְעַנִי
תִּהְיֶה. תִּמְשֹׁת סִרְנֵי פְּלִשְׁתִּים הָעֹזְתִי
וְהָאֲשִׁדּוּדִי הָאֲשִׁקְלוֹנִי הַגָּתִי וְהָעֶקְרוֹנִי
וְהָעֵזִים." אך הפלשתים בני מצרים כבשו
מקצת הארץ וישבו בה.”

רבינו בחיי על המסעות (במדבר, כ"ו)

תיקון שערי עזה

לוח במבוא

פשר חידת (השאהיד) שמשון

ומלחמות ישראל בפלשתים

רימאל פינת 'אחוזת בית' צבי שילוני

עזה...תחילה !

הפסיכואיסטוריה של עוטף עזה

עז כארי ... עזות דקדושה ברוך תאנה וישראל רחן

גאולה משיחית מעזה

מאשכול, חבל שלום ומעזתה לעוטף עזה ובחזרה

מחבל עזה אל רצועת עזה, וחבל הבשור ובחזרה דן גזית

דוד המלך מנצח בעזה

כרתי ופלתי

שמשון – משיח של עולם התוהו גינצבורג

ואשקלון כדרום משנה ראש גיטין
יהושע, יהודה, חזקיה וגבול עולי מצרים בעזה

יונתן וינאי בעזה זיסברג

גרר, פלשת ונחל אל עריש יהודה קיל ואריה קימלמן

הן, פה בעזה - ארץ רחבת ידיים! אהרון אמיר

איו, טיכה, פורטונה ומרנס שמעונה רודן

שערי עזה המולחמים לכתפינו יוחאי שלום חדד

נקמת העין השנייה

עד... עֶזָה!

עז... ה'!

פלשת וארץ פלישתים- פלישה או מפולש? גינצבורג

כי... מִיְהוָה היא!

כי היא... יִשְׂרָאֵל בְּעֵינַי!!

זְכַרְנִי נָא וְחִזְקֵנִי נָא.. אֵךְ הַפַּעַם הַזֶּה... הָאֱלֹהִים!

דָן יָדִין עָמוּ.. כְּאַחַד!

להפוך את עזה לחברון גינצבורג

בָּא שְׂמֵשׁוֹן... הִנֵּה!

כאן עזה ... מרחב רוחני.. לא להתבלבל! שועי רז

הגענו ..גם מעזה ! שועי ח

יהי דן... נחש !

חושים (בו דן) = משיח !

בין מאה למאתיים.. (עורלות פלישתים)

אוצרות זאוס ואזון בן הרקולס

גליית, ישבי, סף ואיש מדון -בני הרפה !!

חנניה בן יעקב במסגד עזה

”בדרך היורדת מירושלים בואכה עזתה “ מפעלי השליחים ח כ”ו

שערי עזה, לנצח נצחים. אדריכל סרגיו לרמו,

ויתפלל אברהם: וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֶת אַבְיִמֶלֶךְ

אבימלך 1, אבימלך 2, אבימלך 3

עזה מיומס- שער.. אל.. ים..פלישתים ? !

תיקון שערי ארץ ישראל הנושבת

מי ישתה מהים של עזה

سيشرب من بحر غزة

יוני 2004
יוני 2005
ינואר 2009
יוני 2009
אוגוסט 2014
מאי 2021

תאריך: תמוז התשס”ד
עודכן: סיון התשס”ה
עודכן: שבט התשס”ט
עודכן: סיון התשס”ט
עודכן: אב התשע”ד
עודכן: ח סיוון התשפ”א - מבצע שומרי החומות

מאי 2021
יוני 2021
יולי 2021

עודכן : יום טבוח - יב סיוון -מהדורה מודפסת
עודכן : יז סיוון
עודכן : י"ג תמוז התשפ"א
טו באב התשפ"א עם חברי המתוק יוסף קלנר

D:\My Documents
C:\Users\Me\Documents\
D:\My Documents
C:\Users\Me\Documents\
מקור משרד
עזה תיקון.doc- מחשב בית
עזה תיקון.doc
עזה תמונות שערי עזה תיקון.doc
עזה תיקון.doc קובץ העיקרי שערי עזה תיקון.doc

'שערי עזה' אינם רק שערי עזה של שמשון הגיבור אלא גם מושא של מדיניות החוק והביטחון של מדינת ישראל מטפורה, ממשות או מהלכים בשחמט בתוך החולות .. ?

כמו כן בשם ' ברירת שמשון', נקראת האופציה הגרעינית של מדינת ישראל לתרחיש שבו תשתמש ישראל בנשק גרעיני בהימצאה על סף השמדתה הפיזית ובמצב שאין לה מה להפסיד, סוג של נקמה המתכללת גם התאבדות ונזק עצמי(שאהיד !) הנקרא על סמך דוגמת שמשון הגיבור התנ"כי שלפת את עמודי מקדש האל דגון ומספר הפלישתים שהרג במותו היה רב יותר מאשר בחייו, בקוראו: "תמות נפשי עם פלשתים."

SAMSON CARRYING THE GATES OF GAZA.

“...אל ראש ההר אשר על פני חברון”

מרתקת העובדה כי אלפי שנים לאחר העלאת שערי עזה אל “ראש ההר אשר על פני חברון” על ידי השופט שמשון

הגיבור, יד ‘שמאל’ נושאת, יד ‘ימין’- תומכת!

הועברו דלתות בית הכנסת בעזה והורכבו בבית הכנסת אברהם אבינו בחברון.

התגשמות פסיכואיסטוריה אסימובית במיטבה!

‘חבל אשכול’ ב’עוטף עזה’ הינו גם רפליקה ל’נחל אשכול’ החברוני

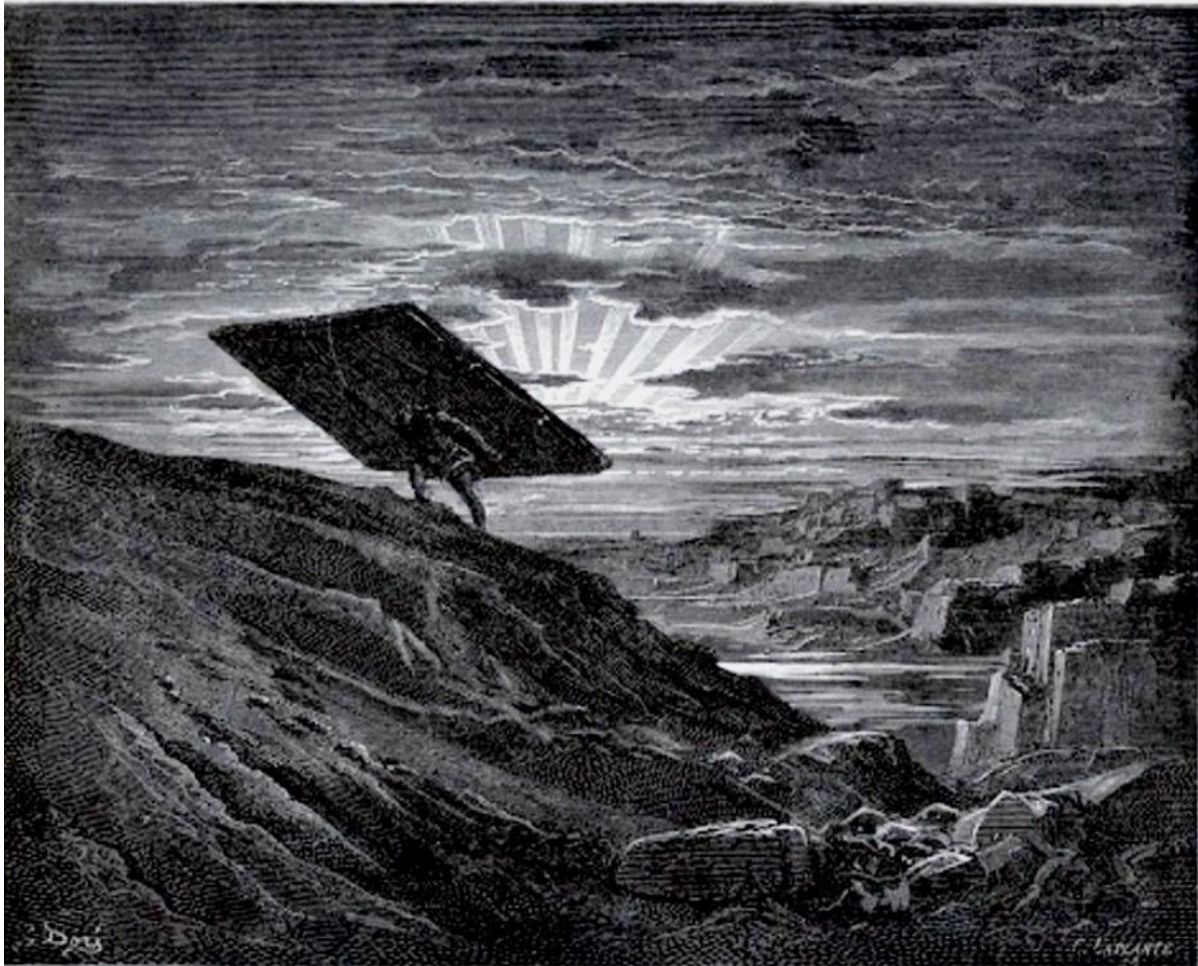
הן ידוע ידע שבגדה
ונכנע לחלקת הלשון
הוא ידע שימות מידה
פלישתים עליך שמשון.

ויחזור וישכב בחיקה
עם דמותו הצופה באישון
כי בכל בגידותיה מתקה
פלישתים עליך שמשון.

כי כבשה ככובש את אויבו
וכל לילה לו לילה ראשון
ויצהל חרדות לבבו
פלישתים עליך שמשון.

רק בבוא העדה הפרועה
עת טפחה אהבה על פניו
הוא פקח את עיניו וראה
ורעיה ניקרו את עיניו

לאה גולדברג . דלילה , המחברת הכתומה

SAMSON CARRYING AWAY THE GATES OF GAZA

השחר בוקע עם עקירת שערי עזה ועלאתם...

'כבדו שערי עזה מכתפיו ויזלו לו'

הרמטכ"ל משה דיין, הספד לרועי רוטברג, נחל עוז, 30.4.1956

“וירד מיעקב והאביד שריד מעיר”.

מדובר בפלשתיים שמנעו שלטון וממשלה מישראל.

(גר"א לבמדבר, כ"ד)

א. חידת עזה טרם באה על פתרונה¹.

עוד מזמן עזיבת יהודיה, בעיקבות פרעות תרפ"ט, כיתורה במלחמת השחרור על ידי כוחות המדינה הצעירה שאיגפו אותה וניתקו אותה ממצרים הרחק הרחק בהגיעם מעוג'ה אל חפיר אל פאתי אל עריש וניתוקה ממחוז סיני². דרך פעולות התגמול השונות כמו פעולת ה'חץ השחור', כיבושה במלחמת סיני, החזרתה לשלטון מצרי וכיבושה מחדש במלחמת ששת הימים והחזרתה... 'עזה תחילה' וגירוש תושביה היהודים ופינוי חבל קטיף מתושבי המהגרים החדשים - המתנחלים הישראלים.

מתברר כי לא ידענו כלל את אופיו ולא עמדנו על מהותו של חבל הארץ הזה עד היום הזה כאשר כל עשרות! המבצעים הצה"ליים כאן, 'עופרת יצוקה', 'צוק איתן' ו'שומרי החומות' ועוד – לא רק שלא יכלו לה אלא גם לא הביאו לחשיבה מתקדמת על פשר הכישלון המתמשך אל מול עזה, לא לכל ניסיון לחשיבה מתקדמת ולא להבנה כלל של מהותה ושל מקומה וייחוסה לארץ ישראל כולה ולמקומה כמחוז מן המחוזות המשובץ במחוזות ארץ ישראל האחרים בפרט.

מתברר כי עמוק, עמוק הוא מאוד הסוד הטמון באדמתה החולית של עזה. אותה עזה המוזכרת 22 פעמים בתנ"ך. לראשונה³ הוזכרה עזה בחומש בראשית כגבול הכנעני "וַיְהִי גְבוּל הַכְּנַעֲנִי מִצִּידוֹ בְּאֶבְרָהָם עַד עֵזָה.." (בראשית י"ט) לאחר מכן⁴ עזה הוזכרה בחומש דברים (ב, כ"ג) כגבול ההתיישבות של

¹ ישנם מאמרים רבים ותפיסות שונות על ה'לקחים' מאי ההכרעה בעזה כמו: 'לקחים עיקריים לאחר המערכה האחרונה מול עזה' מאת פרופ' אפרים ענבר אל"מ (מיל'), ד"ר ערן לרמן: 'אין פתרון חד וברור לבעיית עזה', אלוף (מיל') יעקב עמידרור: 'תשעה לקחים לישראל בעקבות מבצע שומר החומות', מיקי אהרונסון, ד"ר איימן מנצור. פורסמו לאחרונה בפרסום מכון ירושלים לאסטרטגיה וביטחון. אולם כל מאמרים אלו נוגעים ברובד הנראה של הבעיה כעכשווית בלבד ולא חורגים אל מעמקי מקומה של עזה עמוק עמוק אל הפסיכואיסטוריה המקומית. ובהפוכה, מאמרים מלומדים מצביעים בבירור כי אין בראייה הביטחונית – מודרנית ככול שתהיה בכדי להבין את הבעיה ומכאן בודאי לא נמצאה כל פרמטרים מטההיסטוריים לפיתרון.

² איגוף אסטרטגי של חטיבה 8 ששובצו בה ובפיקוד שלה חיילי מחתרת לוחמי חירות ישראל. בספר

³ על פי השל"ה, והחסידות המוקדמת יש לבדוק את מהות השם או המושג איפה שהוא מאוזכר לראשונה בתורתנו הקדושה.

⁴ אוזכרה ארץ פלישתים לראשונה אצל אברהם רק בעימות השני שלו עם אבימלך הראשון 'מלך גרר' (ולא מלך פלישתים). לאחר מכן הוזכרה פלישתים ו'ארץ פלישתים' אצל יצחק בעימות של עם אבימלך השני – אולם עזה לא הוזכרה עוד בבראשית למרות שהוזכרה קודם לכן ב'לוח העמים', כמו שאוזכרה באר שבע וייסודה במשותף של האבות עם אבימלכים' השונים. ש' להוסיף כי למרות היותו של אבימלך-מלך גרר-גרר לא המשיכה להיות אחת מחמשת ערי המדינה הפלישתיות ואולי זה מעיד על היות אבימלך להיותו מלך עווי ולא פלישתי!

העווים " ...והעווים היושבים בחצרים עד עזה"⁵, תושביה המקוריים . לאחר מכן התיישבו הפלישתים (= גויי הים) בעזה שהייתה עיר המרכזית שלהם ברצועת ההתיישבות שלהם ברצועת החוף הדרומי של

⁵ כן פירש הרמב"ן בהרחבה והאריך על הזהות האפשרית של העווים היושבים בעזה (לדברים ב כג) מסיבות פלאיות , מה שמראה על החשיבות לדעתו הרלוונטיות של הבנת מקור הפלישתים שהיגרו מכפתור והגיעו לכאן :

"והעווים הישבים בחצרים עד עזה" - "יאמר כי העווים היושבים בערי חצרים אשר אין להם חומה סביב עד עזה שהוא גבול הכנעני כמו שנאמר (בראשית י"ט) "ויהי גבול הכנעני מצידן באכה גררה עד עזה הכפתורים שיצאו מכפתור השמידום .." והם יושבים תחתם והנה הכפתורים שהם מבני מצרים (שם פסוקים יג יד) ואינם ממתנת אברהם ארצם היא של ישראל מפני שהכפתורים לכדו אותה מבני כנען והכתוב שאמר על ארץ פלשתים (שם כו ג) כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל (לא רק ארץ כנען אלא גם ארץ פלשתים ג.ח.)מן הטעם הזה היה כי הארץ היא הייתה מתחלה לבני כנען ומפני זה הורישו ישראל בימי יהושע חמשת סרני פלשתים העזתי האשקלוני הגתי והעקרוני והעווים (יהושע יג ג) שהיו כולם יושבי גבול הכנעני בעזה ובאשקלון ובאשדוד ועקרון ועל שם מקומם הם נקראים כי השמידו (את) העווים שהיו מבני כנען היושבים בגבול הכנעני מצידון באכה גררה עד עזה וישבו תחתם וצידון גם היא לפלשתים כמו שכתוב (יאל ד ד) (וגם מה אתם לי צור וצידון וכל גלילות פלשת. ועל דעתי העווים הם החוים כי המנהג בכתוב שיחליפו השמות .. ובבראשית רבה (שם) מצאתי כי העווים הם רפאים אמרו בפסוק הנפילים היו בארץ (בראשית יד) (מצאנו 'בני הרפה', ענקים פלישתיים, יכול שהם צאצאי העווים=רפאים. ג.ח.). רפאים הם העווים, רפאים שכל מי שרואה אותם לבו רפה כשעוה. עווים שהיו בקיאין בעפרות כנחש וכו' ... ועוד ספר כי גם כפתורים היוצאים מכפתור לקחו מארצם והיא מותרת לישראל והזכיר יהושע ארץ הפרזי והרפאים (יהושע יז טו). אבל רש"י כתב עווים מפלשתים הם שעמהם נחשבים בספר יהושע (יג ג) העזתי והאשדודי האשקלוני הגתי והעקרוני והעווים ומפני השבועה שנשבע אברהם לאבימלך לא יכלו ישראל ללכת בארצם ולהוציאם מארצם הבאתי עליהם כפתורים והשמידום וישבו תחתם ועכשיו אתם מותרים לקחת מידם ולא נתכוונו אצלי דברים הללו כי הכתוב לא ימנה העווים מפלשתים אבל ימנה חמשת סרני פלשתים וזכירם ואחרי כן יזכיר העווים בעם אחר יאמר כי מן השיחור אשר על פני מצרים (חוף סיני הצפוני. ג.ח.) ועד גבול עקרון צפונה הכל תחשב מארץ כנען חמשת סרני פלשתים אשר ימנה וגם העווים שהם גוי אחר ולדברי הרב הנה הותרו העווים שירשו אותם כפתורים ושאר סרני פלשתים מי התירם ולמה יכבשו את כלם כי יהושע הוא המכבש את הפלשתים והעווים ועוד למה תהיה ארץ פלשתים לאברהם כלל ולמה הוצרך אבימלך לבריתו בזה ופלשתים מבני מצרים היו וכן הכפתורים ואינם מעשר עממין אבל הדבר בהפך כי הכפתורים והפלשתים השמידו מן הכנענים כי אבימלך מלך גרר היה והעזתי יושב בעזה וצידון עיר פלשתים ואלה מגבול הכנעני הם שנאמר ויהי גבול הכנעני מצידון באכה גררה עד עזה. והנראה בעיני כי פלשתים וכפתורים יחשבו עם אחד וכן אמר הכתוב (ירמיהו מז ד) "כי שודד ה' את פלשתים שארית אי כפתור" וזה טעם "כפתורים היוצאים מכפתור" כי יצאו מכפתור עם מעט לגור באשר ימצאו והשמידו את העווים היושבים עד עזה שהם מזרע כנען וישבו תחתם בעזה ואשקלון ואשדוד וגת ועקרון והכל מגבולות כנען וחלקו אותה לחמשה סרניהם ושם הגלילות ההם פלשת ונקראו גם הם פלשתים ונשאר לעווים יתר ארצם כאשר הזכיר יהושע וזהו שאמר (שם) פלשתים שארית אי כפתור כי פלשתים הם וזה טעם אשר יצאו משם פלשתים ואת כפתורים (בראשית יד) / כמו שפירשתי שם ומה שאמר הכתוב (עמוס ט ז) הלא את ישראל העליתי מארץ מצרים ופלשתיים מכפתור וארם מקיר יספר מלחמות ה' כי הוא אשר העלה את ישראל מארץ מצרים באותות ובמופתים ובמלחמה והעלה פלשתים מכפתור ארצם כי הוציאם משם לתת להם בנס גדול את העווים והשמידום וישבו תחתם ועזבו כפתור לאחיהם או שהיה הענין כאשר הזכרתי כי העווים בני כנען יושבי הארץ בראשונה היה שם פלשתים כי שם הארץ פלשת והכפתורים היוצאים מכפתור כאשר השמידום הגלו מהם לכפתור ארצם אשר היא מכלל ארץ מצרים ליד אחיהם וה' גאלם משם וחזרו למקומם לא ידענו באי זה דור מן הדורות והנה פלשתים יושבי ארץ כנען הם ולכך אמר הכתוב (צפניה ב ה) דבר ה' עליכם כנען ארץ פלשתים והאבדתיה מאין יושב וכן ישראל לא הורישו פלשתים עד שעבר זמן השבועה שמתו שלשה דורות מן הפלשתים באותה הארץ של אבימלך וכן אמרו במדרש (מכילתא ריש בשלח) כי

ארץ ישראל, הוא חבל גרר – נחלת יצחק אבינו. כן כתב הרב ברוך תאנה בספרו החשוב 'ערי נחלתינו' (ע' 128) כי יצחק אבינו נולד בארץ גרר וכי לפלא הוא כי דווקא בחבל גרר הובטחה הארץ ליצחק והוא נצטווה דווקא כאן ציווי מיוחד של "גור בארץ הזאת..." ().

על פי הארכיאולוגיה הידועה, במישור החוף זה של עזה התיישבו רק במאה ה-13 לפני הספירה (סרני⁶) הפלישתים ושרידי התיישבות זאת נמצאים תחת ככר פלסטין ושכונת תופח הנמצאות על חורבות העיר הפלשתית של עזה (מפי יששכר גולדבראט ע"ה).

ויש שחלקו (יהושע מאיר גרינץ) על דעה זאת במחקר וכתבו כי הגירת הפלישתים לכאן התרחשה מוקדם יותר וכבר בתקופת אברהם אבינו וכפי המצוין במקרא. להזכיר כי אבימלך של אברהם לא כונה 'מלך פלישתים' בעוד אבימלך של יצחק הוגדר 'מלך פלישתים'. כן כתב באריכות החוקר יהושע מאיר גרינץ במאמרו "על הפלישתים הראשונים" וכן החוקר מרדכי כסלו שמצא 'טופח ספרדי' = פלישתי, צמח מהגר 'פלישתי – יווני' קדום בחפירות בחוף דור.

גם החוקר, שכני פרו' גרשון גליל כתב על ההתיישבות הפלישתית הנרחבת בארץ ישראל, בחבל עזה ובצפון סוריה עוד מתקופות קדומות יותר, בהרחבה במאמרו 'ערי המדינה הכנעניות במאה הי"ד לפני הספירה: היקפן ומעמדם המדיני', ובמאמרו 'ירושלים, חמת וגת פלישתים במאה העשירית לפנה"ס'.

כך שהיו מספר גלי הגירה פלישתית מיוון, מהאיים האיגיים אל חוף מזרח הים התיכון ולאורך כנען וכן הגירה לארץ ישראל גם מאנטוליה וממצרים.

פלישתים מכול רחבי אגן הים התיכון, התקבצו, צלחו את הים והגיעו דווקא לכאן.

קרוב הוא קרובה השבועה שנשבע אברהם לאבימלך עדיין נכדו קיים זהו הראוי והנכון בענין הזה אבל בגמרא בפרק ואלו טרפות (חולין ס) אמרו כדברי רש"י במחלוקת ורב אמר התם עוים מתימן באו ותניא כותיה ותימן זרע אדום כדכתיב ([ימיהו מט ז](#)) **לאדום כה אמר ה' צבאות האין עוד חכמה בתימן** וזה אפשר הוא ויאמר הכתוב כי העוים שהם מבני עשו קצת ארצם טהרה ביד הכפתורים כעמון ומזאב שטהרו בסיחון ומה שכתבתי הוא הטוב והישר"

⁵על זהותם מקומם של הפלישתים = גויי הים בתקופת אברהם ויצחק כתב החוקר יהושע מאיר גרינץ כי זאת הייתה מעין 'מהדורה מוקדמת' של הגירה פלישתית. אצל החוקר הארכאולוג ארן מאיר ובמחקר בכלל, גם במחקר המקראי, מוכחשת הגעה מוקדמת של פלישתים לארץ ישראל. והחוקר מרדכי כסלו זיהה בחוף דור שרידי צומח יווני שקדמו להגירה הפלישתית הידועה במאה ה-12 וה-13. מה שמעיד לדעתו על גל הגירת פלישתים מוקדמת שקדמה להגירת הפלישתים המוכרת. וראה מאמרו של גרינץ בספרו 'מוצאי דורות' בעניין. גם המקרא כותב בשירת הים "אז נבהלו אלופי אדם... נמוגו כל יושבי פלשת", מה שמעיד כי הייתה כאן התיישבות פלישתית אולם עדיין ללוא 'סרנים'! ,דהיינו ללוא התיישבות מאורגנת פוליטית. וראה מאמרו של החוקר אליעזר אורן על חפירותיו וממצאי התיישבות הפלישתית לאורך חוף הצפוני של סיני. וכן אירית יזרסקי. תולדות צפון סיני בתקופת הברזל – היבטים היסטוריים וארכיאולוגיים. עבודת דוקטור. באר שבע התשס"ג. ואולי ארץ גרר המקראית הינה בשפך נחל אל עריש לים התיכון. כך שבקרבנו לפלישתים נקרא חלק הדרום מזרחי זה של הים – **ים פלישתים**. על זיהויו של ואדי אל עריש כנחל גרר המקראי ראה מאמרו של אריה קימלמן שצוטט בהרחבה אצל יהודה קיל בפרושו לדעת מקרא ליהושע, שופטים ודברי הימים. על ההתיישבות הפלישתית לאורך דרום רצועת החוף ראה "גם 'צפון רצועת עזה' / *חדשות ארכיאולוגיות*, נד/נה, 1975. וכן סקר צפון מערב סיני חדשות ארכיאולוגיות / *חדשות ארכיאולוגיות* [כרך כח / כט](#); [טבת תשכ"ט / ינואר 1969](#), (עמ' 43-47) (6 עמודים) הוצאת: רשות העתיקות / רשות העתיקות. וכן אצל פרופסור דניאל מיכלסון המזוהה בבירור את גרר באל עריש ואת נחל (ואדי) אל עריש כנחל גרר.

⁷ החוקר יהושע מאיר גרינץ לא שת ליבו לאבחנה זאת בין אבימלך של אברהם שאיננו פלישתי לבין אבימלך של יצחק שהיה מלך פלישתים' שם ע' 115.

החוקרת אירית יזרסקי בעבודת הדוקטור שלה הנרחבת על צפון סיני 'תולדות צפון סיני בתקופת הברזל – היבטים ארכיאולוגיים והיסטוריים'⁸ סיכמה וכתבה על מעמדה של עזה :

" העיר החשובה ביותר בדרום פלשת הייתה עזה. עזה שכנה בקצה הארץ הנושבת של ארץ ישראל, ובנקודת המפגש שבין אשור למצרים. אל נמלה של עזה הגיעו השיירות עם סחר ערב⁹. מימי תגלת פלאסר היא הוגדרה "בית מכס אשורי". עזה נהנתה ממעמד מיוחד, שלפיו לא היתה ממלכה וסלית רגילה וגם לא פחוה (כוגן תשנ"ד: 11–12). על חשיבותה של עזה גם במסגרת האינטרסים הכלכליים של מצרים בארץ ישראל אפשר ללמוד ממשלוחי מתנות הסוסים היקרים לאשור בימי תגלת פלאסר 3 וסרגון 2, ובהם נזכרות עזה ומצרים ביחד. מן העובדה שנסיכי שייכים מקומיים נתמנו למפקחים על השקט באזור, נראה שנוכחותה הצבאית של אשור באזור היתה מוגבלת בכמות. כוחות צבא ישבו בתל אבו-סלימה ובמצודה בתל שרע (אורן 1222: 1222 53 – צבא אשורי גדול הגיע לאזור רק בזמנים קריטיים של מרידות, או בדרכו אל מצרים. התמונה ההיסטורית בשילוב עם התמונה הארכיאולוגית הביאו את אורן (Oren 1990) לטבוע את המונח "ממלכת עזה" והוא כולל בו מבחינה גיאוגרפית את הנגב המערבי ודרום פלשת עם התלים של עזה, תל חסי, תל אל-פארעה (דרום), תל אבו סלימה, תל שרע, תל הרור ותל רוקייש " (שם עמוד 57).

על פי החוקר יהושע מאיר גרינץ, שורשיה ושמה של עזה נגזר משמו של אזור בן הרקולס, ישנן אגדות שאת העיר בנה זאוס מלך האלים. העיר בשמה היווני נקראה גם מינואה או מרנה. כל השמות אלה של עזה מעידים לכאורה על מוצאם של 'גויי היס' הפלישתים = כפתורים ושהגיעו לעזה מהאי כפתור = כרתים.¹⁰ (ולאו דווקא ממצרים כמו מה שנכתב במקרא ובממצא הארכיאולוגי המצרי).

אין כל מידע חיצוני או מימצא ארכיאולוגי על תושבי עזה העוויים שקדמו לפלישתים מלבד מה שנזכר במקראות. גם טרם ידועה חפירה ארכיאולוגית בעזה הקדומה המסתתרת מתחת לעיר הקדומה . .

כאן בעזה קיימת מסורת על מקומו הגנוז של אוצרו של זאוס, השליט העליון של אלי הפנתיאון היווני, ואל השמים, הרעם והברק, אוצר שהוטמן בחולות עזה (שם) ונמצאה ביסוד העיר (וינאי, ערך עזה). האגדה על זאוס שנולד במערה בכרתים ובנם של הטיטנים קרונוס וריאה ונכדם של אוראנוס וגאיה, מחזקת את הדעה של מוצאם של הפלישתים מכרתים. בעזה היו שבעה מקדשים עד תקופת הנצרות וכן אורקולוס (=בית נבואה. שם). ויש שכתבו כי מוצאם הקודם של הפלישתים היה גם מאנטוליה.

⁸ באר שבע. שבט תשס"ג.

⁹ מפגש של 'דרך היס' או 'דרכי הורוס' או 'דרב א סולטני', דרך שעברה לאורך חוף היס של צפון סיני עם הדרך דרומה לכיוון אילת וצפון ערב שנקראה 'דרך עזה' - דרב אל-ע'זה- שהיא דרך המסחר קדומה במזרח [חצי האי סיני](#) המובילה [מעזה למפרץ אילת](#) למרגלות רכס [ההגבוה שבנגב](#). בימי קדם יצאה הדרך מנמל [עזה](#) שלחופי [הים התיכון](#), עברה דרך [קדש ברנע](#), דרך [החאן בכונתילת עג'רוד](#) והגיעה [לעציון גבר](#) לחופי [מפרץ אילת](#). ואהרוני וזאב משל כתבו שדרך זאת נקראה 'דרך הר האמורי'. (משל, דרכי הנגב)

¹⁰ יהושע גרינץ, מוצאי דורות, מחקרים בקדמוניות המקרא. 'הפלישתים הראשונים' ע' 100.

כאן הייתה עירם של טיכה, איו, פורטונה ומרנס, עיר פגאנית האחרונה שנכנעה לנצרות, לפחות שמונה מקדשים טמונים מתחת לתל עזה¹¹.

פלא נוסף הינו העובדה כי הפועל 'רפא' מוזכר פעם ראשונה¹² בתורה הקדושה אצל דווקא אבימלך "וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֶת אַבְיִמֶלֶךְ...". מכאן שנדרש דווקא כאן שורש הריפוי המתבטא בראשונה בצורך לרפואת הקשר הגורדי בין אברהם לאבימלך מלך גרר. כאן נזכר כי אברהם היה הרופא הראשון בתורה כמו שהיה המתפלל הראשון בתורה שבא לרפא את הרצון השלילי למלוך (גינצבורג. נפלאות, שלח התשפ"א) של אבימלך.

¹¹ שמעונה רודן, המזל האל והים. פרק תשיעי.

¹² בהתאם לכלל של השל"ה כי כל מקום שבו נזכר בראשונה בתורה ביטוי, שם יש לחפש את מהותו. כן ציין הרב גינצבורג.

וַיָּשֶׁב לוֹ, אֵת שְׂרָה אִשְׁתּוֹ

בראשית כ', י"ד —

אבימלך מחזיר את שרה לאברהם. ציור מעשה ידי אליאס ואן ניימחן. [מוזיאון רוטרדם](#).

https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A7%D7%95%D7%91%D7%A5:Elias_van_Nijmegen_-_Bijbelse_voorstelling,_Abimelech_geeft_Sara_aan_Abraham_terug_-_11096_-_Museum_Rotterdam.jpg

מתברר כי כבר בעת העתיקה נאלצו העברים העבדים יוצאי מצרים לעקוף את חבל ארץ פלישתים¹³ ועזה –**“ולא נחם אלוהים דרך ארץ פלישתים”** והשוכנים על ‘דרך הים’ העתיקה לאורך חוף צפון סיני, בין מצרים לכנען, בדרכם לארץ המובטחת. כמו כן אוזכר בתהילים ובדברי הימים הסיפור על יציאתם המוקדמת¹⁴ של בני אפרים ממצרים לנחול בארץ ישראל ועל הריגתם על ידי תושבי גת (הפלישתית?), כאן ישנם שני עמים ‘מהגרים’, הפלישתים = גויי הים ואנחנו, המגיעים לכנען גם הם אחרי ‘צליחה קרבית’¹⁵ (אורי מילשטיין) של מעברי מים, והמתחרים על מציאת נחלה בארץ המובטחת בלבנט..

ולמרות פחד העבדים העברים- ישראלים מפני הפלישתים, הראשון שהגיע לעזה לאחר מכן הוא המצביא יהושע בן נון, הכובש האכזר, עליו נאמר: **“ויכם יהושוע מקדש ברנע ועד עזה ואת כל ארץ גושן”** (יהושוע י') שהיה אמור להנחיל אותה לשבט דן¹⁶ הסמוך אולם בפועל היא הייתה עיר בנחלת יהודה: **“עזה בנותיה וחצריה”**¹⁷.. “(יהושוע טו מ”ה). אולם מלחמה זאת לא הספיקה ולכן נאלץ שבט יהודה למלחמה שבטית נוספת: **“וילכוד יהודה את עזה ואת גבולה”**.. (שופטים א י”ח)¹⁸. לאחר מכן ידועה מלחמתו הפרטית! של השופט שמגר בן ענת ולאחר מכן נזכרת בהרחבה גם מלחמתו האישית¹⁹ של שמשון הגיבור בפלישתים ובתושבי עזה בפרט, אולם פשר חידת שמשון ומלחמתו הפרטית

¹³ ולאחר מכן את הכנענים יושבי ערד והנגב ולהיכנס ממזרח דרך עבר הירדן.

¹⁴ ראה בהרחבה במאמרי ‘נחלת מגשה’, על מלחמה זאת ונחלות בני יעקב שלא נעזבו בכנען ועבר הירדן.

¹⁵ תחרות להנחלת הארץ בין הפלישתים לבין העם היהודי והישראלים החדשים עד לימינו אלה בעת החדשה.

¹⁶ נחלת דן תוארה ביהושע באמצעות רשימת ערים בלבד ולא באמצעות תיאורי גבול רציף. מכאן שהייתה כאן התיישבות בני דן בערים ללוא רצף טריטוריאלי ובינות להתיישבות הכנענית והפלישתית. אם ארץ גור הייתה ארץ שבמרכזה אל עריש ושפך נחל אל עריש יכול שהמחוז מכאן ומערבה היה נקרא ארץ גושן. וראה מאמרי ארץ גושן.

¹⁷ לא מספיק ללכוד ולהכות את העיר עזה אלא גם את בנותיה וחצריה!

¹⁸ יש לציין כי בדברי הימים לא הוזכרה עזה כלל בנחלת שבט יהודה.

¹⁹ שני שופטים ומושיעים ישראלים כלליים שלכאורה נלחמו מלחמה מעין אישית / נגד הפלישתים. שניהם שופטים עם כוח פיסי מיוחד!

והאישית בעזה ובתושביה הפלישתים – לא נודעה . שמשון בדרכו , גורם לפלישתים להיראות כמי שלוחם נגדם מלחמה אישית ופרטית ²⁰, כביכול ללוא קשר למלחמה המתמשכת ה'לאומית' בין העברים לפלישתים" .. **כי תואנה הוא מבקש**... (שופטים) .

האם ידיעת דרך התנהלותו של שמשון השופט הגיבור יכול שתקרב אותנו לפיתרון היחסים ההדדיים האפשריים בין עזה למדינת ישראל העכשווית, או ללמדינו סוג של דרכי התמודדות עם תושביה ?

ולפלא הוא כי 'שערי עזה' ו'ברירת שמשון' הפכו והסתמבלו באסטרטגיה הביטחונית של מדינת ישראל הצעירה , אלפי שנים לאחר מכן. גם 'ים פלישתים' , חלק הים התיכון²¹ הסמוך , נקרא על שם הפולשים והמהגרים הפלישתים שהגיעו ממרחב הים בהיתחרותם עם המתנחלים הישראליים היוצאים ממצרים והמגיעים איתם לכאן - גם על ידי התורה הקדושה ! המהגרים גם הם במקביל אל מישור החוף הדרומי של ארץ ישראל .

עזה הימית – 'מיומס' ושעריה ... , הינה גם שער הנמל אל ים זה שלנו . אם תרצה .. גם השער הימי אל ארץ ישראל היבשתית כולה .

לאחר מכן מסופר על מלחמות ישראל בפלישתים . הראשון שנלחם איתם בהמשך היה שמואל הנביא . בהמשך מאוזכרת מלחמה נוספת בפלישתים שבאחת מהם אף ארון הברית נשבה על ידי הפלישתים והוחזר אחרי הצבתו במקדשי דגון באשדוד גת ועקרון . החזרתו מתאפשרת לאחר שלא צלחו הניסיונות הפלישתיים להצבתו במקדשי דגון במקדשים העירוניים בפלשת . הצבת הארון במקדש דגון בעזה ובאשקלון – לא אוזכרה מסיבה לא ידועה .

במלחמה נוספת נגד הפלישתים הובס שאול המלך ונהרג במלחמה נגדם בגלבוע . רק דוד המלך הצליח למגר את הפלישתים לחלוטין , זאת לאחר מלחמות רבות איתם , החל מהריגתו של הענק גולית הרפאי-הפלישתי והצבת גולגלתו בירושלים הבינלאומית עוד בעודו לוחם בצבא שאול

²⁰ יש לציין שגם הנער דוד בן ישי ניצח את גולית הענק הפלישתי גם הוא במעין מלחמה אישית . כביכול המלחמה לאומית מסתמבלת בדו-קרב !

לאחר מכן מוזכרות מלחמות נוספות של 'אחד על אחד' עם ארבעת בני 'הרפה' הפלישתית: סף, גוליית הגיתי, איש מדון, ישבי .
²¹ ראה 'קונטרס הים' שחיברתי על יחסי ים מים ויבשה במחשבת היהדות בהרחבה.

וזאת רק לאחר שחבר זמנית לאכיש מלך גת²², (שכנראה לא היה פלישתי). דוד הפעם כמלך הוא היחיד שהנחיל תבוסה סופית לפלישתים וזאת רק לאחר מותו של המלך שאול במלחמתו בפלישתים ותבוסתו בהר הגלבוע ורק לאחר קרבות נוספים נגד הפלישתים ונצחונו²³ עליהם אחרי המלכתו.

לא מוזכרת עזה בקשר לדוד המלך אולם גבולות שלמה המלך ששלט לאחריו בארץ ישראל, מוגדרים על ידי העיר עזה "מתפסח ועד עזה" () , לא ברור אם 'עד' ועזה בכלל, ופשר הביטוי החוזר 'עד עזה' החוזר מספר פעמים בתנ"ך. להלן. לאחר מכן מוזכר כיבושה מחדש של עזה אצל חזקיה מלך יהודה שם נכתב כי "הוא היכה את הפלישתים...עד עזה ממגדל נוצרים ועד עיר מבצר"²⁴ (מלכים ב, י"ח).

אולם למרות מה שנכתב במפורש במקראות על כיבוש עזה והיותה חלק מארץ ישראל, הן המובטחת, הן הנכבשת בפועל בבית ראשון והיותה בכלל ארץ ישראל המקודשת בקדושה ראשונה כתבו רבים כי עזה הינה מחוץ לגבולות הקדושה מאחר שהיא איננה בכלל גבולות עולי בבל למרות כיבושה בזמן בית שני על ידי המלך ינאי החשמונאי²⁵ ואלכסנדר ינאי²⁶ אחרי, וכתבו שאין להחיל עליה גם היום קדושת ארץ ישראל ומצוותיה שהרי היא מדרום לאשקלון עליה נכתב במשנה 'אשקלון כדרום' (גיטין ב א) משם משמע שאין הכרה בכיבוש החשמונאי של עזה להכללתה בקדושת כיבוש עולי בבל²⁷.

²² וראה במאמר אבימלך 2 שבנספח, כי ה"מזמור לדוד בברחו מפני אבימלך", איננו ציון ארכיטיפ מחקרי אלא עדות כי דוד ראה את אכיש מלך גת כהמשך ממלכת אבימלך הקדמון, על כול משמעויותיה להלן. מעין הוכחה על התפיסה ההיסטוריוסופית והפסיכואיסטורית שביסוד מאמר זה.

²³ על פי הגותו של הרב גינצבורג (נפלאות, משפטים תשפ"א), ניצחון מושג מספירת הנצח על ידי 'צבאות' הכולל את הספירות נצח והוד כאשר הנצח מגיע מהזריות והחסד וההוד מגיע מיופי, השמחה והנקיות (שם ע' 12-9). לדעתו שילוב המנצח באישיותו של דוד במלחמתו נגד הפלישתים הינו השילוב בן שמחה וזריות.. "דוד בדיחא דמלכא הוה, ואף על גב דהוה בצערא, כיון דהוה קמי מלכא תב לבדיחותיה כמה דהוה, בגין לבדחא למלכא. (זוהר ח"ב ק"ז א). ומכוח זאת נמצא את דמותו של דוד המלך בבית הכנסת העותי!

²⁴ טרם התברר שמות ומיקום ערים אלו.

²⁵ חשמונאים א סא - סב

²⁶ יוספוס פלביוס, מלחמות א ד ב.

²⁷ ראה מאמרו של הרב יעקב זיסברג על משמעות הכיבוש החשמונאי בעזה ובכלל ועד כמה הוא נחשב בכלל כיבוש עולי בבל בבית שני ומחשיב את עזה בקדושה הלכתית שניה של ארץ ישראל.

לביאה משתחוה ונכנעת לדוד המנגן

בריצפת בית הכנסת בחוף עזה

**אנו מנחם וישוע בני ישי המנוח סוחרי עצים, כאות הערצה לאתר הקדוש ביותר,
תרמנו את הפסיפס הזה בחודש לואוס שנת 569.**

מסתבר כי היה כאן או צורך של יבוא חרושת עץ או שהאיזור חבל עזה היה מיוער יותר ממה שקיים היום. מסחר זה היה מספיק רווחי שאיפשר לעוסקים בו תרומה ניכדת וגם מעמד נכבד בקהילה.. 'סוחרי עצים ושהיו גם באחוה אחאית ובעלי הבנה אומנותית.

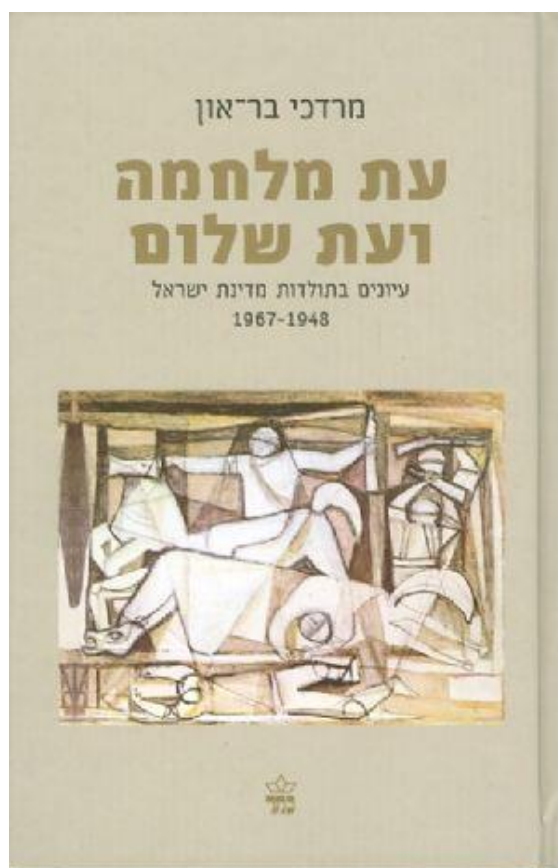
ב. לאורך ספרי הנביאים גם ידועה נבואת ארבעת נביאי ישראל במיוחד נגד עזה ועל חורבנה הקרב: כן ניבאו הנביאים ירמיהו, עמוס, צפניה וזכריה על הענשתה של עזה והחרבתה ומפתיעה ההתייחסות הנרחבת ונבואתם של נביאי ישראל אלו דווקא לגבי עזה.

בירמיהו (התנבא בזמן יהויקים מלך יהודה והגעת נבוכדנצר מלך בבל) נאמר " להשקות את כל הגויים .. ואת עזה (שם כ"ה כ) . כמו כן ירמיהו נשלח לפלישתים בעזה טרם כיבושה על ידי פרעה " באה קרחה אל עזה " (שם מ"ז ה) . כאן נתברר כי היה שיתוף פעולה של עזה עם ממלכת צור הצפונית . בעמוס (התנבא בתקופת עוזיה מלך יהודה וירבעם מלך ישראל ומרחיב גבול ישראל) נכתב " על שלשה פשעי עזה ועל ארבעה לא אשיבינו על הגלותם גלות שלימה להסגיר לאדום.. ושלחתי אש בחומת עזה ואכלה ארמנותיה " . (עמוס ו') . כאן לא ניתבררו 'פשעי עזה' ועל שיתוף אזרחי עזה ולוחמיה עם ממלכת אדום .

בצפניה (התנבא בתקופת יאשיהו ואמון מלכי יהודה) נאמר : " עזה עזובה תהיה ואשקלון לשממה .. ב,ד,). על פי מדרש אגדת האזינו (רש"י כאן) הייתה ברית משותפת של עזה עם ממלכת צור הצפונית , דמשק במזרח וערביים מן הדרום .

בזכריה (בתחילת תקופת בית שני בימי המלך הפרסי דריווש) נכתב : "... וַתִּבְנֶן צֹר מְצֹר לָהּ וַתִּצְבֹּר כֶּסֶף כְּעֶפֶר וְחָרוֹץ כְּטִיט חוּצוֹת .¹ הִנֵּה אֲדֹנָי יוֹרְשָׁנָה וְהִכָּה בַיָּם חֵילָהּ וְהִיא בָּאֵשׁ תִּאָּכַל .² תִּרְאֵ אֲשֶׁקְלוֹן וְתִירָא וְעֵזָה וְתַחִיל מְאֹד וְעֶקְרוֹן כִּי הִבִּישׁ מִבְּטָה וְאָבַד מְלֶדֶךְ מֵעֵזָה וְאֲשֶׁקְלוֹן לֹא תִשָּׁב . " (זכריה ט ה) . כאן משמע שלעזה היה סוג של קשר עם ממלכת צור הימית הצפונית וכי המלך היימי' התגורר דווקא בעזה .

לא נודע ולא התברר כלל פשר התייחסותם המיוחדת של ארבעת נביאי ישראל . ובכול אופן מתברר כי עזה התמידה בהיתנגדותה רבת השנים נגד מלכויות יהודה וישראל . בכול אופן לא נמצא ' פיתרון סופי ' ליחסיה עם שכינתה – ממלכת יהודה . וכן לא נעשה כל תיקון בעזה (באמצעות ברית או כיבוש) החל מיהושע הכובש , לא על ידי שמשון , השופט השנים עשר והאחרון . לא על ידי מלכי ישראל ויהודה שלמה וחזקיה ולא עד ימינו אלה בעת החדשה , לא במבצע סיני , לא במלחמת ששת הימים , ולא במבצעים השונים נגד 'זנבות השועלים' הנורים אלינו משיטחה כמו עופרת יצוקה , צוק איתן ומבצע שומרי החומות , כל זאת כאשר ידוע כי גם שבט דן הקדמון לא היה יכול להתנחל בחבל עזה אותה הנחיל לו יהושע למרות ועל אף על אף מה שהסביר אחי זקני , כמוהר"ר הרב חרלפ זיע"א ל מיוחדותו וכוחו המיוחד ה'בינלאומי' של שבט דן- המאסף לכל המחנות והאושיה השבטית המתווכת בין ישראל לעמים ..

איור שמשון הממוטט את עמודי הסמך והתמך של מקדש דגון בעזה המסמבל את מדיניות הביטחון של מדינת ישראל העכשווית

מרדכי בר און

מרדכי בראון היה מפקדו של אבי דוד חרלפ [בחטיבת גבעתי](#) בעת שהיה מפקד מחלקה ומפקד פלוגה בחזית הדרום בתקופת הבלימה של הפלישה המצרית, בתקופת ההבקעה לנגב [במבצע יואב](#) ובהטלת מצור על [כיס פלוג'ה](#). לאחר מכן עברה החטיבה, ובר-און בתוכה, לאזור [השרון](#). בקרב [ברמת הכובש](#) נגד הצבא העיראקי פיקד על מחלקה ונפצע בקרב. בשנים 1949–1950 היה מ"פ בגבעתי ועסק בשמירה על [הקו העירוני](#) של ירושלים. 1949-1951

ג. החל מהתקופה הרומית, מאות שנים לאחר מיגור הפלישתים והיעלמותם מבמת ההיסטוריה, לפתע (!?) נקראה כל ארץ ישראל בשם 'פלשטינה', דווקא על שם חבל ארץ זה של התיישבות הפלשתים כאן. לאחר דיכוי מרד בר כוכבא, ארגנו הרומאים מחדש את הפרובינקיה יהודה. בגבולותיה לא חל שינוי, אולם "יהודה" (Judaea) נמחק ובמקומו נתנו לה את השם "סוריה פלשטינה" (Syria Palaestina). שינוי שמה של הפרובינקיה נעשה במטרה לנתק את הזהות בין הפרובינקיה ובין העם היהודי והונצח גם אחר כך בתקופה הביזנטית, נמשך לתוך התקופה הערבית ולאחר שלטון עותומני ממושך אומץ על ידי שלטון המנדט הבריטי. ואומץ מחדש על ידי ערבים מקומיים בעיקבות מוסדות נוצריים בארץ ישראל שהיה להם חלק חשוב ביצירת המושג הערבי של "פלסטין". כל זאת כאשר תחום סמכותן של הפטריארכיות של ירושלים (היוונית-אורתודוקסית מאז השלטון הרומי והלטינית מאמצע המאה ה-19, כמו גם הבישוף האנגליקני באותה תקופה) הקיף את ארץ ישראל כולה, ולכן מושג זה היה בעל משמעות בקרב האוכלוסייה הנוצרית של ארץ ישראל. בסוף המאה ה-19 ותחילת המאה ה-20 התפשט החינוך הנוצרי בארץ ומוסלמים רבים שלחו את בניהם לבתי ספר נוצריים. נראה כי החינוך הנוצרי שימש "צינור" להקניית השם 'פלשטיין' לאוכלוסייה כולה. לאחר מהפכת הטורקים הצעירים (1908) ועליית הלאומיות הערבית, הופיע ביפו בשנת 1911 היומון פילסטין. הופעתו ביטאה וחיזקה את המודעות העצמית של ערביי ארץ ישראל כקהילה ייחודית במנותק מהלאומיות הערבית, וכך המונח "פלסטין", אשר מאות בשנים לא שימש כלל, החל בשלהי השלטון העות'מאני לרווח בקרב המשכילים הערבים בארץ ישראל. רק בתחילת המאה ה-20 התפתח השם "פלסטין" כמושג בעל משמעות גאוגרפית ודתית, ובהמשך קיבל גם משמעות פוליטית כתוצאה מן הלחץ של גורם חיצוני – הציונות.

שמו הרומי של חבל ארץ זה, שנקבע על שמם של הפולשים הפלישתים הקדמונים, התגלגל לשמה של כל ארץ ישראל על ידי מתנגדי יהודים ויהדות החוזרים לקומם את ארץ ישראל ומדינת ישראל וצבא הגנה לישראל במאבק בעזה יכול שהוא למעשה מאבק למחיקתה של הזהות הפלשטינית ' המאומצת של כל המרחב .

שערי עזה

תערוכת האדריכל סרג'יו לרמן

"הרמתי את הראש והמבט שלי פגש שער מדהים שהיה קבוע בחומה של בית מידות, כיצירה אנושית שריגשה אותי ביופייה", הוא מזכר. "זו הייתה עבודת מחשבת גיאומטרית עשויה מפלאחים של פח שהודבקו בשיטה מסורתית בשם Ferre Forge ולמרות שהצבעים לא היו במיטבם היא ריתקה אותי בחבלי קסם והרגשתי דחף לצייר את המראה".

ד. ישנם רבים וטובים שכתבו והגו בשנים האחרונות וציינו כי אין לנו מה לחפש בעזה ויש להתרחק ממנה ולהיתנתק ממנה. מיד לאחר מלחמת העצמאות הומצא השם 'רצועת עזה' ובמקביל הומצא 'חבל הבשור', חבל אשכול' ו'חבל שלום'. גם רחוב דרך עזה שהחל משער יפו, קוצץ והיה לרחוב אגרון הירושלמי ואף את חלקו האחר ביקשו להסב לרחוב 'יוסף בורג' שהתגורר שם (ושמולו שיחקתי שחמט בשבתות בעקבות חברותי עם בנו אבריימי בורג). לאחר מכן הפכו את שם המועצה האיזורית 'עזתה' למועצה איזורית 'שדות נגב'. ופתאום עם שיגור הרקטות מעזה, חזרנו לשם 'עוטף עזה'.

מתברר כי אי אפשר לברוח מעזה, עיר יצחק אבינו וחבל הארץ שדווקא בה נצטווה "גור בארץ הזאת".

נכשלנו ונכשלים אנו בעזה מפאת חוסר הבנתנו את מהות וסודות חבל הארץ הזה .
 לא בנינו את שכונת ' אחוזת בית ' על חולות עזה²⁸ , גם לא הבנו את פשר בניית בית
 הכנסת הגדול בארץ בתקופה הביזנטית דווקא בעזה (28x26 מ') .. הם הבינו !
 גם לא הבנו את פשר תרומתו של היהודי המסתורי הזה חנניה בן יעקב שעמוד תרומתו
 ניצב זקוף ואיתן עד היום בלב המסגד הגדול בעזה ..
 תפיסה זו העולה ממסה זאת מתומצתת להפליא בשירו הנבואי של המשורר יוחאי
 חדד ששורר על כיבוש עזה מחדש ועל " שערי עזה המולחמים לכתפינו ".
 ולפלא הוא דבריו של יאסר עראפת בנאומו בעזה:

".....בירת פלסטין היא ירושלים. בין אם תרצו או לא, ומי שלא נאה לו, מוזמן לשתות ממי הים של עזה..."

ירושלים , בירת פלשטין הכבושה מוכרזת דווקא כאן בעזה !

כן כתבה העיתונאית והסופרת עמירה הס כי דווקא כאן מתרכז עצם הסכסוך.

"...הפנית ראש קלה – והאופק חבק את הים. יצחק רבין המנוח הוא שאמר על עזה , ערב החתימה
 על אוסלו-"הלואי שהייתה טובעת בים "אמירתו המחוספסת שיקפה גישה ישראלית לרצועה זו על
 כמעט מיליון אנשיה . לא מעט כותבים ישראלים השתמשו בכינויים בוטים יותר, כמו 'קן צרעות '
 או 'מדמנה' ... "הים הוא אותו ים , הערבים הם אותם ערבים", אמר ראש הממשלה לשעבר יצחק
 שמיר . במשך שנים התמצתה הגישה הישראלית לרצועה באמירה "לך לעזאזל , בגרסתה המקוצרת
 לך לעזה ."

וכן כתבה בהמשך :

"המשיכה הראשונית שלי לעזה נובעת לא מהרפתקנות או משום שאני מטורללת .. עזה לדידי
 מקפלת בתוכה את כל תולדות הסכסוך הישראלי – פלסטיני היא מגלמת את הסתירה
 המרכזית של מדינת ישראל , את העצב הפתוח שלנו . ובעזה כוונתי לאנשים בשר ודם
 שחיייהם נקבעו במידה כה מכרעת על ידי החברה שלי וההיסטוריה שלי , מאז שהוריהם
 וסביהם נסו או גורשו ב-1948 מכפריהם . נראה שהרצון שלי לחיות בעזה נבע מהחשש לעמוד
 מן הצד , ומהצורך להבין עד לפרטי פרטים , כמעט לחוות בעצמי – אותה מציאות , שלמיטב
 הבנתי הפוליטית היא תוצר ישראלי מובהק ."

(מי ישתה מהים של עזה , עמירה הס ע' 10)

²⁸ ראה מאמרו של צבי שילוני 'אחוזת בית בחולות עזה ? תכניות לייסוד פרוור עברי- לאומי'. עיונים בתקומת ישראל כרך 25 (2015) עמ'

גם יאסר עראפאת וגם הסופרת שכתבה ספר שכותרתו לקוחה מנאומו, הבינו ולא הבינו את מרכזיותה של עזה ו' עזה תחילה', כמרכיב מרכזי במאבק על ארץ ישראל.

•

אבל אין לנו אלא מה שכתב הראי"ה על הצורך והיכולת ללמוד גם מכשלונות וירידות וכי יש להתייחס למאורעות בבחינת ה'משך הארוך' ובחינתם על רצף הזמן ולא לחפש פתרונות אד-הוק חיצוניים.

כן כתב הראי"ה באורות התחייה (פרק ה):

"...דרכנו בחיים הלאומיים וצידודם כלפי היחש האנושי הכללי ארוכה היא מאד. ארוכים

הם חיינו וארוכים הם, ע"כ, דרכינו. גדולים אנחנו וגדולות הנה משוגותינו ובשביל כך

גדולות הן צרותינו, וגדולים גם תנחומותינו.

טעות יסודית היא החזרה מכל היתרון שלנו, החידלון מההכרה של "אתה בחרתנו". לא רק

משונים אנחנו מכל העמים, משונים ונבדלים בחיים הסטוריים מצוינים, שאין דוגמתם בכל

עם ולשון, כ"א גם מעולים וגדולים מאד מכל עם.

אם נדע את גדולתנו אז יודעים אנו את עצמנו, ואם נשכח את גדלנו אנו שוכחים את

עצמנו, ועם שישכח את עצמו²⁹ בוודאי הוא קטן ושפל. רק בשכחת עצמנו הננו נשארים

קטנים ושפלים, ושכחת עצמנו היא שכחת גדולתנו. נשמתנו מקפת עולם ומלאו ומצגת

אותו על בסיס אחדותו העליון, ומשום כך היא בקרבה תמה וכוללת, ואין בה כלל אותם

הנגודים וההרכבות השונים, הרגילים בנשמות עם ולשון.

גוי אחד אנחנו, אחד כייחודו של עולם. זהו עומק טבענו הרוחני שיש בנו בכח, והדרך

ההיסטורית שלנו ההולך את מהלכו בדרכים שונים, בדרכי אורה העוברות בין הררי חושך

וצלמות, הוא מדריך אותנו להוציא את עומק טבע הוויתנו מן הכוח אל הפועל."

הוא אומר כי התייחסות מודרנית לעזה ולרצועת עזה היא ממושכת, ארוכה, מראשית ההיסטוריה

העזתית אל מול ניסיונות הכיבוש וההיתנחלות בעת החדשה.

²⁹ כדוגמת אבחנת הרב סלוביצ'יק בין 'ברית גורל' ל'ברית יעוד'.

סגירת המבט מלהביט אל המתרחש, הפניית כתף אל מה שמתרחש כאן בשוטף, הקמת גדרות וחומות, על קרקעיות ותת קרקעיות, שלנו, של הזיכרון והתת מודע הקולקטיבי שלנו והוצאתו אל מחוץ לגדר, רק יביאו להמשך אי הבנת המציאות ולכישלונות נוספים.

דוד המלך מנצח בנגינות בעזה

דוד היכה את הארי ואת הדוב כאשר שמשון היכה את הארי בלבד (הארית הרב גינצבורג)

ה. גאולה מעזה

ואי אפשר להתעלם מדבריו של שועי רז על תנועת הגאולה 'השבתאית'! והתפתחותה בעזה

ומעזה דווקא ³⁰:

"עזה. ערב שבועות שנת 1665. עזה היא עיר שבה מתקיים באותו זמן היישוב היהודי הגדול ביותר בארץ; יותר מאשר בצפת או בירושלים. באותה לילה, ברצף אירועים משונים, הכוללים – מקובל צעיר המחולל בתחתונים בבית המדרש אשר בעיר, ואז נופל כמת; אזי מתחיל להישמע מתוכו קול המכריז על זהות המשיח – נולדת תנועה משיחית חדשה, שעתידיה לסחוף למשך שנה ומחצה את רובו המכריע של העם היהודי לגלויותיו. וכך תיאר את האירוע, המלומד האיטלקי, ר' ברוך בן גרשון מאריצו, בלשון שאינה משתמעת לשתי פנים:

ובהגיע חג השבועות קרא ר' נתן לחכמי עזה ללמוד תורה עמו כל הלילה. ויהיה בחצות הלילה תרדמה גדולה נפלה על ר' נתן ועמד על רגליו והלך אנה ואנה בחדר ואמר כל מסכת כתובות על-פה. ואחר כך אמר לחכם אחד שיזמר פיוט אחד ואחר כך לחכם אחר. ובין כך, כל אותם החכמים הריחו ריח טוב ומבושם מאוד כריח השדה אשר בירכו ה'. ועל-כן שלחו באותם המבואות ובאותם הבתים לידע מהיכן יוצא הריח המבושם ההוא ולא מצאו מאומה. והוא היה מפזז ומכרכר בחדר ופשט מעליו מלבוש אחד ואחר-כך אחר עד כי נשאר במלבוש תחתון. ודלג דלוג כדול ונפל מלא קומתו ארצה, וכשראו החכמים הדבר הזה רצו לסייעו ולהקימו, ומצאוהו שהיה כמת. והיה שם החכם כבוד מורנו הרב רבי מאיר הרופא ונגע בידו כדרך הרופאים ואמר שאין לו שום חיות. ועל-כן שמו על פניו סודר, כמו שעושים למתים בר-מינן, ועוד מעט ושמעו קול נמוך מאוד, והסירו את המסווה מעל פניו, והנה קול יוצא מפיו ושפתיו אינן נעות, ואומר: "היזהרו בבני ידידי משיחי שבתי צבי". ואמר עוד: "היזהרו בבני ידידי נתן הנביא". ובכן, נודע לאותם החכמים שאותו הריח הטוב אשר הריחו היה יוצא מאותו ניצוץ של קדושה רוחנית שבאה ברבי נתן ודברה כל הדברים האלה. ואחר-כך נח הנחה גדולה, והתחיל לנענע את עצמו, ועזרוהו חבריו והעמידוהו על רגליו, ושאלוהו איך היה הדבר, ומה דיבר, ואמר איני יודע דבר. והחכמים אמרו לו הכל. ויתמה מאוד על הדבר הזה

ר' ברוך בן גרשון מאריצו, "זכרון לבני ישראל", נדפס בתוך: ענייני שבתי צבי, מהדורת א' פריימאן, ברלין תרע"ג [1913], עמוד 47

³⁰ מעובד ממאמרו באתרו: <https://shoeyraz.wordpress.com/>

כמו שתלמידי ישוע נתנבאו בליל שבועות שלאחר פטירתו, בהנהגת פאולוס, בשבעים לשון, מה שנתן את האות לפעילותם בין האומות, ונחגג עד היום בקהילות הנוצרים ברחבי העולם כפנטקוסט (ליל החמישים), וכמועד נבחר להשגת רוח הקודש; כך הפך ליל השבועות, אצל ר' אברהם נתן בן אלישע העזתי, מקובל צעיר כבן 26 שמוצאו המשפחתי מהונגריה, לליל התגלות המשיח ותורת הגאולה, וכליילה – שממנו ואילך, יש להפיץ את בשורת משיחיותו של שבתי צבי בכל קהילות היהודים. מעבר לתמונת הצעיר הרבני המתערטל ונופל ואז עולה מתוכם קול של "מגיד", אני חושב, במידה רבה, כחברי ומורי, פרופ' אבי אלקיים מאונ' בר אילן, כי בעזה נוסדה באותו לילה דת חדשה, שכל חבריה העתידיים יהיו יהודים או צאצאי-יהודים; בנוסף, כמו שהראו גרשם שלום ובעקבותיו, בצורה מפותחת יותר, אלקיים – שבתי צבי עצמו ראה עצמו כניצוץ נשמתו של ישוע ולכל דרכו, רמז על הקשר המיוחד בין נשמתו ובין נשמת אותו מהפכן-משיחי קדמון שנצלב בגולגלתא. אמנם באלול תכ"ו (1666) התאסלם שבתי צבי תחת לעלות לגרדום – ואילו הצטרפו בהמשך קהל-רב ממאמיניו, אבל גם הכניסה תחת כנפי האסלאם, הייתה במקרים רבים רק אות להתחדשות דתית-רוחנית, שחרגה בידעין ובמכוון מגבולות ההלכה וההוראה הרבנית, וביקשה למצוא את הגאולה האחרונה, כשורת מעבר למגבלות הדתיות של כל אחת מדתות הייחוד (יהדות, נצרות ואסלאם), ובדמותו של שבתי-מחמד-ישוע, כמאחד בין שלושתן ומוביל אותן עדי עדן חדש. כמובן, בקרב שלומי אמוני ישראל וגם בקרב יהודים חילונים רבים נתפסת כיום השבתאות כמשיחיות שקר; אך כל אלו, לא לוקחים בחשבון את האפשרות לפיה שבתי צבי החל את הקריירה שלו כטוען להיות המשיח היהודי, והתגלגל בעיני עצמו ובעיני שומעי לקחו – לטוען להיות משיח של האלוהות עצמה, היחיד שיכול היה (כך אליבא דכתביו המאוחרים של נתן העזתי) לתקן את המערכת האלוהית לעומקה (כך הם האמינו). זאת ועוד, ללא שיפוט-מקדים הלכתי, ניתן להביט בפרספקטיבה היסטורית על היהודים שהלכו אחרי שבתי צבי גם מעבר להתאסלמותו, בין שהתאסלמו ובין שנתרו יהודים מקיימי תורה ומצוות (כנתן העזתי שסירב לחדול מלקיים מצוות), הרי אין סיבה להתייחס אל התופעה דווקא כשיגעון-משיחי, אלא כתנועה של יהודים שרצו לצאת ממקום האינרציה שהועידה להם הדת היהודית, בת-זמנם, אל עבר מקום חדש. אני לא מנסה חלילה להציג את היהודים השבתאיים כפרוטו-חילונים או כפרוטו-ציונים, ניסיון שעשה בשעתו גרשם שלום, אבל כן להציג זאת כתנועה ששורשה ביהדות הרבנית, שחבריה ביקשו לעצמם מרחבים רוחניים מרובים על מנת לבטא את עצמם, את נפשם ואת זהותם. למשל, אני רחוק מלהיות יהודי המאמין בגאולה או משיח, ובכל זאת הסימפטיה המסוימת שלי לשבתאות נובעת דווקא ממצבם השבתאים לאחר התאסלמותו של משיחם (שבטיאה את כישלונו של שבתי צבי כמשיח יהודי), ולאחר שמצאו את עצמם מפוזרים בין כמה עולמות; המרת דת מסתמא אינה סוף-פסוק (כך אירע גם לממירי דת יהודים לאסלאם בימי הביניים או לחלק מהקונברסוס מקרב יהודי ספרד ופורטוגל עוד קודם לכן), אלא הזדמנות לשאת בתוך עצמך עולמות מרובים (מבחינה זו, הרי זה ניצחון). הייתי אומר, לעניין זה, בהסתמך שייטכנו כמה תורות וכמה הרי-סיני ואפילו, III, על פרשנות העולמות המרובים למכאניקת הקוואנטים של הפיסיקאי יו אוורט כמה עולמות שבהן כולן אמת, בתוך עולמו הנפשי של אדם אחד. אם זה המצב, אדם יכול להיות בנפשו גם יהודי, גם מוסלמי, גם ספקן, גם מאמין, גם אישה, גם גבר, גם רציונליסט, גם מאגיקון, וגם כמה דברים נוספים. לדידי, היכולת לשאת כמה וכמה עולמות ומימדים בתוך העצמי היא מעלה; לא היסוס, לא בלבול, ודאי לא דבר בטל או נפסד.

אשר ל"מגיד" של נתן העזתי שהזכרתי לעיל. מגיד הוא קול פנימי, לכאורה קול עליון מלאכי או לחליפין: קול הנובע מפנימיותו של האדם, ומהעצמי העליון שלו, תופעה שאפיינה כבר שורת רבנים ממגורשי ספרד לפניו, כר' יוסף טאיטאצאק (שם, בין היתר התנבא על הופעת ר' שלמה מולכו), ורבי יוסף קארו (על השיבה לארץ ישראל) – אצל האחרון גם הייתה התופעה הזאת קשורה בערב שבועות. וכך לימים, לאחר ר' נתן העזתי, הופעת "המגיד" הראשונה אצל ר' משה חיים לוצאטו, הייתה בראשית חודש סיון; כאילו כרוכה במועד ההופעה אצל קודמיו; וכך, סבר גם הבעש"ט אחריו, כי באמירת עשרת הדיברות בחג השבועות בכונה, אדם עשוי להתברך בכך שכאילו נאמרים הדברים מפי הקב"ה ממש ולא מפיו, ולהתברך

כתוצאה מכך בחידושים בתורה בנגלה ובנסתר. ההגיון של הצמדת הופעת מגידים וחג השבועות לדידי קשור בהופעת קול ודיבור אלוהי בסיני, ובאמונתם של אותם רבנים ומקובלים שהזכרו בכך שיש קול דובר בתוכו של האדם או מחוץ לו המשמיע את קול האמת או המגלה לו סודות תורה, כהתגלות בתר התגלות; אפשר, כי המקור מצוי בנביא זכריה המזכיר את "המלאך הדובר ב", ואם בימי הביניים – בקרב המקובלים, היו שכינו תופעות כאלו "דיבור ברוח הקודש" או "גילוי אליהו". ר' עזריאל מגירונה, ראה כינה את הנביאים וכנראה גם כמה ממקובלי דורו: "אחוזים בדיבור" (בדיבור האלוהי) – יש מאמר מרתק שכתבה על הקטע הזה אצל ר' עזריאל, פרופ' חביבה פדיה, לפני שנים רבות; כך למשל, כתב תלמידו ממשיכו של הרמב"ן, ראש הישיבה בברצלונה, ר' שלמה בן אדר"ת, על מקובל אשכנזי בשם ר' אברהם מקולוניא (ככל הנראה, מחבר **כתר שם טוב** שהיה שואל כנגד ארון הקודש וקול היה יוצא משם ומשיב לו דברים, וטען כי הקול הוא קולו של אליהו הנביא (שו"ת הרשב"א סימן תקמ"ח). כנראה שבשלב מאוחר עברו לכנות תופעה זו בלשון "מגיד". לעומת זאת, קולות הבוקעים מתוך אדם וקוראים לו לצאת מעולם התורה והמצוות או לפגוע בקונוונציות של הקהילה ובפרט אם מדובר בנשים – נדונו כ"דיבוק".

אני תמיד אבכר את אלו שאחוזים בדיבור הפנימי האחר ולא האחוזים בדיבור (או בדיבוק) הביטחוני. . , אם אסכם עד הנה כשאתם מפציצים את עזה, את מי ואת מה אתם . . . לאומי-לאומני המדבק העולה ממסכי הטלוויזיה ומן המרפסות בשכונה בעצם מפציצים? מה אתם מעוניינים למחוק? את החמאס? מסופקיני; את האסלאם? לא נראה לי (לא ריאלי, הדת הזאת מונה שלישי מהאנושות). את העזתים? מה תעשו אז. או אולי רק את הקול הפנימי שמורה לכם שמדינת ישראל אינה הגאולה ולא ראשית הגאולה – שלה נכספתם (זה מציק, אני יודע; אתם מוכנים לעשות הכל כדי להיפטר מהקול המציק הזה); אולם גם להשמיד את התחושה הפנימית הכבידה מנשוא שיש בעולם – הרבה יותר מציונות או מיהדות, ושצריך לצאת אל העולם באומץ כדי ללמוד מה יש בעולם עוד, ולא עם צבא חמוש או מוסדות דת שתלטיניים, כמו שעשו הספרדים והפורטוגלים שבשעתו השמידו או העבירו על דתם, עמים ושבטים בכל מקום שאליו האניות שלהם הגיעו. לא הגענו לעולם הזה כדי להיות יורשיהם של פרננדו ואיזבלה ולא של אותו המון ליסבוני שטבח המון יהודי בכיכר רוסיו בין ה-19 עד ה-21 באפריל שנת 1506. גם שם היה ערב-רב של מלכים, אצילים, אנשי דת, לוחמים, והמון עם, שחשב שיש לשאת רק זהות לאומית ודתית אחת ויחידה, ולמחות, להעלות באש, כל תרבות אחרת, או אפשרות של ריבוי ומגוון; גם אז הסבירו לעצמם אותם היכן שלא היו, שהם רק הודפים איום על התרבות, הדת, המדינה, בשם האמת האחת, (Conquistadors) קונקיסטדורים והיחידה. לבסוף, נדמה לי, שחלק ניכר מהמאמצים החוזרים ונשנים למחוק חלקים מעזה, יותר משהם נועדים להועיל בהרתעה כנגד ההפצצות בעוטף עזה (ולאחרונה, מאז 2014, ו-2019, גם בחלקי ארץ אחרים), הם סוג של לא-מודע ישראלי-ציוני הגורם לנו פעם אחר פעם **לנסות למחות את העובדה שהגענו מעזה – מעזה עצמה – לא פחות משהגענו מורשה, ניו** ישראל לא מתקיפה את האסלאם הפונדמנטליסטי. היא פוגעת בעיקר באזרחים כמונו. אנחנו לא נלחמים. **יורק, רומא או ברלין** (בני אדם כמונו, שמעוניינים, ממש כמו היהודים שהתקוממו כנגד שלטון. **אנחנו נלחמים בעצמנו**; בערבים ולא במוסלמים עוד מעט קט – וחלק מפרשני הטלוויזיה, ממש כמו אותם ספרדים בני . המנדט הבריטי, בריבונות מדינית, לאומית ודתית) המאה התשע-עשרה, אחרי מאות שנים של שנאה, ייטענו שלמוסלמים (הספרדים טענו כך לגבי יהודים) יש מתחת למעיל זנב. רק לפני קצת יותר ממאה שנה הושמו יהודי פאס בכלוב על-יד הלבאיאות להגנתם. האם מדינת ישראל נוסדה רק כדי לשמש כלוב-אדם נוסף, שמי שמגיחים ממנו – מגיחים לבושי מדים רק על מנת לשבור ולנתץ, ולשוב חזרה בשלום, ולספר לחבריהם. לכלוב שניצחו בעימות? אולי הגיעה עת לשבירת-הכלובים וליצירת תנועה חדשה של קיום (יהודי וגם לא יהודי) בעולם.

שערי עזה

אני רואה את היופי הראשוני שלהם: איך הם היו כשבנו אותם בלי כל התוספות המכרות כמו מזגנים, חבלי כביסה או אנטנות מאולתרות, ובלי שיני הזמן שכרסמו בהם. ככה אני גם מצייר אותם

יוחאי שלום חדד

ועזה תיכבש בשנית

ועזה תכבש בשנית. לא תלום ולא בלהות
רוח מקוננת תנשף במפרשי הצרף
עוד נאסף את הקרפה שחשכנו שאפשו
להתנתק משערי עזה המלקמים לכתפינו
כמו הד עתיק שועלי האש ינהגו מרחוק
ביג דאטה, עבוד תמונה, נתוחי שפה, אותות קרינה
בינה מלאכותית ומציאות רבודה
יעלימו את הפער המלחמתי שבין הידיעה לפעולה

ועזה תכבש בשנית. הפעם לא נדמין שממה
נחשוף מאות קברים זעירים בחול ונבקש סליחה
מתינוקות שלא הבנו את שפת בכים
אך ידענו להקיש על גג ביתם.
התת מודע האפל הרובץ לפתחנו
הנפור לאלהים, לאפשרות שמעבר
לקסר, לעירם, למחשבות ולגבולות האדם
הכבוש, רק צמיג המעניק לגורי פילים יתומים
תחושה מדמנת של הורים ארפי חזק ויכולים

— "ועזה תכבש בשנית." ברחוב אין קול ואין בוער
המנהרות עפיוני האש ובלוני התבערה בקשו דבר
עיר גדולה לאלוהים והרבה רבוא אדם
שלא ידע בין ימינו לשמאלו וממלא את השקר
בג'יהאד אל נפש או ג'יהאד אל תרב
אללה טראומה ישנה מתרגל שוב ושוב
צמצום, תקון ושכירה

וְעֵזָה תִּכְבֹּשׁ בְּשָׁנִית. וְעֵינֵי יִרְדָּה דָּמְעָה
עַל יְלָדֵי הַיְּקֻזֹּס בְּלִי"י הַיְּשָׁנִים בְּחֵיק אִמָּם
בְּקִבוּץ, מוֹשֵׁב אוֹ עֵינָה
– לֹא יוֹדְעִים שְׂדֵמָם נִצְרָה בְּמַרְבֵּד אֲרָגְמָן
כִּי נִמְלֵא עוֹוֹן עַד הַנָּה

1. היחיד שכתב מסה תורנית 'עצומה!' בעת החדשה על פשר חידת עזה הקדמונית בהקשרה על המלחמה בעזה³¹ העכשווית הוא הרב החסיד יצחק גינצבורג שכתב מסה נרחבת, מבוססת על פי המקובל רבי לויק, אביו של הרבי מלובביץ' ע"ה שכתב על שמשון הגיבור הלוחם בעזה (להלן):

א. שמשון – משיח דתהו

מי הנלחם המקורי בעזה? זהו שמשון הגיבור. החיים של שמשון הגיבור הם מורכבים וקשים, היו לו הרבה ירידות ונפילות. יחד עם זה, כתוב שהוא משיח של עולם התהו. הוא בחינת משיח, יש לו ריבוי אורות שמתגלים אצלו כגבורה אדירה, שלא היה כיוצא בה מאז בריאת העולם וכנראה שלא יהיה כמוהו עד סוף העולם, לא קם כמוהו ולא יקום כמוהו (נמצא שהוא על דרך מתן תורה מפי הגבורה, ש "נאך אמאל מתן תורה וועט ניט זיין" – יש משהו בתופעה של גבורה עילאית, עז ותעצומות אלקית, שהיא חד-פעמית). הגבורה האדירה שלו היינו האורות הגדולים שלו, אורות דתהו, וזה שהכלים מועטים ולא בדיוק מכילים את האורות – חז"ל אומרים שהוא היה חגר בשתי רגליו. הרי הוא משבט דן, שנתברך "יהי דן נחש עלי דרך שפיפן עלי ארח". חז"ל דורשים "שפיפן" לשון "שפי" – על בלעם כתוב שהלך שפי, שהיה חגר ברגל אחת, ועל שמשון שהוא שפיפון משמע שהיה חגר בשתי רגליו. הרגלים הן הכלים, מה שנוגע למציאות – לאחיזה בארץ, למציאות של העולם התחתון. הכוח שלו היה בעיקר בידי, כמו שלקח את לחי החמור והכה בו אלף איש במכה אחת, וכל פעם שעצרו אותו הוא מיד התנער מהחבלים, בזרועות עוזו. יש לו כוח אדיר בידיים (ובכתפיים, כמו שנראה), אבל הרגלים שלו לפי חז"ל היו חלשות (אך יש לומר שזה רק למראית עינים, ובסוד הבעטליר השביעי של רבי נחמן, שעליו הוא לא ספר בעלמא דין, שהוא הבעטליר בלי רגלים – אתם חושבים... אך באמת... וד"ל).

³¹ תורת לוי יצחק עמ' תנב ואילך.

SAMSON CARRYING AWAY THE GATES OF GAZA.

"And Samson lay till midnight, and arose at midnight, and took the doors of the gate of the city upon his shoulders and carried them up to the top of an hill that is before Hebron." Page 240.

ב. "שמשון הלך אחר עיניו" – כאדם הראשון

עוד דבר שכתוב בחז"ל – שמשון הלך אחר עיניו. כל הנפילות של שמשון בחיים היו כי הלך אחר עיניו (הנתקנות מהנצח והוד, הרגלים, של הפרצוף שמעליו). ממי הוא ירש זאת? האריז"ל כותב שמשון הגיבור הוא, לא פחות ולא יותר, גלגול אדם הראשון, משרש קין שבאדם הראשון. כמו שאדם הראשון הלך אחר עיניו – העץ ש"נחמד למראה" וכו' – כך שמשון הלך אחר עיניו.

היופי נמצא בכל מקום.
יופי בטבע, יופי בתרבות האנושית.
העיניים לומדות לחפש, ולגלות,
הלב לומד להתרגש.

אני רואה בשערי עזה יופי נקי, מזוקק,
פרי יצירת התרבות האסלמית,
סימטרית, גאומטרית,
אסתטית,
עתיקת ימים.

שערי עזה, שם הם עומדים,
איים של שקט, יופי ונצח,
בעולם של סבל, כאוס,
וחוסר אנושיות.

שערי עזה, לנצח נצחים.

אדריכל סרג'יו לרמן, 2021

סימבוליזציה של שערי עזה ותקוותו של לרמן להציל גם את הריסת עזה
במסגרת תפקידו כאדריכל העיר תל אביב, הפסיק לרמן את ההריסות של שכונת עג'מי ביפו בשל איוריו את השכונה
וכך הציל את השכונה

ג. שמשון-בדן – גלגול נדב

אם כבר הזכרנו את האריז"ל ושרש הנשמה של שמשון, חוץ מזה שמשון הוא משרש אדם דרך קין, יש לו עוד שרש מאד מיוחד. שמשון נקרא "בדן" (שהוא משבט דן) – כך מכנה אותו שמואל הרמתי (שתקן את ספירת הנצח, שרש העין-ימין של שמשון), בין השופטים שהוא מונה – והאריז"ל אומר שבדן הפוך הוא אותיות **נדב**, ומכך הוא לומד (ברוח הקדש) שהוא גלגול נדב, בכור אהרן.

נדב הולך בכל פעם עם אביהוא (ומה שלא נטלו עצה זה מזה היינו שכל אחד כוון בעצם לדעת השני בהיותם "תריין ריעין דלא מתפרשין לעלמין") – שני אלה שהביאו אש זרה והסתלקו, מתוך "נעימות עריבות ידידות מתיקות" (כלשון בעל אוה"ח הקדוש). היה שם "רצוא" בלי "שוב" – תיאור מובהק של עולם התהו (כמו שמסביר הרבי ב"דבר מלכות"). שרש בנדב הוא שרש בכהונה. דווקא לשמשון, שהוא משבט דן, יש שרש בנדב, שאם היה חי ודאי היה הכהן הגדול אחרי אביו אהרן (ובבחינת "יפה כח הבן מכח האב", וכמו שהוא אכן הרגיש בעצמו – "מתי ימותו אלו כו"). כתוב שנדב-אביהוא-אלעזר-איתמר הם י-ה-ו-ה של אהרן גופא. שני אלה שהיה להם רצוא בלי שוב הם כנגד "הנסתרת להוי' אלהינו". נדב הוא הדרגה הכי גבוהה – ה-י שבשם.

ד. נדב חש מיוחס מלשאת בת ישראל נתקן בשמשון הנושא "בת אל נכר"

מה היתה החטא של נדב ואביהוא? חז"ל אומרים שבין השאר היה החטא (לשון חסרון) שלהם שלא נשאו נשים. למה? חז"ל אומרים שהם אמרו שהם כל כך מיוחסים – כהנים – עד שאין בת ישראל ראויה להתחתן אתם. גאות יחידה של הכהונה לעילא ולעילא, דבר איום ונורא – אמרו שאין בת בעם ישראל שראויה להם ולכן לא התחתנו.

מה התיקון? כאן זה ממש ווארט חזק ביותר שצריך לעכל אותו טוב. אומר האר"י שהתיקון הוא שצריך לבוא שמשון – שהוא **בדן**, הוא בעצמו **נדב** – ולשאת לאשה "בת אל נכר", ואפילו שלש כאלה בחייו, כמו שנסביר. כל זה כדי לכפר על נדב, שלא היה מוכן לשאת יהודיה. כאשר שמשון הלך אחרי עיניו בפעם הראשונה – מצא איזו "בת אל נכר" בתמנתה – ואמר להוריו שהיא ישרה בעיניו, שיעשו שידוך. טענו – אין בכל שבטי ישראל בת שראויה לך? הוא התעקש – זאת ישרה בעיני, מה אפשר לעשות?! בלית ברירה עשו לו את השידוך הזה.

ה. שלש בנות אל נכר בחיי שמשון

במשך שנות חייו היו לו שלשה סיפורים עם בנות אל נכר. הפעם הראשונה, שהוא התאהב כשהיה עדיין צעיר, באותה בת מתמנה שלא כתוב שמה. היא נקראת "אשה" סתם. גם משם חז"ל לומדים ש"מהוי' אשה לאיש" – "ואביו ואמו לא ידעו כי מהוי' היא כי תאנה הוא מבקש מפלשתים". כתוב תאנה חסר, כמו תאנה – יש בזה איזה קשר ותיקון לחטא עין הדעת, לאכילת אדם מעץ התאנה (יש הרבה דעות בחז"ל מה היה העץ, אבל כך לפי הפשט, כפי שרש"י כותב בחומש). בכל אופן, אחרי הסיפור של האשה הזאת – שבסוף הפלשתים שרפו אותה ואת אביה (סיפור שלם, שעדיין לא קרה בעיר עזה אלא בתמנתה) – יש סיפור עם אשה זונה שהוא ראה בעזה. כל הסיפור הזה מופיע בקיצור נמרץ – שלשה פסוקים בלבד. הסיפור הראשון הוא באריכות יחסית, שני פרקים, מה שהוא עשה עם השועלים, ושבני יהודה מסרו אותו, ולחי החמור, ושצמא למים וכמעט מת. סיפור שלם. הוא קרא לה' ויצאו לו מים מן המכתש בלחי, והוא קרא למקום "עין הקורא" עד היום הזה. אחרי כל הסיפור הזה כתוב "וישפוט את ישראל בימי פלשתים עשרים שנה" – יש איזה סיכום, שהוא שפט את בני ישראל עשרים שנה. אחר כך מתחיל פרק חדש, ששלשת הפסוקים הראשונים שבו הם הסיפור של עזה.

אחר כך מופיע באריכות יחסית הסיפור של האישה השלישית שהוא נכשל בה, שרק לה יש שם בכתוב – דלילה. השם שלה מופיע שש פעמים – בע"ה בהמשך נסביר למה. היא דלילה אותו – כך חז"ל אומרים – דלילה את כל הכח שלו. בסוף, כשהוא גלה לה את כל לבו, סרני הפלשתים שהיו שם וחכו לו תפסו אותו, אחרי שגזרו את מחלפות ראשו, בהם היה הכח שלו (הוא היה נזיר אלקים).

רועי רוטברג 1935-1956

נפל בנחל עוז על גבול עזה

בהספדו המטהיסטורי של משה דיין על רועי רוטברג, הפנים דיין את אי הידיעה על חידת עזה הפילאית

ו. סיום חיי שמשון בעזה

אז כתוב שוב עזה. את דלילה כתוב שהוא מצא בנחל שורק – שכנראה הוא ליד עזה, אבל לא כתוב בתחילת הסיפור עם דלילה שם העיר עזה – אך בסוף כאשר תפסו אותו הורידו אותו "עזתה". נקרו את עיניו, הורידו אותו עזתה, ושם היה טוחן בבית האסורים – לפי חז"ל כל אחד מהפלשתים הביא את אשתו שתתעבר ממנו – עד הסיפור בסוף ששערותיו החלו לצמוח שוב, ובסוף הוא אמר לה' "ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים", ונקמת העין השנייה שמורה לעתיד לבוא (לדור שלנו), והפיל את כל האצטדיון בו עשו ממנו "שחוק שמשון".

חז"ל אומרים ש"פלשתים ליצנים הם" והתיאטרון שלהם הוא לעשות צחוק ממישהו, במיוחד מהאויב שלהם. עשו צחוק משמשון, ובסוף מי שצחק אחרון הוא המנצח – בסוף הוא צחק אחרון, הפיל עליהם את הבית והרג יותר במותו מאשר בחייו ("תמות נפשי עם פלשתים"), כולל את חמשת סרני פלשתים.

לפלשתים יש חמשה מרכזים – כך כתוב בתנ"ך כמה פעמים – חמש ערים: אשדוד, אשקלון, גת (היום יש קרית גת), עקרון (היום יש קרית עקרון) ועזה. מענין שנכון להיום ארבעה מקומות נמצאים בידינו – אשדוד, אשקלון, גת ועקרון – ורק עזה נשארה בידיהם לעת עתה (עד שיבוא שמשון...). יש כמה פסוקים בתנ"ך שתיקרו אחיזת קליפת פלשתים הוא דווקא בעזה.

נקמת שמשון

מרתקת העובדה שלרמן רואה את האופטימיות והצבעוניות הבריאה של שערי עזה

ז. פעולת שמשון – העלאת מדת העזות לקדושה

חזקת עזה בסיפורי שמשון

איך מתחילים שלשת הפסוקים שהערב נדבר עליהם? כתוב "וילך שמשון עזתה". אחרי שכתוב שהוא שפט את ישראל עשרים שנה – כאילו סיכום של החיים שלו – מתחילה פרשה חדשה: "וילך שמשון עזתה וירא שם אשה זונה ויבא אליה".

השם עזה בכל סיפורי שמשון מוזכר שלש פעמים – "בתלת זימני הוי חזקה" של עזות עזה. בפעם הראשונה "וילך שמשון עזתה". קודם היה כתוב "תמנתה", אבל כעת פעם ראשונה "עזתה". הוא הלך לעזה, "וירא שם אשה זונה ויבא אליה". הפסוק הבא מתחיל "לעזתים לאמר" – פתאום התחילה להסתובב שמועה בעיר שמשון הגיע למקום – "בא שמשון הנה", אבל לא ידעו איפה בדיוק, "ויסבו ויארבו בשער העיר כל הלילה", הסתובבו וארכו לו בשער העיר. כתוב "ויתחרשו כל הלילה לאמר עד אור הבקר והרגנוהו" – נחכה בשער העיר, וכשיבוא אור הבקר הוא ירצה לצאת מכאן, נתפוס אותו

ונהרגו אותו. זה הפסוק השני, המחשבה והתכנון שלהם. אחר כך בא הפסוק השלישי, שהוא עיקר נס הגבורה של מה שקרה, והוא הפסוק שרבי לוי'ק, בעל ההילולא, דורש בעומק כדרכו, על פי הסוד.

העלאת שערי עזה לראש ההר אשר על פני חברון

כתוב "וישכב שמשון עד חצי הלילה ויקם בחצי הלילה" – הוא הלך לאשה זונה, ורק שוכב עד חצות, וברגע חצות הוא קם ומה הוא עושה, מה 'תיקון החצות' שלו? – הוא לוקח את דלתות שערי העיר עם שתי המזוזות, "ויסעם עם הבריח". לא כתוב בדיוק איך זה קרה, כי מחכים לו שם האורבים, אבל הוא מגיע באמצע הלילה לשער העיר ועוקר את הדלתות עם שתי המזוזות, "ויסעם עם הבריח [הדלתות, המזוזות והבריח] וישם על כתפיו ויעלם אל ראש ההר אשר על פני חברון" – איזה נס מופלא.

הקדמנו שמשון הוא משיח דתהו, אורות מרובים דתהו בכלים מועטים, וכתוב שזה בא לידי ביטוי בכך שהוא שפיפון, חגר בשתי רגליו. עוד יותר פלא, איך הוא לוקח את כל זה – הדלתות, המזוזות והבריח – שם על הכתפים ומעלה הכל אל ראש ההר אשר על פני חברון.

אם מסתכלים במפה רואים שיש ממש קו ישר מהעיר עזה לעיר חברון. כנראה ש"את זה לעמת זה", כך משמע מהסיפור הזה, וצריך לעקור את התוקף של עזה – כמו שמתחיל להסביר האבא של הרבי, היא לשון עזות, עזות דקליפה – ולהעלות הכל אל ראש ההר אשר על פני חברון. זה סיום הסיפור, לא כתוב כלום יותר מזה. היו פה נסי נסים. לא כתוב שהוא הרג מישהו כאן. בכל הגבורות שלו הוא הרג – כאן הוא לא הרג אף אחד, אלא רק עקר (כתוב "ויסעם" וחז"ל דורשים שזה לשון עקירה) את מקור הכח של עזות הקליפה של עזה והעלה אותו עד ראש ההר אשר על פני חברון. כלומר, צריך להפוך את עזה לחברון.

אחד הדיוקים של האבא של הרבי שהוא לא אבד ושחת את דלתות השער, המזוזות והבריח, אלא רק העלה אותם – "ויסעם... ויעלם אל ראש ההר...". סימן, כך הוא מדייק, שכמה שהקליפה הזו היא קשה, התכלית היא לא לשבור או לאבד אותה אלא רק להעלות אותה אל ראש ההר אשר על פני חברון ובכך להפוך אותה לקדושה. אם כן, זה הרקע של הסיפור, וזו המלחמה המקורית והסוד של התמודדות עם ישראל עם הקליפה הזו של עזה – עיקר קליפת פלשתים.

פלשתים (אז והיום) – ליצנות ופולשנות

כמו שאמרנו קודם, חז"ל קוראים לפלשתים ליצנים – קליפת ליצנות. בחסידות מסבירים שפלשתים לשון מבוי מפולש – שאין מחסום ומעצור לרוחו. מדת הליצנות בפרק א' של התניא היא אחת מקליפות יסוד הרוח של החלק הרע בנפש הבהמית. אין מעצור לרוחו. אנחנו ודאי יודעים שהיום המלה פלשתינה היא צורה של פלשתים. יש מפרשים שמסבירים על פי פשט שפלשתים לשון פלישה. בחסידות מוסבר שלשון מפולש – פתוח משני הצדדים ללא מעצור. אבל המפרשים מסבירים ששרש פלש הוא להכנס למקום לא שלך, אתה פולש, גונב קרקע. סימן שכל המציאות של פלשתים – פלשתיאנים היום – היא פלישה למקום שכלל לא שייך להם. זה המקור והפשט של השם שלהם. תוך כדי שפולשים למקום שאינו שלהם הם מרבים בליצנות. אפשר לחתום שכל מילה שלהם היא ליצנות – אי אפשר לסמוך על אף מילה שלהם.

קליפת עזה – "בהרת עזה" – פגם המלכות

בכל אופן, יש פה קליפה עזה, שהפשט הוא שזו עזות דקליפה. כשרבי לוי'ק מתחיל לפרש את קליפת עזה הוא אומר שזה מלשון חז"ל על אחד ממראות נגעים בצרעת – "בהרת עזה". יש שני אבות של נגעים – שאת ובהרת. אומר האר"י הקדוש שהשאת היא הקליפה שכנגד פרצוף לאה בקדושה, ה' עילאה שבשם, בינה, ואילו הבהרת היא הקליפה שכנגד פרצוף רחל, ה' תתאה שבשם, מלכות. המלה "עזה" מצטרפת לבהרת דווקא, לכן הוא אומר שקליפת עזה היא כנגד המלכות דקדושה. לא כנגד הבינה, אותיות המחשבה, אלא כנגד המלכות, אותיות הדבור, רחל. לכן, כמו שאמרנו כרגע, הקליפה הזו קשורה לליצנות, רוח, מבוי מפולש, דברים בטלים כמו שאדמו"ר הזקן אומר בפרק א בתניא. שם הוא אומר שיש ארבע מדות של הרוח של הקליפה, שהכל מתבטא בדיבור – ליצנות והוללות והתפארות ודברים בטלים. הכל סוגים של פגם הרוח שיוצאת מהפה – הכל קשור, הא בהא תליא. בסוף כל הביאור שלו הוא מגיע לכך שמשון כאן, במלחמה שלו נגד עזה, מעלה את כל הקליפה לשרש, ממתיק ומתקן הכל בשרש. השרש הוא "ראש ההר אשר על פני חברון" – לשם הוא מעלה את הכל, וכך צריך לעשות. להעלות את קליפת עזה. אז צריך להבין כמה גרוע – גס, גראב באידיש – היא קליפת עזה, שאין כיוצא בה. ואף על פי כן, אפילו בלי להרוג אף אחד, הוא עוקר הכל ומעלה לשרש, לראש ההר אשר על פני חברון (יש עוד עיר של פלשתים, עקרון, כנראה משם לקח את כח העקירה).

דבר ראשון הוא אומר שעזה היא בהרת עזה, נגע צרעת. כמו שהיום יאמרו שהמציאות הזו של עזה בתוכנו היא נגע, מחלה. כך הוא פותח את הפירוש שלו, שעזה היא המחלה הכי קשה – בהרת עזה.

מהות עזה – "אשה זונה"

אחר כך הוא אומר דבר שני: הפסוק הראשון הוא "וילך שמשון עזתה וירא שם אשה זונה ויבא אליה". זו הפעם הראשונה שמוזכרת עזה, ומה שהוא רואה בעזה מסמל את כללות הענין של עזה. מהי עזה? חוץ ממה שאמרנו כרגע, שהיא נגע – הנגע הוא הלעומת-זה של רחל, האשה הצנועה. לעומתה, הבהרת העזה, היא-היא אשה זונה. זה מה שרואים בעזה – רק באים לעזה ורואים שהמהות שלה היא אשה זונה.

"ויבא אליה", שוב, כל הנפילות שלו הן עם בנות פלשתים, בנות אל נכר – אף על פי שכבר היה ספור של אשה קודמת, בתמנתה, יש מקום שחז"ל אומרים שהוא חטא שלש פעמים, בכל אחת משלש הנשים, אבל יש מקום שכתוב ש"תחלת קלקולו בעזה"³². האשה הראשונה היתה שידוך, עם כל הבעיות שבזה, אבל בפעם השניה זו אשה זונה בעזה. היות שתחלת קלקולו בעזה בסוף הורידו אותו עזתה, נקרו את עיניו ועשו אותו טוחן בבית האסורים שם. היות שהתחיל להתקלקל בעזה סופו להגיע לעזה. כל השחוק שעשו ממנו היה בעזה, ויש היום אפילו מי שאומר שהארכאולוגים מצאו שם את שרידי האצטדיון שלו – הכל בעזה. כל חמשת סרני הפלשתים הגיעו לשם והוא הפיל אותו על כולם. זו היתה נקמה רק מעין אחת, כפי שהוא אומר, ואת נקמת העין השניה הוא שומר להיום.

עזות דקדושה כנגד "מצח אשה זונה"

שוב, עזה מזוהה עם אשה זונה. יש פסוק שאומר "מצח אשה זונה היה לך". זו תוכחה נגד עם ישראל, אבל העזות של אשה זונה – העזה שלה, האשה הזונה של עזה – קשורה למצח שלה. במצח נמצאת העזות מצח. שוב, כל מה שאמרנו הוא להרגיש מה אנחנו עושים כשנלחמים בעזה. להלחם בעזה היינו מלחמה בקליפה הכי עזה של עזות מצח, על דרך עזות מצח של "מצח אשה זונה היה לך".

גם הקדושה – כל מה שיש בקליפה יש לעומת-זה בקדושה. כמו שיש את הבהרת העזה של הקליפה יש את האשה הצנועה של הקדושה. כך הוא משוה כל הזמן בביאורו – שכל מה שיש בעזה בקליפה יש באופן מקביל בקדושה. גם עזות מצח – כתוב "ויתן עז למלכו". מלך חייב להיות עם עזות דקדושה. גם ההלכה הראשונה של השו"ע (בחינת ראשית ממלכת ישראל) היא "הוי עז כנמר" – מלך צריך להיות עז.

אנחנו אוהבים לדרוש את המאמר "אין מלך בלא עם" – שמוכח גם בתניא – עם ריבוי רמזים ב"עם". אחד הרמזים – "אין מלך בלא עזות מצח". אם זה מלך של הסט"א אז עזות המצח היא של עזה, "מצח אשה זונה", אבל אם זה מלך דקדושה – כמו דוד המלך – צריך עזות מצח דקדושה, להלחם מלחמות ה' ולנצח, לומר דברים ברורים וללכת על מה שהוא אומר, לא להתלוצץ. כל הפוליטיקאים, גם אצלנו, לומדים מהפלשתים את מלאכת הליצנות – לומר משהו ולא לקיים אותו, הכל צחוק, הכל ליצנות. זו עזה, עוצמת עזות המצח של ליצנות האשה הזונה.

³² טוטה ט, ב.

יונה עזתית בין עצי זית סרג'יו לרמן .

ג. שם האשה העזתית וגלגולה האקטואלי

קשר יעקב ושמשון

אמרנו שלא כתוב מה שמה של האשה הזונה הזו – היא סתמית. גם האשה הראשונה בתמנתה היא גם סתמית, אם כי יש סיפור שלם על אביה ומשפחתה ושבע הברכות שעשו. את כל מושג ה"שבע ברכות" – מושג מאד מקודש – לומדים משנים, יעקב ושמשון. בכל שבע ברכות צריכים להתחבר ליעקב ולשמשון. שמשון ויעקב הולכים יחד – יעקב אמר בלשון מדבר בעדו "לישועתך קויתי הוי" (רק כאן מוזכר שם הוי' בברכות), והוא אומר את זה מפיו של שמשון (יעקב מדבר מתוך גרונו של שמשון). שמשון אומר "זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הוזה האלהים ואנקמה נקם אחת משתי עיני" ואז "תמות נפשי עם פלשתים"³³ (המלה האחרונה שהוציא מפיו בעלמא דין – "פלשתים").

שוב, מי מדבר מתוך גרונו? "לישועתך קויתי הוי", יעקב, יש קשר עמוק (יעקב ועוד שמשון = משיח במילוי: **מם שין יוד חית**, שעולה **נחש [משיח]** ועוד **שפיפן** [חלק המילוי של משיח] – "יהי דן נחש עלי דרך שפיפן עלי ארה"³⁴). אחד הדברים שמקשרים ביניהם הוא דין שבע ברכות, כך חז"ל אומרים.

³³ "ויאמר שמשון תמות נפשי עם פלשתים ויט בכח...". **יט כח** – סוד מחזור קטן ("שמש ירח", "שמש ומגן הוי' אלהים") של **יט** שנים (שמשון שפט את ישראל עשרים שנה, הוא נכנס שנה אחת למחזור השני) ומחזור גדול (שמש וכוכבים) של **כח** שנים (כחו של שמשון גדול עד מאד) – עולה **בטול**. והנה, "תמות נפשי עם פלשתים" = 2256 = היהלום של **בטול**. וביחד עם **שמשון** ("ויאמר שמשון תמות נפשי עם פלשתים") = 2952 = **לו** פעמים **עזה** !

³⁴ חז"ל גילו לנו שלשמשון היתה אחות בשם **נשין** (בכתיב מלא – נשיין) – **נחש שפיפן** (בדילוג אותיות על ידי שתי השנים הסמוכות).

"תחלת קלקולו בעזה" – "עזה תחלה"

זו האשה הראשונה, הנפילה הראשונה, ובמדה מסוימת היא פחות חטא, ולכן הקלקול העיקרי של שמשון מתחיל בעזה. מישוהו זוכר ביטוי אקטואלי של קלקול תחלה בעזה? "עזה תחלה" בהסכם אוסלו. אחר כך הוסיפו את יריחו, אבל העיקר הוא עזה – תחלת הקלקול בעזה, מגיע משמשון. גם היום צריך להיות "עזה תחלה", תחלה גם מלשון החלת רבונות – צריכים קודם כל להחל רבונות יהודית על עזה, עיר ואם בארץ ישראל. הערך הממוצע של ז' אותיות "עזה תחלה" (ר"ת "עת לעשות להוי' הפרו תורתך [במסירת שטחי ארצנו הקדושה לידי זרים]) = **בטחון**. בזה תלוי הבטחון של כל היהודים היושבים בציון.

שמשון – נקרא על שם קונו ודן כמוהו את ישראל

כל הנפילות של שמשון הן בעצם תואנה שה' מבקש מפלשתים, "נורא עלילה על בני אדם", וכדי לנקום מפלשתים ה' נותן לו גבורה אלקית ממש. מכל הצדיקים בתנ"ך, רק "שמשון נקרא על שם קונו" – על שם הפסוק "שמש ומגן הוי' אלהים" (פסוק שהוא יסוד היסודות של שער היחוד והאמונה בתנאי, התבוננות כל חסיד באלקות). הוא גם נקרא על שם קונו, וגם כתוב לגביו "דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל" – יש שני פירושים, או שדן דומה לשבט יהודה, שבט המלוכה, או שדן "כאחד", ה' אחד. משהו מופלא, שכתוב שמשון דן את עם ישראל כאביו שבשמים. כל ברכת יעקב לזן מכוונת לשמשון הגבור, כך אומרים חז"ל. "דן ידין עמו כאחד", כמו ה' אחד. כתוב "אל תהי דן יחידי, שאין דן יחידי אלא אחד" – אחד יחיד ומיוחד – אבל דומה לו בכך שמשון, שכל מה שעשה היה פעולת יחיד, הוא לבד היה ה'יחידה נבחרת³⁵ של כל עם ישראל. הוא בקש מה' לזכור את הזכות שלו, שכל עשרים שנה ששפט את ישראל לא בקש אף פעם מאף יהודי להעביר את המקל שלו מכאן לכאן. הוא לא בקש סיוע מאף אחד, לא לקח שום כבוד מאף יהודי, וכך הוא שפט את עם ישראל. הוא היחיד ששפט, שדן את עם ישראל, כמו רבונות של עולם ממש – הוא גם נקרא על שמו וגם דן אותנו כאביו שבשמים. אלה דברים הכי מופלאים לגבי שמשון, ושוב – עיקר ההתמודדות שלו הוא בעזה.

"הנשר והפרס והעזניה" בימינו

נחזור: אמרנו שלא כתוב איך קוראים לאשה הזונה של עזה, אבל אנחנו אוהבים לנחש. יש עוף טמא. קודם דברנו על בהרת עזה, כפי שאומר רבי לוי'ק, שעזה היא בהרת עזה. יש עוף טמא שהוא משרש **עזז**, שרש עזה – עזניה. בעופות הטמאים בתורה – פעמיים, גם בפרשת שמיני בחומש ויקרא וגם בפרשתנו, ראה – יש שלישיה שהיא עיקר העופות הטורפים הטמאים. איך קוראים להם? הנשר, הפרס והעזניה. קודם כל, רואים שפרס ועזניה הם חברים. מי חתום על "עזה תחלה"? יש מסמך, מי חתום על המסמך? פרס (לא רבין, שהיה אז ראש ממשלה). בזכות זה שניהם זכו בפרס נובל – "כי נבלה עשו בישראל", ביחד עם יאסר ערפאת ימח שמו. רק אחד מהשופטים של פרס נובל פרש כי הולכים לתת לערפאת פרס נובל לשלום – כל הכבוד לו, כנראה שהיה איזה גוי פחות-או-יותר לענין. מאותו רגע, מאותו יום והלאה, מה עשו מכל המוסד הזה שנקרא פרס נובל? ליצנות, קליפת עזה. מאז שנתנו פרס נובל לשלום לרבין ופרס וערפאת³⁶ – כל הפרס הזה (שניתן לפרס, שכל מעשיו הם על מנת לקבל פרס) הפך לליצנות. קודם גם כנראה היה כך, אבל כאן היה גילוי מילתא לגמרי שכל זה (פרס נובל לשלום³⁷) הוא ליצנות גמורה – קליפת פלשתים. בפרט שאותו ערפאת, שקבל עם פרס את פרס נובל, הצהיר בפירוש בתקשורת הערבית שהכל ליצנות – שהוא לא עומד מאחורי שום מלה שהוא חתם. שוב, מה רואים בתורה? שהנשר והפרס והעזניה הם השלישיה העיקרית של העופות הטמאים (ויש לומר שהם עצמם כנגד רבין פרס וערפאת, ודוק). כתוב שהנשר הוא קליפת עשו, אדום, רומא – הסמל שלו הוא הנשר. מענין שהיום הוא הסמל של אמריקה, התרבות המערבית. פרס זה פרס – איראן של היום. העזניה היא עזה – כל הרשות (הוא הרשות הוא חמאס...) או המהות של הפולשים לארצנו הקדושה. שוב, העזניה, עזה, מקבלת את עיקר התמיכה מפרס, מאיראן.

שם האשה הזונה בעזה – עזניה

שוב, לפי המדקדקים העוף עזניה הוא מלשון עוז (אולי ה-ג נפלה בה מהנשר, לשון נשירה כנודע). איך מוכיחים זאת, בין היתר? בלשון חז"ל, בגמרא, העוף הזה נקרא עוז. יש בחולין, בסוגית העופות הטמאים, את כל השמות – ושם העוף לא נקרא עזניה אלא סתם עוז. זו ראייה מאד ברורה שהעוף הזה הוא על שם עוז. מה קורה כשמוסיפים לעוז את האות ג, איזו

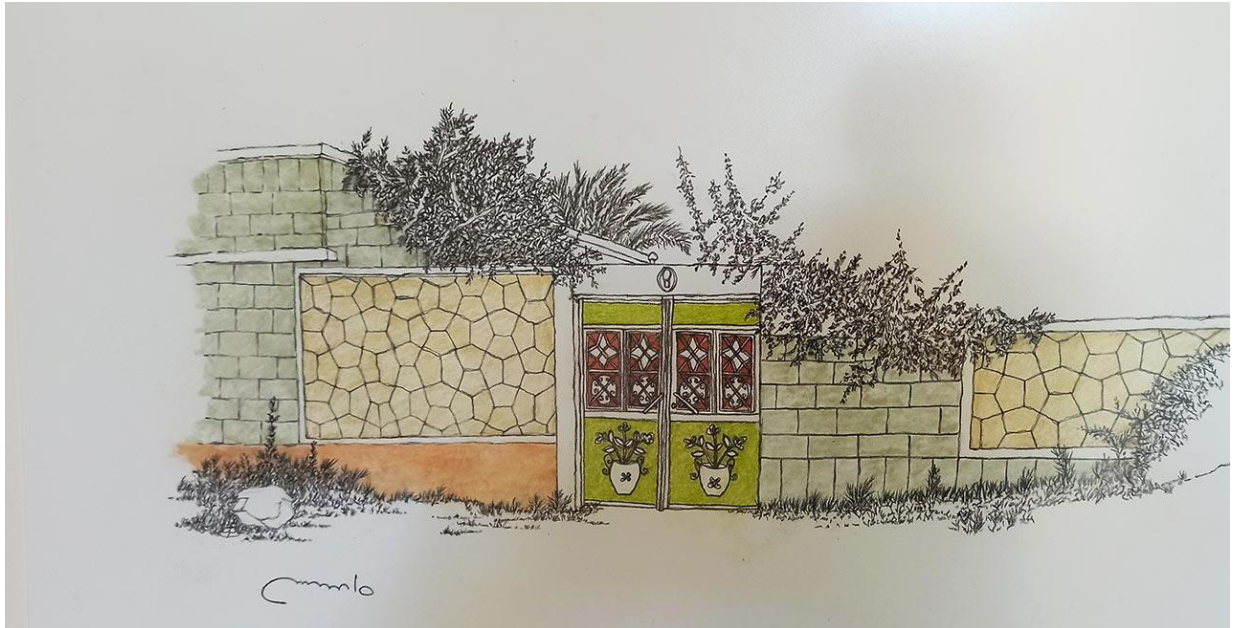
³⁵ יחידה נבחרת = עצמות בגוף וכו'.

³⁶ הערך הממוצע של רבין פרס ערפאת (רבין פרס יוצאים מערפאת, סוד עגלה ערופה – הזנחת הצבור המביאה לידי רצח יהודים ר"ל) =

ישמעאל. הרוס"ת של רבין פרס ערפאת = פלשתים.

³⁷ פרס נובל לשלום ועוד רבין פרס ערפאת = ג פעמים "לא תרצח" (קרע שטן).

מלה נוצרת? עוז-זונה. "וילך שמשון עזתה וירא שם אשה זונה". כמו שרבי לוי'ק מסביר שעזות עזה מתבטאת בזנות – "המצח אשה זונה היה לך".

שער בחומת האבן... הירושלמית. סרג'יו לרמן

ד. סיכום פירוש רבי לוי'ק: החזרת כח הרחם דקליפה לשרשו העליון

נסכם את הפירוש של רבי לוי'ק בקצרה:

שערי עזה – הרחם דקליפה

נס הגבורה של שמשון היה דווקא שהוא הרים ועקר את דלתות שער העיר עם המזוזות והבריה והעלה הכל אל ראש ההר אשר על פני חברון. הוא אומר שבלשון חז"ל כל הביטויים האלה – דלתות, מזוזות, בריח – קשורים לאברי הרחם של הנוקבא. בלשון חז"ל ברחם של האשה יש שתי דלתות ושתי מזוזות וגם בריח – בדיוק כל הדברים שמתוארים כאן. הרחם של הנוקבא של הקדושה הוא סוד בית המקדש, כך הוא מסביר. אנחנו יוצאים כעת משלשת השבועות – שיבנה בית המקדש במהרה בימינו. כנגד בית המקדש של הקדושה יש אותו בית בעזה בו עשו משמשון צחוק, אחרי שהוא נפל בפעם השלישית עם דלילה. ועדיין, בסוף הוא נקם מהם נקמה גדולה – "אל נקמות הוי' אל נקמות הופיע", "גדולה נקמה שנתנה בין שתי אותיות" (שני שמות של ה') – ועיקר הנקמה שמור לו לעתיד לבוא, לזמן הזה, כמו שאמרנו.

רחם דקליפה – כח הילודה העזתי

אם כן, כל מה שהוא עקר הוא כח הלידה מהאשה העזתית – שהיא בעצם האשה הזונה שהוא בא אליה. קודם הוא כאילו נכשל בה, וכעת הוא קם – זה משהו מוזר מאד, שהוא הלך לבית אשה זונה, והוא רק שוכב שם עד חצי הלילה בדיוק, עד חצות, ואז הוא קם בחצי הלילה, מגיע לשער העיר ולוקח את כל המרכיבים האלה. בעצם, מה שהוא העלה הוא יסוד הנוקבא של הקליפה. כאילו שהוא עוקר את הרחם שלה. מה הכח שלהם? מה ערפאת ימח שמו אמר על הכח של עזה? שהכח הוא הרחם של הנשים. מה התיקון? מה שמשון צריך לעשות? לעקור את הכח של הרחם ולהחזיר אותו לחברון. מי זה חברון? מה יש שם? האבות והאמהות. צריך להעלות "אל ראש ההר אשר על פני חברון" – כפי שתיכף נסביר.

"חצי הלילה" – הזמן לעלות את ה"רוחא דשביק בה בעלה"

יחד עם המרכיבים האלה, הדלתות והמזוזות והבריח, יש גם מושג בקבלה שיכולת האשה ללדת תלויה ב"רוחא" שהבעל, האיש שבא אליה פעם ראשונה, משאיר בה. מכח אותה רוח היא יולדת את כל הילדים שלה. מתי היא מקבלת את הרוח הזו, ה"רוחא דשביק בה בעלה" (הרוח שעושה אותה כלי, "אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי")? כתוב בקבלה שהיא מקבלת רוח זו דווקא בחצי הלילה – זו סוגיא גדולה בכתבי האריז"ל. יש עוד ביאות, אבל הכח שהיא מקבלת ברחם להוליד הלאה הוא בחצי הלילה.

היות שכל מה שמשמון בא לעשות הוא לעקור את הרוח הזו הוא קם בחצי הלילה. מצד אחד הוא התקלקל בה והניק אותה, אבל זה "תואנה" – הכל כדי להעלות את קליפת עזה. כתוב שמי שאומר ש"אחטא ואשוב" כי "במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם" "אין מספיקין בידו לעשות תשובה" – מסוכן ביותר. אף על פי כן, מחדש אדה"ז בתניא, שאם הוא מתעקש מקבלין את התשובה שלו, ואז הוא הופך לטוב גם את העברה שחטא כדי לשוב. אבל זה קשה ביותר.

שלש נפילות שמשון – כנגד עולמות בי"ע

שמשון נופל עם שלש נשים, שהן כנגד שלשת העולמות התחתונים, בי"ע. **בריאה-יצירה-עשיה** שוה **אשה-אשה-אשה**. כאשר כותבים שמשון מלא – **שין מם שין מם וו נון** – הוא עולה אותו מספר בדיוק, **אשה-אשה-אשה**. כך הוא יורד מדחי אל דחי – קודם עם האשה מתמנתה, שעוד לא אמרנו איך קוראים לה; אחר כך עם האשה הזונה מעזה, שאמרנו בדרך צחות שכנראה נקראת עזניה; ובסוף האשה השלישית – דלילה.

שמשון – סוד הכתר

בכל אופן, העובדה שהוא שכב דווקא עד חצי הלילה ואז קם והעלה את דלתות השער וכו' – היא כדי להוציא את הרחם של הקליפה עם הרוח, שבאה דווקא בחצי הלילה. עוד יותר – הוא שם את דלתות השער וכו' על הכתפים. כעת רבי לוי'ק מתחיל להעמיק בקבלה: הוא אומר שמשון בכלל מכוון כנגד הכתר. הוא כח אדיר, על טבעי, שלא קם כמוהו ולא יקום כמוהו, כמו שאמרנו. הכח האדיר הזה הוא כי בפרצופים העליונים שמשון הוא כנגד פרצוף אריך אנפין – כתר עליון, הרצון העליון עליו נאמר "אין תקיף כרצון" ו"אין לך דבר העומד בפני הרצון" (במקום אחר מוסבר **שמשון** עולה **עתיק יומין**, פנימיות הכתר, סוד התענוג העליון, המחיה את אריך אנפין, עיקר הלעומת זה של קליפת פלשתים, התענוג של הסטרא אחרא. נמצא שבעצם הוא כולל את שני פרצופי הכתר, ובסוד **עתיק יומין אריך אנפין** = "הוי' הושיעה [= אריך אנפין] המלך יעננו ביום קראנו [= עתיק יומין]" = "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד").

שפיטת ישראל "עשרים שנה" פעמיים

כתוב פעמיים שמשון שפט את ישראל עשרים שנה. אמרנו שלפני שהלך לעזה יש פסוק סיום – "וישפט את ישראל בימי פלשתים עשרים שנה". בסוף, אחרי שהוא מת עם הפלשתים ("תמות נפשי עם פלשתים"), כתוב שוב "והוא שפט את ישראל עשרים שנה". למה צריך לכתוב את זה פעמיים? חז"ל אומרים שגם אחרי שהוא מת מוראו היה מוטל על הפלשתים עוד עשרים שנה. יש שני פירושים. פירוש אחד, שלא היתה הרבה תקשורת אז, ורוב הפלשתים שנשארו בחיים – שלא היו בבית ע"ז שלהם, במקדש שלהם – לא היו בטוחים שבאמת הוא מת. יש עוד פירוש, שידעו שהוא מת אבל חשבו שאולי הוא השאיר בן גבור כמוהו. לחכות עד שהבן יגדל ויגלה את הגבורה שלו לוקח עשרים שנה, אז עדיין פחדו ממנו עשרים שנה. כל **עשרים** הוא **כתר**, כידוע בקבלה. פעמיים עשרים היינו כנגד אריך ועתיק, שני פרצופי הכתר. יש את הכתר שלו לפני מעשה עזה ואת הכתר שלו אחרי הכל, אחרי עזה. זה עוד ווארט חשוב.

שרש ה"רוחא" – כתפי שמשון – כתפי אריך

שמשון יותר גבוה מאבא ואמא וז"א ונוקבא – הוא אריך. הכתפים שלו הם כתפי אריך (כתפים רחבות-ארוכות מאד), וכתוב – הכל הוא מביא מכתבי האריז"ל – שהרוח שניתנת באשה בביאה הראשונה לעשותה כלי, שהוא בעצם כח כל הלידות שלה אחר כך, מקורו (בקדושה וגם בלעז"ז) הוא מכתפי אריך. למה? כי הדעת דאריך ממוקמת בין כתפין, בין הכתפים של אריך. כעת מגיעים לעוד סוד גדול מאד. שוב, מה אמרנו כרגע? שהוא שם את הכל על הכתפים שלו – המקור של הרוח שנמשכת לרחם בחצי הלילה (הזמן בו הכל כאן קרה). קודם כל, הוא מעלה את הכל לשרש של הרוח שברחם האשה הצנועה, רחל – הכתפים שלו.

ששים האמות של כתפי שמשון

אחר כך הוא מביא עוד מאמר חז"ל. חז"ל אומרים על הסיפור הזה של עזה, שתנינן – למדנו, מסורת – שאין דלתות שערי עזה פחותות משישים אמה. זאת אומרת שהכתפים של שמשון החזיקו ששים אמה, ואכן חז"ל אומרים שאורך הכתפים שלו הוא ששים אמה, שבדיוק החזיק את דלתות שער העיר עזה.

כאן יש פלא שרבי לוי'ק לא כותב. הוא הרי מאד אוהב גימטריאות, והגימטריא הכי פשוטה ומובהקת כאן היא **ששישים אמה** שוה **שמשון**. יש קשר הדוק ועצמי בין שמשון לדלתות שערי עזה שהוא לקח על כתפיו, שהוא אורך כתפיו. הוא מביא כאן שיש עוד דבר שהוא ששים אמה – אורך בית המקדש, שכנגד הרחם של עזה, בית עבודה זרה שלהם, בית דגון בו עשו ממנו את הצחוק. האורך שלו הוא ששים אמה.

עוד דבר שהוא אומר על ששים אמה: לשלמה המלך היו ששים גבורים סביב מטתו – **"הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל"**. כתוב שמשון כולל את כל ששים גבורי המלך – הוא תכלית הגבורה. בכלל, כתוב בזהר שהרמטכ"ל של המשיח (שמשבט יהודה) יהיה משבט דן. כל גבורי המלך כלולים בשמשון. רבי לוי'ק מביא גמרא שכאשר הלויים היו נצבים בעגלות לשאת המשכן – לוי עמד ליד לוי (אמרנו שיש לשמשון שרש בשבט לוי, שהוא נדב) – כל אחד תפס אמה. אותו דבר, כאשר יש ששים גבורים סביב למטת שלמה זה תופס בדיוק ששים אמה. רק במקום שזה בריח ישר של ששים אמה, זה בעיגול – כמו האות **ס**, שהיא עגולה, המשכת מקיפים.

"ראש ההר אשר על פני חברון" – בינה דאריך או בינה דרדל"א

שוב, את הדלתות המזוזות והבריה, עם הרוחא, הוא מעלה על כתפיו – שמחזיקות ששים אמה, כמנין שמו – ומעלה הכל אל ראש ההר אשר על פני חברון. מה זה? הוא מסביר בשתי נגלות – שתי נגלות של שמשון. באופן אחד הוא אומר שהכתפים שלו הם הדעת של אריך – הכתפים של אריך, שדעתו בין כתפיו. אבל ראש ההר הוא הבינה דאריך. כדי להמתיק כל דבר בשרש צריך להעלות אותו לדרגת הבינה (שם דווקא הדין מתמתק בשרשו, סוד "אני בינה לי גבורה"). בפירוש הראשון שלו הוא אומר שראש ההר אשר על פני חברון – חברון היינו המדות, האבות, ז"א, ועל פני חברון היינו המוחין, או"א (חכמה ובינה), כתפי שמשון היינו הדעת דאריך (שלמעלה מפרצופי או"א) וראש ההר אשר על פני חברון היינו הבינה דאריך שבגרון שלו, למעלה מהכתפים, ושם כל הדינים (של עזה) מתמתקים בשרשם. זה פירוש אחד, אבל לא הפירוש העיקרי.

הפירוש העיקרי הוא השני, שיותר גבוה. לפי שני הפירושים הכתפים של שמשון הם מקום הדעת דאריך אנפין. לפי הפירוש השני "פני חברון" היינו הפנים של אריך, סוד תיקון "ואמת" ב-יג תיקוני דיקנא – "באור פני מלך חיים". זה הרבה יותר גבוה מהגרון שלו, זה הפנים שלו. ויתר על כן, בפנים שם יש את הגילוי של דעת דעתיק – רדל"א. להכל הוא מביא מקורות מהאר"י הקדוש. אם כן, "פני חברון", עוד לפני **"ראש ההר אשר על פני חברון"**, הם הפנים – תיקון "ואמת", **שע** נהרין שמאירים בפנים – של אריך אנפין. מה הוא ראש ההר שלמעלה מהפנים של חברון? סוד מצח הרצון, כמו ברעוא דרעוין של שבת קדש, שעולים למצח הרצון. בתוך מצח הרצון – הוא לא כותב, אך כך בכתבי האריז"ל – יש את יסוד דעתיק (**יסוד עתיק יומין, יסוד שמשון** עולה **ביאת המשיח** כנודע ומבואר באריכות במ"א), שם נמצאת גם הדעת דאריך לפני שיורדת לבין כתפיו. אבל, העיקר, הוא אומר ש"ראש ההר" היינו אור מקיף של בינה דרדל"א שמאיר בחוץ על מצח דאריך, ושם עיקר ההמתקה.

ההעלאה והנפילה – קשר שמשון למדת היסוד

לפי שני הפירושים, ההמתקה – העלאה כל מרכיבי הרחם של עזה, האשה הזונה, לקדושה – דורשת העלאה לבינה. או בינה דאריך, "ראש ההר" בגרון דאריך, לפי הפירוש הראשון, או בינה דעתיק – רדל"א, אמונה פשוטה – שמאיר בחוץ על מצח הרצון של אריך, לפי הפירוש השני. לפי שני הפירושים, ובעיקר השני, הוא מעלה את עזה לשרש העליון ביותר, רדל"א. בזה הסיפור הזה נגמר, ואחרי שהסיפור הזה נגמר ב'היי' הכי גדול שיכול להיות, בא הפסוק שאחריו – ירידה עצומה, שהוא יורד לנחל שורק ומוצא שם את דלילה, ואז מתחיל הסוף שלו. הוא התחיל להתקלקל בעזה וגמר במשחק שעשו לו בעזה. את הנקמה השלמה הוא שומר לעתיד (לגאולה השלמה).

כתוב בתחלת דרכו של שמשון שה' ברך אותו – **"ויברכהו הוי'"**. חז"ל אומרים "במה ברכו? באמתו". לכן באמת היתה לו תאוה אדירה ללכת אחרי עיניו, בכל שלשת הסיפורים של שלשת הנשים. הביטוי של חז"ל הוא שזרעו היה כנחל שוטף. מכאן, וגם מכך ששמו שמשון – או על שם שמש-תפארת, או על שם שמש-יסוד – ברור שהוא קשור לספירת היסוד. לאיזה יסוד הוא קשור? יסוד דעתיק שנמצא בתוך מצח הרצון. שם יש עזות מצח דקדושה, שמתגברת ומעלה את עזות המצח של האשה-זונה של עזה.

מעבר לשער... עם דוקרנים מעל ופריחה ירוקה ואופטימית בצדדים
סרג'יו לרמן

ה. "עד עזה" – "עד ועד בכלל"

שמשון – קשר דן ויהודה

חז"ל אומרים עוד משהו חשוב מאד: שאף על פי שאביו של שמשון, מנוח³⁸, היה משבט דן, אמו – שנקראת צללפונית – משבט יהודה. למה נקראת צללפונית, שצלל – מלאך, שהוא גם צל וגם צליל – פנה אליה. כך כתוב בגמרא (השם מופיע בתנ"ך כהצללפונית). הפלא שצללפונית שוה בדיוק **שמשון**. אמו משבט יהודה, לכן "דן ידיו עמו כאחד שבטי ישראל" – כמו שבט יהודה, כי שמשון הוא תרכובת של דן ויהודה יחד. יתר על כן, חז"ל אומרים שגם אביו מנוח – אביו היה משבט דן ואמו היתה משבט יהודה. גם מנוח הוא חצי דן וחצי יהודה, רק שהמשפחה מתייחסת לאבא, ולכן המשפחה משבט דן, אבל אמו מיהודה, וגם אם שמשון מיהודה (נמצא שיש בשמשון שלשה חלקי יהודה אך נקרא על שם חלק אחד דן מצד יחוס המשפחה לאבי אביו³⁹).

שמשון-דן-יהודה

אז בעצם לשמשון יש שני שרשים – גם דן וגם יהודה. כשכותבים **שמשון-דן-יהודה** הר"ת הם שם הברית⁴⁰, היסוד, שם **שדי**. **שדי** הוא גם שם של עצמה, של כח אדיר – "**שגיא** כח" (שם א-ל גם לשון כח, ועוד יותר שם ש-די). כמה שוה **שמשון-דן-יהודה**? 780, המשולש של **טל** (כל המספרים מ-1 עד 39). **יהודה** פעמים **הוי'**, שהוא המשולש של "**הוי' אחד**". עוד רמז חשוב: בכל הסיפור של שמשון כתוב ג"פ עזה – "**עזתה**", "**לעזתים**", "**עזתה**" – שוה ביחד 1521 = 39 ברבוע. אז יש **טל** במשולש (780) ו-**טל** ברבוע (1521). 780 עולה גם ה פעמים **יוסף** ("פנים ואחור") – שהוא הנשמה הכללית השייכת לברית. שמשון הוא גלגול של כמה צדיקים – הוא גלגול אדם הראשון, יש לו קשר ליעקב (שמתפלל בעדו "**לישועתך קויתי הוי'**"), יש לו קשר ליצחק (כח הגבורה, "כי אתה אבינו" לעתיד לבוא, כשהפלשתים עשו ממנו שחוק התלבושה בו גבורת יצחק, ולציין שגם ליצחק עצמו היה ספור עם הפלשתים), יש לו קשר מאד הדוק ליוסף (היות שהוא קשור לברית).

³⁸ **שמשון** ועוד **מנוח** (שלש האותיות הראשונות של **מנוח** נמצאות בתוך **שמשון** = 96 = "**סוד הוי'** [ליראיו ובריתו להודיעם]); מי שזוכה ל"**סוד הוי'**" "**דן יחידיו**" = 800 = שמש מלא: **שין** **מם** **שין**.

³⁹ שלשה חלקי יהודה (יהודה יהודה יהודה = **מלך**) ועוד חלק אחד דן (בסוד "דן... כאחד". **דן** = **חי חי חי**) = **קדם** (בשמשון מאיר הערה של אדם קדמון) = **זה** ברבוע = **ד** פעמים (הערך הממוצע של **ד** החלקים) **לו** = **ו** ברבוע.

⁴⁰ גם **שמשון דן יחידיו** ר"ת **שדי**. **שמשון דן יחידיו** = 792 = **לו** פעמים **כב**, **סוד** "**לבד בכך** [= **חן**] נזכיר שמך".

"עד עזה"

יש ביטוי בתנ"ך שחוזר חמש פעמים עם "עזה". והוא מתחיל מהפעם הראשונה שמופיע "עזה" בתורה – "הכל הולך אחר הפתיחה" – הביטוי הוא "עד עזה"⁴¹. הלשון הזה כנראה כל כך קשור לעזה שעזה הוא "עד" – יש "עד ועד בכלל" ו"עד ולא עד בכלל".

בעית הממשלות החלשות – לא גומרים פעולות

נחזור לאקטואליה, מה בכלל הבעיה של כל ממשלה חלשה, כמו הממשלות שלנו שאין בהן אמונה (אמונה היא תוקף של קדושה, מלשון "אמונה אמן")? שכל מה שעושים – עושים עד ולא עד בכלל. מתחילים תהליך, מתחילים מבצע, ולא גומרים אותו. זה נקרא "עד ולא עד בכלל". כנגד זה יש "עד ועד בכלל".
איפה עוד כתוב "עד"? כשאברהם אבינו נכנס לארץ ישראל, כאשר ה' מצוה ומבטיח לו "לך לך... אל הארץ אשר אראך" – "ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה". מהנסיגות הכואבות ביותר, שגם עלו לנו דם יהודי יקר, היתה הנסיגה משכם. איך פרשו את "עד מקום שכם"? "עד ולא עד בכלל". בהתחלה כשכבשו את שכם, כמו את חברון, לא רצו לתת ליהודים לגור שם. בחברון, בגלל ההיסטוריה של ישוב יהודי חשוב רצוף במקום, קצת הצליחו להתיישב בחלק מהעיר. בשכם אף פעם לא נתנו ליהודים לגור (כמובן שגם שם היה ישוב יהודי בעבר, והוא המקום שהובטח על ידי יעקב

⁴¹ "ויהי גבול הכנעני מצידן באכה גררה עד עזה באכה סדמה ועמרה ואדמה וצבים עד לשע". יש בפסוק שני "עד" ("בטחו בה' עדי עד וגו'") – "עד עזה" "עד לשע" (כמו שיש שני "עד" בפסוק "ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ", וכמו שיתבאר הקשר בין הפסוקים [בשני הפסוקים יש 60 ו-45 (שלשת חלקי 60) אותיות. 9 = 45 במשולש, ועם 14 = 105 = 60 במשולש. "עד עזה... עד לשע" = 630 = 6 פעמים 105 = 35 במשולש. הרו"ס של שני הספוקים "ויהי... בארץ" = 324 = חי ברבוע, ובר"פ = 1922, הרבוע הכפול של "ויהי" = "מצידן באכה גררה עד עזה באכה סדמה ועמרה ואדמה וצבים עד לשע"). נמצא ש"עד" "עזה" הוא כנגד "עד" [מקום שכם] = שדי שדי (שם הברית הקשור לשמשון כמבואר בפנים), ו"עד" [לשע] הוא כנגד "אלון מורה" = 9 פעמים עזה (!). "עד... עד" = נצח = "וצבים" (התבה שלפני ה"עד" השני; יש גם שני "באכה" בפסוק, ב פעמים "באכה" = "ואדמה", התבה שלפני "וצבים". "באכה... ואדמה וצבים" = חצי "באכה גררה". שתי התבות המופיעות פעמיים בפסוק – "עד" ו"באכה" = חצי [הערך הממוצע של "ואדמה וצבים" נמצא שיש כאן סדרה של 102, אמונה, 204, צדיק, 408, זאת, סדרה גיאומטרית עולה במכפלה של 2, סוד מערת המכפלה). לשע = ת (20 ברבוע, "וישפט את ישראל בימי פלשתים עשרים שנה... והוא שפט את ישראל עשרים שנה"), נמצא ש"עד לשע" = דעת, סוד 1 פעמים דלילה שנאמרו בפרשה, כמו שיתבאר. "עד" [עזה... עד] = "עדתה" ("וילך שמשון עזתה"). בדילוג תבות, "ויהי גבול הכנעני מצידן באכה גררה עד עזה באכה סדמה ועמרה ואדמה וצבים עד לשע" = ב"פ "עזתה" (יש שני "עזתה" בתנ"ך – בתחלת הסיפור של שמשון בעזה – "וילך שמשון עזתה" – ובסוף – "ויוורידו אותו עזתה", וכמו שיתבאר). בפסוק זה מופיעה לראשונה "גבול בתורה, נמצא שפסוק זה הוא שרש כל הגבלה כו'. היחס בין "עזה" (82) ל"גבול" (41) הוא "שלם וחצי". "הכנעני" = ה פעמים גבול (גבול "פנים ואחור". "גבול הכנעני" = 1 פעמים גבול, ע"ד מקום = 1 פעמים אל, כנגד ו"ק, ודוק). ["הכנעני" הבא בתורה הוא "ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ", וכמבואר לעיל הקשר בין "עד עזה" ל"עד מקום שכם וגו'". "הכנעני... והכנעני..."] = יצחק יצחק, אחד פעמים לב, הערך הממוצע של כל אות. יש בפסוק "ויהי גבול הכנעני מצידן באכה גררה עד עזה באכה סדמה ועמרה ואדמה וצבים עד לשע" 15 תבות ו-60 אותיות, המבנה המדויק של ברכת כהנים! מתוך 60 האותיות יש 21 אותיות "עד עזה" – "ויהי גבול הכנעני מצידן באכה גררה עד עזה באכה סדמה ועמרה וצבים עד לשע" = 492 = 1 פעמים עזה (1 צירופי עזה [= יב פעמים גבול, סוד "יב גבולי אלכסון"]!) "ויהי גבול הכנעני מצידן באכה גררה עד עזה באכה סדמה ועמרה" = 1521 = 39 (טל, הוי' אחד) ברבוע = "עזתה... לעזתים... עזתה" (ג ההופעות של עזה אצל שמשון [שבהן ד-ו-ד אותיות, קשר בין שמשון לדרו, שני הלוחמים בפלשתים]), כמו שיתבאר. "עזה" היא התבה האמצעית בפסוק (התבה השמינית מכאן ומכאן) – הציר המרכזי של הפסוק (הכולל את הפסוק). עזה נמצאת רמוזה בפסוק בדילוג אותיות שוה – "ויהי גבול הכנעני מצידן באכה גררה עד עזה באכה סדמה ועמרה ואדמה וצבים עד לשע" (יש עוד 11 אותיות מכאן ו-10 אותיות מכאן [21 אותיות], נמצא ש"עזה" זו ממוקמת באמצע הפסוק ככל האפשר [ועוברת דרך ה-ז של "עזה", התבה האמצעית של הפסוק כנ"ל], ודוק. ג התבות שבהן רמוזות עזה – "הכנעני... עזה... ואדמה..." = 343 = 7 בחזקת 3, סוד השמש בגבורתו של שמשון, כמו שיתבאר).

אבינו ליוסף הצדיק, סוד תיקון הברית, קשור לשמשון). בקושי נתנו לנו ישיבה, להכנס כל בקר ולצאת בלילה במשך שנים, עד שנטשו את המקום לגמרי וזה עלה בדם יהודי הכי יקר. בכל אופן, המדיניות החלשה היא "עד ולא עד בכלל" – לך לאלון מורה, איזה מקום למעלה (כמו קרית ארבע של היום במקום חברון), במקום המקום האמתי. אלון מורה המקראית היא שכם, לא הישוב הנקרא בשם זה שנמצא למעלה. מה ראשית הסממן של חולשה (בפרט של ממשלה האמורה לייצג את העם היהודי)? "עד ולא עד בכלל".

"שמשון הלך אחר עיניו" – "עד עזה"

כמו שכתוב "עד מקום שכם עד אלון מורה" כתוב "עד עזה". "עד מקום שכם" כתוב פעם אחת בתנ"ך, לא חוזר על עצמו, אבל "עד עזה" כתוב חמש פעמים – ביטוי חזק ביותר. כלומר, בשביל עזה נדרש "עד עזה" ועד בכלל – צריך להגיע לשם ולכבוש את המקום לגמרי. שמשון הלך אחרי עיניו – יש לו שתי עינים, "עד עזה", "עד ועד בכלל" ("לעזתים לאמר בא שמשון הנה").

בעולם הזה הוא רק התנקם מעין אחת – כנראה שבנקמה מעין אחת בלבד יש עדיין בחינה של "עד ולא עד בכלל" (אם כי שבסוף הוא לקח את שתי דלתות השער ושתי המזוזות והבריה עם הרוחא והעלה את הכל "אל ראש ההר אשר על פני חברון"). ועוד יש לדייק שפעמיים הוא בא לעזה, פעם ראשונה ברצונו ("וילך שמשון עזתה"), ופעם שניה בעל כרחו ("ווירידו אותו עזתה"), ודוק. בכל אופן, צריך להגיע "עד עזה", "עד ועד בכלל" ("בכלל" = עזה).

כמה שוה "עד עזה" (ביטוי שחוזר בתנ"ך חמש פעמים, כנ"ל)? יוסף, הברית. אמרנו קודם שמשון-דן-יהודה עולה ה"פ יוסף, בדיוק ה"פ "עד עזה" הכתובות בתנ"ך. עד כאן כמה רמזים. יש עוד הרבה רמזים חשובים, רק פתחנו במשהו. נאמר עוד ווארט קטן ואחר כך נשמע כמה ניגונים.

"מבצע שמשון"

קודם כל, מה מוסר ההשכל הכי פשוט שלומדים מכל הסיפור הזה עם הפירוש של רבי לוי'ק, האבא של הרבי? שכדי להתמודד עם עזה צריך להיות שמשון הגבור – צריך גבורה. זה המסר הכי פשוט, צריך עזות דקדושה כנגד עזות דקליפה. אמרנו שהיום חלק מה"עד ולא עד בכלל", מהחולשה, בכל מבצע שעושים – קשור גם לכך שנותנים איזה שם היולי, שנשמע קצת טוב, אבל בסוף הוא הצדקה לא לעשות שום דבר. כמו "צוק איתן" – מי צריך את השם הזה? השם הוא חלק, סממן, של החולשה מלכתחילה – שלא רוצים לגמור. סתם איזה מבצע, עם שם נחמד, צוק איתן. מהרגע שנותנים את השם – יודעים מראש שלא הולכים לגמור כאן שום סיפור, הכל רק קוסמטיקה.

אם כבר היה צריך לתת שם למבצע, מה השם שהיה צריך לתת? או "מבצע עד עזה" (עם בסוגריים "עד ועד בכלל");

מבצע עד עזה = משיח) או "מבצע שמשון" (**מבצע עד עזה** ועוד **מבצע שמשון** עולה שם **שדי** פנים ואחור).

מבצע שמשון – הדרך לשלום

רוצים שלום. חז"ל לומדים שמשון נקרא על שם קונו מהפסוק שמובא ומתפרש בשער היחוד והאמונה בתניא – "שמש ומגן הוי' אלהים". "שמש" ואחר כך "ומגן" – מתחיל ב-ו ונגמר ב-ן סופית. כמה אותיות יש בביטוי הזה? 16. גם ב"לישועתך קייתי הוי'" יש 16 אותיות. 16 הוא רבוע:

ו	ש	מ	ו
י	ן	ג	ו
א	ה	ו	ה
ו	י	ה	ו

בפנות כתוב **שלום** (האלכסון = חצי שמשון). רוצים שלום? כולנו רוצים שלום, שלום הוא שמו של הקב"ה. רוצים שלום? צריך שמשון. אותו שמשון שנקרא על שם קונו ודן את ישראל כאביו שבשמים. ככה מגיעים לשלום. כמה שוה "שמש ומגן הוי' אלהים"? 851 = 23 פעמים 37, **חיה** פעמים **יחידה**, יחוד שני המקיפים שבנפש, סוד ה-לם של הצלם ("אך בצלם יתהלך איש"⁴²) שמשם דווקא בא הכח ועז לבצח את קליפת פלשתים, בעזה (851), "שמש ומגן הוי' אלהים" = עזה ובמילוי [עין זין הא] ובמילוי המילוי [עין יוד נון זין יוד נון הא אלף]!).

⁴² "יתהלך איש" = ביאת המשיח (8 פעמים מהיטבאל, יחוד מה בן, הערך הממוצע של כל אות) וכו'. "אך בצלם יתהלך איש" = 959 = 7 פעמים 137 = אברהם במספר קדמי, כמבואר במ"א (ר"ת "אך בצלם יתהלך איש" מופיע כמלה פעם אחת בתורה – "עוד נגע אחד אביא על פרעה...") = 685 = 5 פעמים 137, קבלה פנים ואחור, ודוק).

מלחמת פלשתים – המעבר מבית שאול לבית דוד

עוד ענין חשוב: כל התקופה ההיא, משמשון ובמשך כמה דורות, עיקר המלחמה של עם ישראל היה נגד הפלשתים. בעלי תולדות ישראל אומרים ששיא הכח של הפלשתים הגיע דווקא בסוף מלכות שאול. מי שטפל וגמר את הפלשתים – נצח אותם (לא לגמרי לגמרי, אבל החליש אותם מאד) – הוא דוד המלך. הפלשתים הגיעו לשיא הכח שלהם והשלטון שלהם בכל ארץ ישראל – לא רק באזור שלהם – דווקא בסוף תקופת שאול. והראיה, על ידי מי שאול נהרג? באיזו מלחמה? לא כל כך רחוק מכאן. שאול מלך ישראל נהרג במלחמת פלשתים בהר הגלבוע, בצפון. כלומר, הפלשתים התפשטו בכל הארץ, לא רק בחמש הערים שלהם שהזכרנו קודם.

כל המלחמה הזו, של שאול והפלשתים, היתה המעבר – התפר – בין שאול לדוד המלך, ספור שלם בתנ"ך. מאד משמעותי לנו, מאד אקטואלי לנו. הקדשנו את כל השיעור לשמשון, לפי תורת רבי לוי'ק, אבל מוסבר אצלנו שהדור שלנו הוא מעבר בין מלכות שאול למלכות דוד. כאן אנחנו רואים שדווקא בסוף תקופת מלכות שאול, סוף תקופת מדינת ישראל הקיימת, במתכונת הקיימת, הפלשתים מגיעים לשיא הכח שלהם ולשיא ההשתלטות שלהם על הארץ. אז צריך לקום דוד ולגמור איתם. זה סממן מובהק של המעבר בין מלכות שאול למלכות דוד. שנזכה לדוד מלכא משיחא.

שמשון הרג את הארי וגם דוד המלך הרג את הארי ואת הדוב. דוד המלך קבל את האורות של שמשון, עם כלים. הוא זה שהמשיך את המשיחיות התוהית של שמשון הגבור בתוך כלים. עוד קשר מאד חשוב – בין שמשון לדוד, שהוא בין דן ויהודה, שמשון ויהודה.

נעשה הפסקה ונשמע כמה ניגונים – ניגוני שמשון, כיבוש עזה.

[רקדו והתפללו ערבית]

נאמר עוד כמה השלמות⁴³:

⁴³ השלמות נוספות (בעוד נושאים ובנושאים שנאמרו בשיעור בקיצור) יש גם בשני השיעורים הבאים.

מיכאל קובנר בסדרת "בתים בעזה", 1981

ישראל עוד שלטה אז בעזה, והצייר מצא בבתי העיר חן דקורטיבי "מאטיסי" – בגווני החזיתות, בקישוטי השערים והגדרות, במרקם הניגודים של הלבנים הצבעוניות. עזה של קובנר היא מארג מושטח של צבעים וצורות, מקום אביבי ושליו, אף כי ללא אדם. האסתטיזציה של עזה.

1. בין עזה לחברון

התכלית היא להעלות את עזה אל ראש ההר⁴⁴ אשר על פני חברון (עזה ועוד "ראש ההר אשר על פני חברון" = 1,800, הרבוע הכפול של 30). בכל אופן, הפרשיה מתחילה בעזה והמלה האחרונה של הספור הזה היא חברון. כנראה צריך לחבר דווקא בין עזה לחברון.

הטיפול בבעית המנהרות – נחשי שמשון

שמשון נמשל לנחש – "נחש עלי דרך, שפיפן עלי ארץ, הנשך עקבי סוס ויפל רכבו אחור. לישועתך קויתי הוי" – והוא נלחם נגד הנחשים של הסטרא-אחרא, שעושים מנהרות בתוך האדמה, ופתאום עולים מהמנהרות כמו נחש צפע. צריך לקיים את מאמר חז"ל "פגע בו כיוצא בו" – כדי לפגוע בנחש צריך לנהוג כמו נחש. הנחש של הקדושה הוא משיח, כידוע

⁴⁴ יש יא "ראש ההר" בתנ"ך. "ראש ההר אשר על פני חברון" של שמשון הוא השביעי לפי סדר התנ"ך – "כל השביעין חביבין".

שנחש בגימטריא **משיח**. **שפיפן** הוא חלק המילוי של משיח (מם שין יוד חית). **נחש שפיפן** עולה **יעקב-שמשון**, הקשר הנ"ל.

היום יודעים שעשו מנהרה גם בחברון. היות שאנחנו לא גומרים עם הקליפה כמו שצריך, גם הקליפה חותרת להגיע לחברון, ובעצם היא אוהזת בחברון בדור האחרון שלנו – נמצאת מאד חזק בחברון. כדי לתקן זאת צריך להגיע "אל ראש ההר אשר על פני חברון" – לחברון, לפנימיות של חברון (פני חברון), הפנים המאירות של חברון, ואז "אל ראש ההר אשר על פני חברון", כמה מדרגות למעלה מחברון.

הקשר של עזה-חברון לשמשון

בכל אופן, צריך לחבר את עזה לחברון. נעשה גימטריא פשוטה, **עזה** ועוד **חברון**, התחלת וסיום הפרשה – 348, חצי **שמשון**. זה סוד מאד חשוב בקבלה, שלם וחצי – החצי של **שמשון** הוא **עזה-חברון** (ועוד, הר"ת **עזה** חברון הם חצי יוסף).

שמשון והמלך חשם מארץ התימני

עוד יותר, כתוב – ורבי לויק מביא זאת בפירושו – שמשון שייך למלכי התהו. הוא מקשר את עזה לעיר של המלך הראשון של התהו, שכולל את כולם, בלע בן בעור – הדעת של התהו – ושם עירו דנהבה (לשון דין). הוא מדבר על הקשר בין דנהבה לעזה (**עזה** דנהבה ר"ת עד, וכן האוס"ת, **עזה דנהבה** = **עד**, **ב** פעמים **עד** כנ"ל בסוד "עד עזה"⁴⁵).

בכל אופן, אם רוצים ליחד מלך של עולם התהו לשמשון, היות שמשון הוא הגבור (ב-ה הידיעה), משרש הגבורה של עולם התהו, צריך לומר שהוא בפרט כנגד המלך דתהו שכנגד ספירת הגבורה. בלע הוא דעת, יובב הוא חסד והשלישי הוא הגבורה. מי השלישי? "חשם מארץ התימני". **חשם** שוה **עזה-חברון**, חצי **שמשון** כנ"ל. בפרשה כתוב "וימלך תחתיו חשם" ואחר כך "וימת חשם" – השם חשם חוזר פעמיים, יחד **חשם חשם** שוה **שמשון** (ובשניהם אותיות **שם**).

עוד יותר, חז"ל אומרים שמשון הוא חשם בן דן – בגלגול של חושים הוא הרג את הנשר, את עשו. **חשם** הוא **חשם** עם תוספת י. **חשם** אותיות **משיח**, והרבי מסביר שמשח והניצוץ של משיח שבכל אחד הוא שקודם צריך להיות **שליח** – שוה **חשם**, שוה **עזה-חברון** – ואם השליח מצליח לגייס (סוד לשכת הגיוס הפנימית) את כל עשרת כחות הנפש שלו, לצרף את ה-י ל**שליח**, כלומר להשקיע ולהתמסר עם כל הכח שלו לשליחות, אז הוא מגלה את **המשיח** שבו, הופך להיות בחינת משיח. זאת אומרת שחשם הופך להיות חשים בן דן – **חשם** בגימטריא **נחש**, "יהי דן **נחש** עלי דרך שפיפן עלי ארח".

אם כן, יש פה רמזים מאד ברורים שמשון קשור לחשם. אם **שמשון** שוה פעמיים **חשם** שעולה **שליח** כנראה צריך להיות פעמיים שליח. כתוב שמלאך לא עושה שתי שליחויות יחד. אבל שמשון הוא נשמה, ודומה לקב"ה שודאי יכול לעשות שני דברים יחד, אז הוא **שליח** כפול (יש לומר **שליח** לישראל, להושיע אותם, ו**שליח** לפלשתים, לנקום בהם) – כפלים לתושיה – שעולה **שמשון**. שמשון עולה **יב** פעמים **חן**, "ונח מצא **חן** בעיני הוי", וכל **שליח** עולה ו פעמים **חן**.

חשם הוא מארץ התימני. מה זה אומר לגבי הלחימה בעזה? את מי הכי כדאי לשלוח לשם? את התימנים – הם יודעים בדיוק מה לעשות, "עד עזה" ועד בכלל, איך לגמור את הסיפור לגמרי. זה "חשם מארץ התימני", ככה שמשון מתגבר על עזה.

חברון בכל הספירות

נאמר עוד משהו על חברון, שהוא לא אומר. הוא מתחיל שחברון יכול להיות המדות דז"א, כנגד האבות, ואחר כך מעלה הרבה יותר גבוה. אבל יש משהו היולי בעיר חברון, שהיא יכולה להיות כמעט כל ספירה: חברון בהחלט יכולה להיות **מלכות**, בה דוד המלך מלך בתחלה. חברון היא קרית ארבע, שכתוב בזהר הקדוש שהיא יחוד ארבעת היסודות. איפה מתייחדים ארבעת היסודות? במלכות. זה היחוד של הטבע, שכולו מרוכז בחברון. חברון בהחלט יכולה להיות גם ספירת ה**יסוד** – הספירה מהיחודת של שמשון – כי היא לשון חברון וזיווג. חברון גם שני חברים – איהו **בנצה** איהו **בהוד**.

הוא עצמו אומר שחברון היינו **חסד-גבורה-תפארת**, האבות שקבורים בחברון, במערת המכפלה.

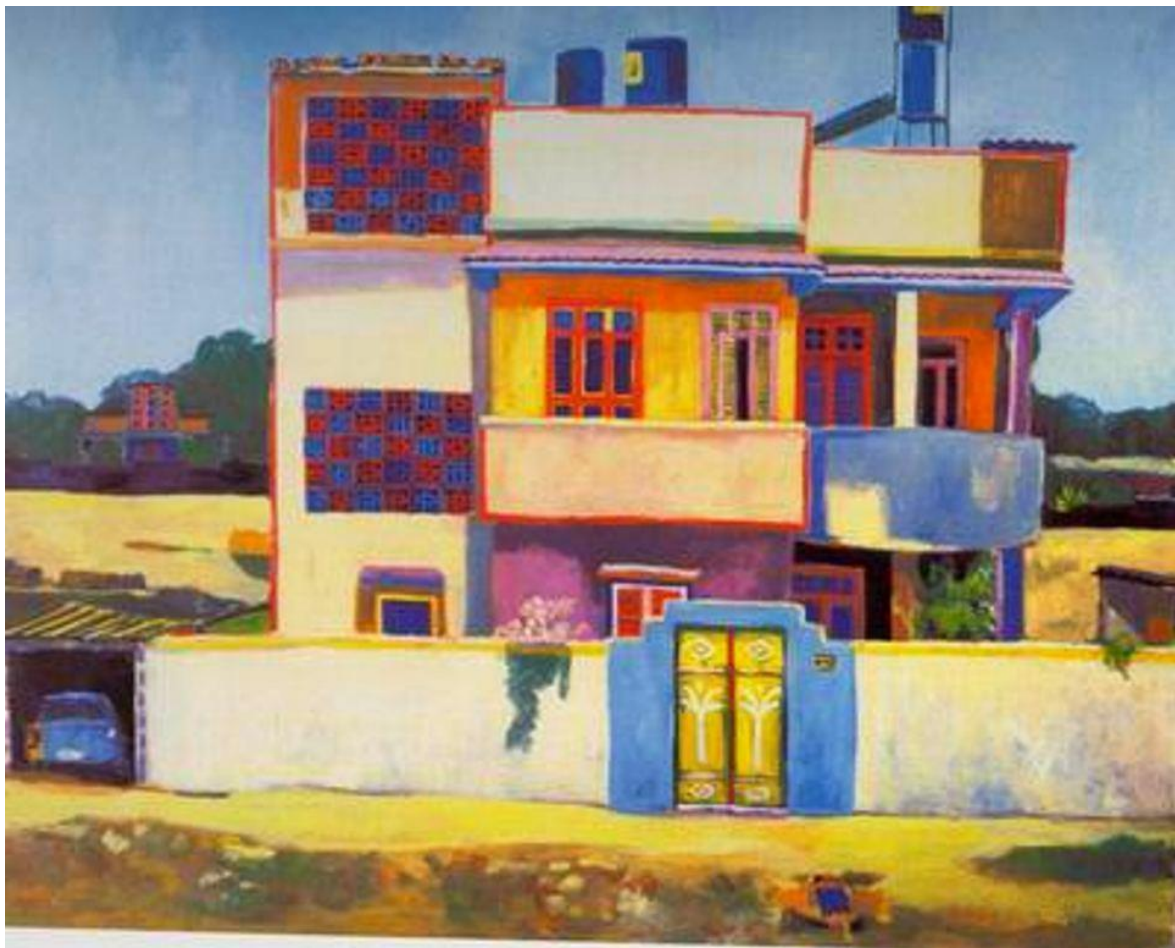
הוא גם כותב ש**חברון**, או "פני חברון", היא **חכמה** ו**בינה** – המוחין.

הוא גם כותב שחברון היא הפנים של **הכתר**, של **אריך אנפין**, בה יש גילוי הדעת **דעתיק יומין** – "דרך גבר בעלמה".

⁴⁵ ה-ג של דנהבה היא ה-ג של עזניה הנ"ל – עזה זונה.

אם כן, חברון היא משהו היולי לגמרי – כולל את הכל. סבה אחת שאי אפשר לנצח בעזה היא כי עוד לא טהרנו את חברון. צריך שחברון תהיה עיר יהודית טהורה, עם כל המעלות של חברון עיר האבות, ואז אפשר להעלות את עזה לחברון. מי מעלה את עזה לחברון? **שמשון**, שעולה פעמיים **עזה-חברון**.

על פי וילנאי (ערך 'עזה') משמעות העלאת השערים "על פני חברון" הינה העלאת השערים לגבעת עלי מונטאר במזרח עזה משם נשקפת חברון בקו אירי (=קשר רוחני – מיסטי).

מיכאל קובנר בסדרת "בתים בעזה", 1981

ז. הקשר המיוחד בין רבי לוי יצחק לשמשון

גבורת שמשון וגבורת רבי לוי'ק

נסיים עם מה שהיינו צריכים לפתוח בו: מה הקשר בין שמשון לרבי לוי'ק בעצמו. הבאנו כאן דרוש של רבי לוי'ק, האבא של הרבי. שמשון הוא הגבור (ב-ה הידיעה כנ"ל). רבי לוי'ק דורש את השם של עצמו וממילא את תכונת הנשמה של עצמו, שכולו אומר גבורות – הוא נשמה של גבור. רואים בחייו, שהוא מוסר את הנפש בגבורה עילאית, גבורה אלקית ממש – הוא גבור ממש.

פסוקי רבי לוי-יצחק

איך הוא דורש את שמו? לוי מצד הגבורה – בתוך כהן-לוי-ישראל – וגם יצחק הוא מצד הגבורה (מבין האבות – אברהם-יצחק-יעקב). אם קודם אמרנו שהפסוק של שמשון הוא "שמש ומגן הוי' אלהים", מה הפסוק של לוי? הרבי, כאשר דורש את שם אביו, תמיד מביא פסוק ללוי ופסוק ליצחק.

הפסוק של לוי הוא **"עתה הפעם ילוה אישי אלי"**. תיכף נדבר על המלה המיוחדת "הפעם". לוי הוא מלשון **"כמעז איש ולויות"** הנאמר לגבי הכרובים בבית המקדש, הרומז ליחוד קודשא ובריך ושכינתיה שנעשה בכל מצוה ומצוה, כאשר הדגש הוא שהיחוד נעשה מצד הגבורה, באהבה בוערת כאש להבה, בחינת גבורת אנשים, קשור למה שהקב"ה ברח את שמשון באמתו – גבורה של קדושה.

יצחק כפשוטו הוא גבורה, אבל הוא "פחד יצחק", כידוע הווארט – הפחד שבעצמו צוחק ("והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו"). הפסוק של יצחק הוא מה ששרה אמנו בלידתו – **"צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי"**. את הפסוק של לוי אמרה לאה כאשר נולד בנה השלישי, וכשיצחק אבינו נולד אמרה שרה אמנו **"צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי"**. יש פלאי פלאים בפסוק הזה. **"צחק עשה לי" = תריג = "הוי אלהי ישראל" = משה רבינו. "יצחק לי" = אברהם. "כל השמע [יצחק] לי" = שרה.** יש פלאי פלאים בפסוק הזה. יש קשר פנימי בין לוי ליצחק, וכאשר רוצים להתבונן בהם צריך להתבונן בפסוקים שלהם.

סוד "הפעם" – לוי ושמרון

איפה כתוב פעם ראשונה בתורה **"הפעם"**? גם כשיש חידוש. כשה' נסר את הצלע מאדם ועשה ממנה אשה, חוה, הוא אמר בהתפעלות **"זאת הפעם עצם מעצמי וגו"**. חז"ל דורשים שכאשר אדם הסתכל על חוה, האשה הכוללת את כל הנשים שבעולם – **"אם כל חי" – הלב שלו התחיל לפעום (השרשים פעל, לשון התפעלות, ופעם, לשון התפעמות, קרובים⁴⁶).** מה כתוב על שמרון? שרוח ה' החל לפעמו במחנה דן, בין צרעה ובאין אשתאול. לשון חז"ל הוא שהשכינה הופיעה לפניו כזוג שמצלצל, אולי קשור לאמו צללפונית. השכינה הקדושה עצמה צלצלה כפעמון לפניו, וזה החל לתת לו רוח הוי' – רוח גבורה מאת ה'.

"הפעם" בתנ"ך – מאדם עד שמרון (דרך לוי)

בכל אופן, זה מתחיל מ"**זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת**" – משם מתחיל כל הסיפור של שמרון, שנופל, אבל נופל בירידה צורך עליה, להעלות הכל לשרש העליון. כמה פעמים כתוב "הפעם" בתנ"ך? 13 פעמים. המלה **הפעם** בעצמה כפולת 13 – 13 פעמים 15. המלה הכי חשובה ששוה **הפעם** היא **נקמה**. כמו שצטטנו ש"**גדולה נקמה שנתנה בין שתי אותיות**" – **"במילתא מיהו גדולה היא"**. מתי המקום הנכון של הנקמה? כאשר זה פועם לך, "הפעם". יש **אהבה פעמים הפעם**, אבל רק פעם אחת כתוב "עתה הפעם". גם בלידת הבן הבא של לאה, יהודה, כתוב **"הפעם אודה את הוי"** אבל בלי המלה "עתה". התפעמות מלידה חדשה מתבטאת במלה "הפעם". אבל אצל לוי יש משהו מיוחד, רק לאותה "הפעם" – "עתה הפעם"⁴⁷. חוץ מזה שרוח ה' החלה לפעמו לשמשון מראשית דרכו, בהמשך הסיפור שלו כתוב ג"פ "הפעם" – שלש הפעמים האחרונות בתנ"ך. כתוב "עשר ידענו שלש עשרה לא ידענו" – השלש הנוספות מעבר לעשר כולן אצל שמרון. "בתלת זימני הוי חזקה" שכולו אומר פעם, "הפעם".

הפעם האחרונה – כנראה הן כנגד יג מדות הרחמים כאשר המדה האחרונה היא "ונקה [לא ינקה]" – "זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הזה האלהים". נקמתו בפלשתים הולכת עם "הפעם". זה קשר מובהק בין שמרון ללוי, לוי יצחק, האבא של הרבי. כשאני מתבונן בלוי אני מתבונן בפסוק **"עתה הפעם ילוה אישי אלי"**, ביצחק "צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי" ובשמרון "שמש ומגן הוי אלהים". כמובן יש אפשרות לעשות הרבה שעשועי תורה בפסוקים האלה⁴⁸.

רמזי לוי-יצחק-שמרון

נעשה רק משהו פשוט: מה התחדש? חפשנו תורה של רבי לויק על עזה. מי שלוחם בעזה הוא שמרון, לכן דברנו עליו. כעת פתאום אנחנו מגלים שלא סתם – כנראה יש קשר עצמי בין רבי לוי יצחק לשמשון הגבור, הכל מצד הגבורה. אז נעשה עוד כמה רמזים פשוטים בדבר הזה:

מה הר"ת של לוי יצחק שמרון (לוי יצחק שמרון יכול להיות שם יפה לילד, דרך אגב)? **ליש**. לאריה צעיר קוראים כפיר והאריה הגדול, המבוגר, שהכי חזק, נקרא ליש (והוא גם שם העיר שבני דן הלכו לכבוש, "ויקראו שם העיר דן בשם דן אביהם אשר יולד לישראל ואולם ליש שם העיר לראשנה"). אצל יעקב דן הוא נחש, אבל אצל משה רבינו הוא "גור אריה"

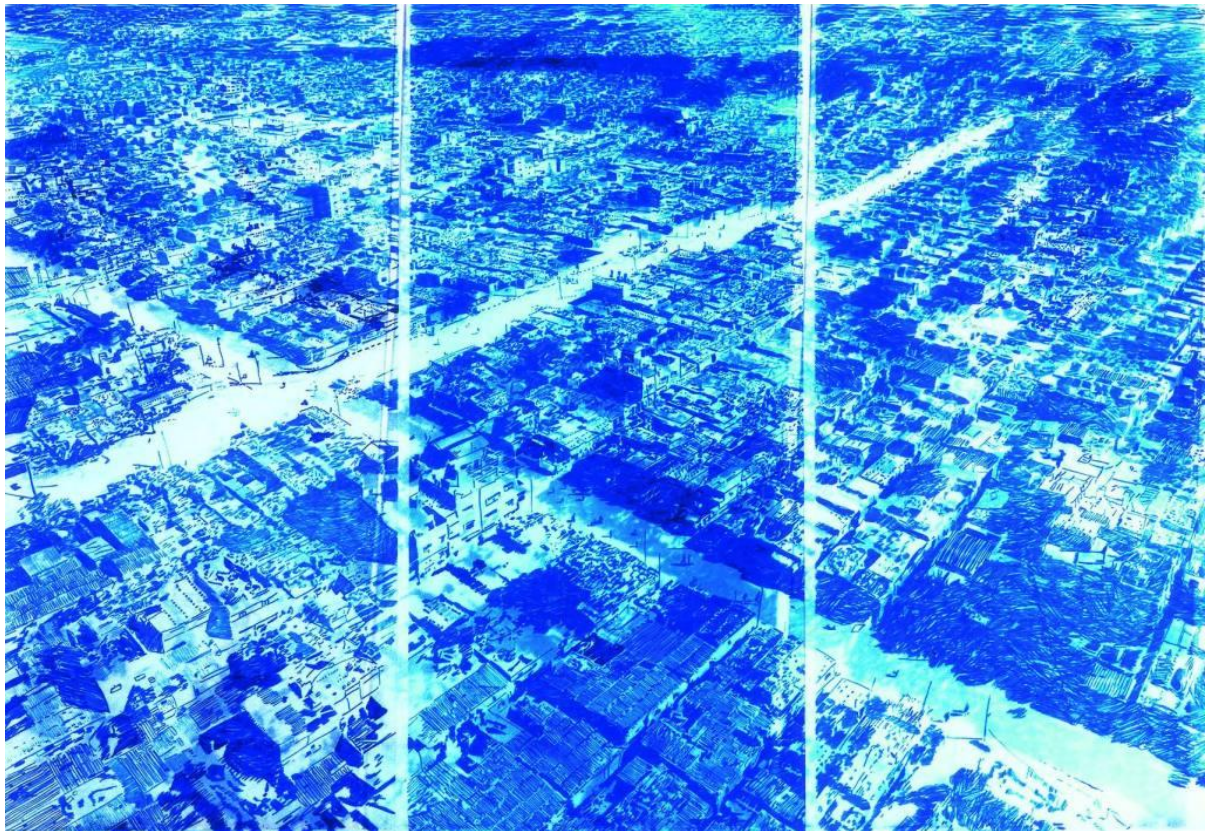
⁴⁶ יש לומר שה-ל של פעל וה-ם של פעם הן סוד ה-לם של הצלם, החיה והיחידה שבנפש, כנ"ל.

⁴⁷ הרומז ל"עת לעשות להוי' הפרו תורתך", סוד עזה תחלה כנ"ל.

⁴⁸ "עתה הפעם ילוה אישי אלי" "צחק עשה לי אלהים כל השמע יצחק לי" = 2495 = "אנכי הוי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים". וביחד עם "שמש ומגן הוי' אלהים" = 3346 = זהב פעמים ברזל, וד"ל.

– עוד קשר הדוק בין דן ליהודה, "דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל", כשבט יהודה. רק שני אלה נמשלו לגור אריה. "גור אריה יהודה", "דן גור אריה יזנק מן הבשן" (זו ברכתו במשנה תורה, עוד מעט נקרא אותה בשמחת תורה). אמרנו שראשי התיבות של לוי-יצחק-שמשון הם **ליש**, אבל באמת שמשון היה לפני רבי לוי'ק, אז צריך גם את ראשי התיבות לפי הסדר הכרונולוגי – **שלי**. מי זוכר איפה כתובה בתנ"ך המלה "שלי"? היא כתובה אך ורק פעמיים בתנ"ך, שתיהן באותו ספר, קדש קדשים – שיר השירים. בשתי הפעמים המלה "שלי" מופיעה עם אותה מלה לפני כן – "כרמי". בתחלת שיר השירים כתוב "כרמי שלי לא נטרתי" וממש בסוף, בפסוק השלישי לפני הסוף, כתוב "כרמי שלי לפני האלף לך שלמה ומאתים לנוטרים את פריו". פעמים כתוב "שלי", שתיהן בשיר השירים, שתיהם עם המלה "כרמי". מה זה "כרמי"? שייך לנזיר, שאסור לו לשתות יין. בכל זאת צריך להיות "כרמי שלי לפני", בגימטריא 780 – כבר היה לנו, **שמשון דן יהודה**, ה"פ "עד עזה", ה"פ יוסף, 39 במשולש וכו'.

מה סופי התיבות של לוי יצחק שמשון? **קין**. אמרנו שכתוב בפירוש בכתבי האריז"ל שמשון הוא משרש קין. כתוב שלעתיד לבוא, כמו שיצחק יעלה יותר מאברהם ויעקב, כך קין יעלה יותר משרש הבל. שרש הבל הוא נשמת משה רבינו – הנשמה הכי חשובה משרש הבל – אבל משיח שייך לשרש קין, קשור גם לסוד קרח (הרוח של קין), סוד ס"ת "צדיק כתמר יפרח", שחלק על משה אבל יעלה לעתיד (כאשר יודה למשה שבדור, ובמקום שבעלי תשובה עומדים וכו'). שייך בכלל לעלית הגבורות לעתיד לבוא – הלכה כבית שמאי. כמו שמשון העלה את הכל לראש ההר אשר על פני חברון – כל הגבורות עולות.

בציורי "תצ"א עזה" של נורית גור-ארי (בתו של מי שעל-שמו קרוי "מעבר-קרני"), בתי עזה ומחנה-הפליטים ג'בליה אמנם אינם נראים הרוסים [ראו התצלום לעיל], אך הצילומים מהמטוס הישראלי (על-פיהם ציירה הציירת) אינם מבשרים טובות. שהרי, מה מבקש מבט התצ"א אם לא מעקב/ריגול/הפצצה. הציורים המונוכרומיים צוירו מאז 2001, תחילת ה"אינתיפאדה" השנייה, ומשהוצגו ב- 2005 במשכן בעין-חרוד

ח. תמר-עזניה-דלילה

מעשי אשה בתמנתה – עלית יהודה וירידת שמשון

נדבר על עוד קשר פשוט שעולה מהחבור של שמשון ל"צדיק כתמר יפרח": עדיין לא אמרנו איך קוראים לאשה הראשונה של שמשון, שראה בירידתו תמנתה. אמרנו בדרך שעשוע שלאשה הזונה שראה בעזה קוראים עזניה, אבל מה לגבי האשה הראשונה?

באשה הראשונה מופיע שוב הקשר בין שמשון ליהודה. איך חז"ל דורשים את המלה תמנתה? ראינו הרבה קשרים – שמשון ויעקב, שמשון ויצחק, שמשון ויוסף, וכעת קשר מאד חשוב בין שמשון ויהודה. בעצם כבר ראינו כמה קשרים בין שמשון ויהודה ("דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל"), וכעת עוד אחד – דווקא בשני אלה קרה להם דבר עם אשה בתמנתה.

במעשה יהודה ותמר כתוב שיהודה עלה תמנתה ובמעשה שמשון והאשה הראשונה כתוב שהוא ירד תמנתה. יש כמה פירושים, איך אחד יורד תמנתה והשני עולה תמנתה. יש פירוש בחז"ל שיש רק תמנה אחת – באמצע ההר, יורדים מראש ההר ועולים מתחתית ההר. יש עוד פירושים. עוד מאמר חז"ל – שמשון שהיתה לו ירידה על ידי תמנתה כתוב בו "וירד תמנתה" ואילו יהודה שעלתה לו עליה על ידי מעשה יהודה ותמר, שנולדו לו פרץ וזרח, ופרץ הוא משיח, כתוב בו "עולה תמנתה".

בכל אופן, אם רק עושים את הציור שתמנתה היא באמצע ההר, סימן שמשון לכתחילה נמצא בראש ההר והוא יורד. יהודה לכתחילה בשפל – מדתו שפלות – ובשפלותו הוא בתחתית ההר, ועולה תמנתה. כנראה שמשון הוא שרש המלכות ברוממות העצמית של רדל"א (בחינת "חביון עז העצמות" שברדל"א, כמו שיתבאר), שהרי הוא דומה לה' לגמרי, והוא יורד תמנתה. יהודה עולה תמנתה כדי להזדווג עם תמר. שם, בתמנתה, נאמר "ויראה יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה". יש כאן מחשבת זונה, בדומה למעשה שמשון (שכל שלש הנשים שלו הן בגדר זונה).

תמר בתמנתה (והשתלשלות תמר בתנ"ך)

כמה תמר יש בתנ"ך? שלש – יש לנו מאמר על זה במלכות ישראל. יש את התמר של יהודה ותמר, אם המלכות. יש את התמר של אמנון ותמר, האחות של אבשלום. כתוב שאבשלום, האח של תמר מסד האם, אחרי שתמר נפגמה על ידי אמנון, קרא לבת שלו תמר. כל התמרות הן בירידה, כמבואר אצלנו במאמר הנ"ל. בכל הדמויות של תמר יש בעיה של אישות, אבל הראשונה היא צדיקה גמורה – עם כל מה שעשתה – השניה בינונית יחסית, והשלישית עוד פחות. אם יש דירוג של 'תמר'ות, וזה קשור לתמנתה – שגם מתחילת **תם** – אז יש להניח שגם לאשתו הראשונה של שמשון קראו תמר. כך מן הסתם. אם כן, שלש הנשים של שמשון הן תמר-עזניה-דלילה ר"ת **דעת** למפרע (עיקר הפגם של שמשון הוא בדעת, כמו שיתבאר) – זה פותח יריעה חדשה לגמרי של רמזי רמזים. נשאר זאת לתלמידים הממולחים, כמו שהרבי מכנה אותם⁴⁹.

תמר היא לשון תמורה – תמורת חכמה אולת, תמורת עושר עוני וכך הלאה, כמו שכתוב בספר יצירה. כל התורה כאן של רבי לוי'ק היא על בסיס תמורה – "את זה לעמת זה עשה האלהים" – כל דבר שיש בקליפה יש בקדושה.

ש הופעות דלילה – דעת דקליפה

אחרון-אחרון – נדבר על דלילה. אמרנו שהיא מופיעה שש פעמים. כמה שוה **דלילה**? קודם, רק בשלשת הפסוקים של ספור עזה, כתוב ארבע פעמים "הלילה". בפסוק השני פעמיים "כל הלילה" ובפסוק האחרון פעמיים "חצי הלילה". **הלילה** – מלה בחן – בגימטריא **יסוד**. אפשר לומר שזה הריכוז הכי גדול של המלה הזו בכל התנ"ך. מיד אחרי ד"פ הלילה מופיעה דלילה – אחד פחות מהלילה, **ד** במקום **ה** בהתחלה. ברור שבדלילה יש רמז ללילה. כמה **דלילה** שוה? ⁵⁰79. בין היתר זה **דעה**, והשם שלה מופיע שש פעמים – שש דעות (כל מדה היא דעה, כמו בלשונו של הרמב"ם בהלכות דעות). רמז חשוב בקבלה שו"פ **דעה** עולה **דעת**. בזהר כתוב שהדעת היא "מפתחא דכליל שית" – מפתח שכולל את כל ששת חדרי הלב. הדעת של דלילה היא הדעת דלעו"ז – הכח של הקליפה לקלקל את הדעת של הקדושה, הדעת של שמשון.

המלחמה על הדעת

בסוף שמשון באמת מגלה לה את כל לבו, מאבד את דעתו, כאילו מאבד את עצמו לדעת – נופל לגמרי. עד הסוף הוא נלחם כל הזמן להחזיק דעת, להחזיק ראש, לא לחשוף את הסוד שלו. הכח שלו הוא בשערות – גם ענין גדול שעוד לא הסברנו בכלל – הוא "**נזיר אלהים**".

חז"ל אומרים כמה סברות איך היא ידעה שהפעם הוא גלה את כל לבו ("הפעם" האמצעית מבין שלש "הפעם" הנ"ל שנאמרו בשמשון). אחת הדעות, שהיא ידעה שהוא לא מזכיר שם שמים לבטלה. ברגע שהוא אמר "נזיר אלהים אני מבטן אמי" – הזכיר את שם אלקים – היא ידעה שבטוח אמר אמת הפעם. מה היא קלקלה אצלו? את הדעת שלו. "נכנס יין יצא סוד". בפרשת נזיר כתוב "מגפן היין" (**גפן היין** = **יצחק**, **מגפן היין** = **אברהם** = "**יצחק לי**") ויש רק עוד פעם אחת בתנ"ך – בפרשת שמשון. "נכנס יין יצא סוד" – אסור לו לשתות יין כדי שיחזיק ראש, שלא יתפתה לגלות את הסוד שלו. היא עבדה עליו עוד ועוד, "ותאלצהו", הביאה אותו עד למצב של מות, ובסוף הוא גלה לה את כל האמת שלו.

⁴⁹ תמר עזניה דלילה = 861 = אם במשולש = בית המקדש (הששים אמה של שמשון קשור לבית המקדש, כמו שמבאר רבי לוי'ק).

⁵⁰ היא כנראה הלעומת זה של **בעז**, שניצוץ ממנו נמצא **בעזה**. בבית המקדש שבנה שלמה שני עמודים, יכין ובעז, בימין-חסד (יכין) ושמאל-גבורה (בעז), ודוק.

אם כן, יש משהו בשמשון שהמלחמה שלו וסוד הנצחון שלו הוא להחזיק דעת – להחזיק ראש, להחזיק אמונה (האמונה כאשר מוחזקת היטב בתודעת האדם היא דעתו). כמה שהוא זלזל בקדושה לכאורה עם הנשים הללו – "אשה", "אשה זונה", "דלילה" (כפי שכתוב בתנ"ך) שוות בנות אל נכר (חז"ל אומרים שכל אחת היתה "בת אל נכר") – הוא שמר את הדעת שלו. כמה שהוא פגם ונפל הוא שמר את הדעת, כל פעם קם ונלחם, ידע שהכל "כי תואנה הוא מבקש מפלשתים", אבל בסוף דלילה הצליחה לפגום את דעתו.

"דעת דבין כתפין" של שמשון

מה זה קשור לביאור של רבי לוי"ק? זה סוד הכתפים שלו. מקור הרוחא דשביק ברחם הנוקבא בא מכתפי אריך. יש בכתבי האריז"ל "יחוד הזכירה" כולו קשור לכוונת כתפי אריך (כתף = 500, סוד המילוי של שם שדי – שין דלת יוד = דעת הוי'. כתף כתף = 1000⁵¹, סוד אלף האורות שקבל משה רבינו במתן תורה). הדעת של אריך היא בין כתפין כנ"ל, והוא סוד כח הזכירה – לזכור ולא לשכוח.

בסוף הוא מבקש מה 'זכרני נא... אך הפעם' – תזכור אותי. אני פגמתי בדעת, שכחתי אותך לרגע, גיליתי את סודי לנוקבא דס"א. הכח שיש לשמשון הוא כח של דעת. מי שדלדלה לו את הדעת היא דלילה, ו"פ דלילה בגימטריא דעת. עד כאן השלמות. תן לחכם ויחכם עוד. שנזכה לדעת שלמה של שמשון, שהוא דומה לה', ולגבורת שמשון. לחיים לחיים. אפשר להמשיך בניגונים. נתראה בבית המקדש בקרוב ממש!

שער הכניסה אל עזה העכשווית

⁵¹ 1000 = דעת מודעות.

5. רימאל פינת ארץ ישראל, רימאל פינת אחוזת בית

כן כתב דן גזית על ההתיישבות באיזור :

"בתהליכים ההיסטוריים של ההתיישבות העברית החדשה בארץ-ישראל, יחד לחבל הבשור מקום יוצא-דופן: מחד גיסא, בחבל-ארץ זה נרכשו קרקעות על-ידי יהודים כבר בשלהי המאה ה-19 (למשל – אדמות דנגור) ובראשית שנות ה-30 של המאה ה-20 כבר הצטברו – דרומית לקו עזה-באר שבע – עשרות אלפי דונמים בידי משקיעים יהודים; מאידך גיסא, המוסדות הלאומיים נמנעו מלממש את זכות ההתיישבות בחבל עקב חוסר ידע אקלימי ואגררי, חשש מבעיות בטחון ורתיעה מהסתבכות עם שלטונות המנדט הבריטי

ואכן, גורמי המרחק (מחסור בדרכים בטוחות), הקשר המקוטע, האקלים הבלתי ידוע, חוסר-ידע חקלאי לתנאי הנגב, הניכור הממסדי, בעיות תקציב, המתח הבטחוני ומעל הכל – מלחמת העצמאות שניתקה את ישובי הנגב ישובים בודדים בחבל הבשור נותרו עד היום כפי שעלו על הקרקע, **לניידות, נטישות ופירוקים** הנצור – גרמו באתרם ובהרכבם ולכן אפשר להגדיר את התופעה הזאת ככלל – במסגרת התקופה הנידונה".

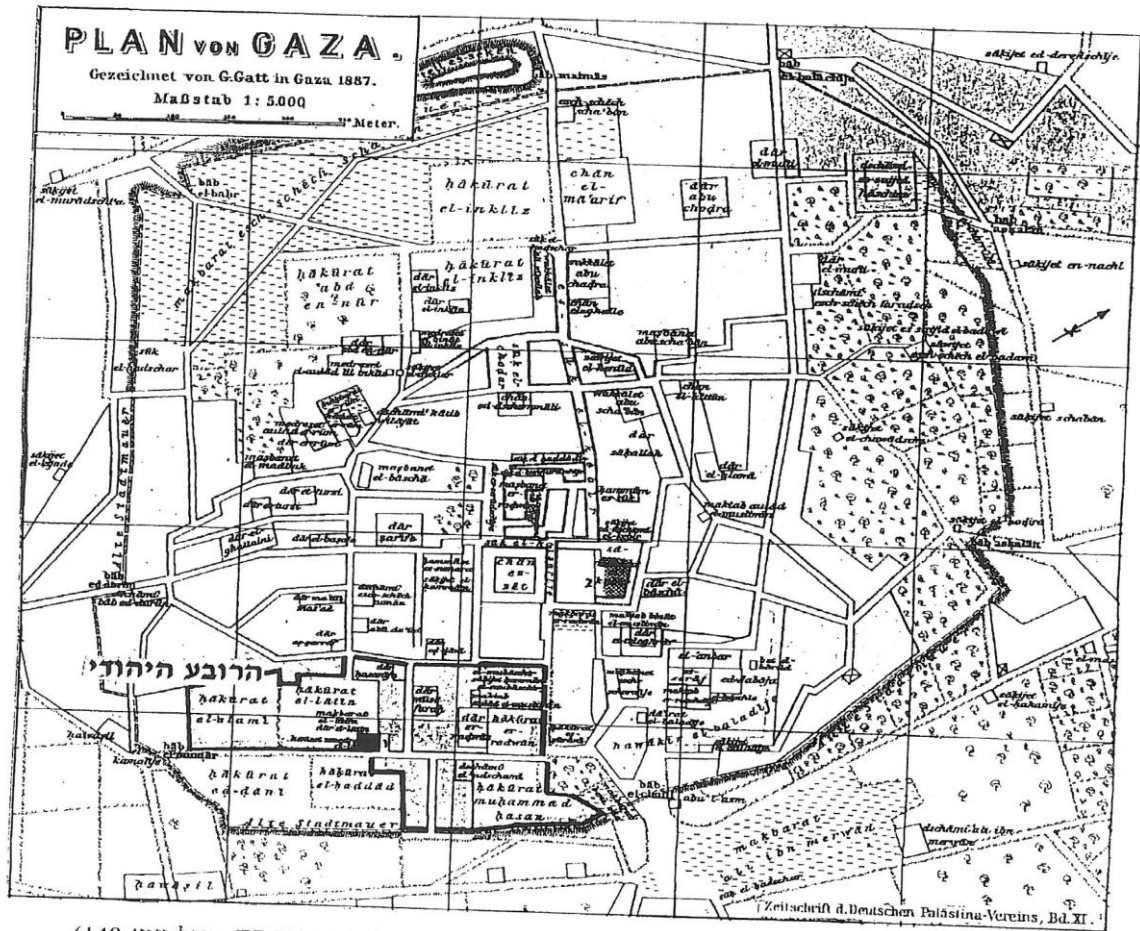
כן נכתב על הנסיונות להקים שכונה יהודית בעזה על חולות שכונת רימאל בעזה

רימאל (מלשון חול כמו רמלה) היה האזור שעליו הוקמה השכונה רצועת חולות של [המאה ה-20](#) עד [שנות ה-30](#). שהפרידה בין העיר עזה ובין חוף הים. רצועה זאת הייתה בבעלות ממשלתית, וקודם למלחמת העולם הראשונה כתב על לבחינת התיישבות יהודית: "ביחוד היינו מעוניינים באדמת הממשלה המשתרעת בין עזה ובין הים, באורך סיור באזור [עזה](#) של 3-4 ק"מ. כאן חשבנו להקים שכונה יהודית, מעין אחוזת בית

[6]... ד"ר [יעקב טהון](#)

ב"ז קדר

594

איור 5. גיאורג גאט, מפת עזה בשנת 1887 (עפ"י [1988] ZDPV 11, מול עמ' 149). תחום הרובע היהודי לשעבר מוקף בקו שחור. (1) בית המיסיון הקתולי (2) המסגד הגדול

עזה 1839

צייר-הנופים האנגלי, דיוויד רוברטס,
האקוורליסט והליתוגרף האוריינטליסט של "ארץ-הקודש"

חורבות מקדש דגון על רקע תל עזה והים

ז. כן הוסיף במהותם של הפלישתים חברי הרב יוסף קלנר :

"הפלישתים. אין הם עם ממשי בעל מהות עצמית התורמת למסגרת התרבות העולמית הכללית. חפץ חיים לאומיים ותרבותיים מצד עצמם – אין להם. וכבר קבע הגר"א (בביאורו על חבקוק) שרצון-קיומם הקולקטיבי נובע אך ורק משאיפת שלילת המלכות והממשלה בישראל (זו תופעה נדירה – קשה למצוא בהסטוריה עם שישותו מותנית בשלילת עם אחר). אמנם רק בזאת ניתן להסביר את העובדה, שכשישראל אינו בארצו ובממלכתו אין לפלישתים כל רושם בחיים ההסתוריים, ורק כשהולכת ומתכוננת מלכות בישראל מתעוררת גם הישות הפלישתית. (גם בתקופת הבית-השני היתה המציאות כזו: בתקופת יסוד-המעלה בבית שני לא ניכרת הישות הפלישתית, אמנם עם חזרת מלכות ישראל יתר על מאתיים שנה בכינון מדינת-החשמונאים, מתועדים בספר מכבים קרבות עם פלישתים). עולים הדברים גם מפרק ד ביואל בדברי נבואתו על המשפט-האלקי עם כל הגוים בעמק יהושפט לעתיד לבוא. את פסוקי החשבון האלקי שם עם כל הגוים, מפסיקה קבוצת פסוקי זעם: "וגם מָה אַתֶּם לִי צֵר וְצִדּוֹן וְכָל גְּלִילוֹת פְּלֶשֶׁת הִגְמוּל אֶתֶם מְשַׁלְמִים עָלַי וְאַם גַּמְלִים אַתֶּם עָלַי קַל מִהָרָה אָשִׁיב גַּמְלֶכֶם בְּרֹאשְׁכֶם וְגו'". הם אינם בחשבון הכללי של העמים ההסתוריים, אך על התערבותם לא להם והשתתפותם במעשה ההצקה ההסתורית של הגוים כולם ליהודה וירושלים יתנו גם הם את הדין.

המזריות היא ראשיתם ואחריתם: על הפסוק (בראשית י ד): "וְאֵת פְּתָרְסִים וְאֵת כְּסָלְחִים אֲשֶׁר יָצְאוּ מִשֶׁם פְּלִישְׁתִּים וְאֵת כְּפָתְרִים", מביא רש"י מדרש כי הפתרוסים והכסלוחים היו מחליפים נשותיהם, ומתוך כך יצאו הפלישתים. ולעיתים נבואת זכריה (ט, ו): "וַיָּשֶׁב מִמִּזְרַב בְּאֶשְׁדּוֹד וְהִכְרַתִּי גֵאוֹן פְּלִישְׁתִּים. ע"ש ביאור המלבי"ם. מהותם הרוחנית היא הזבוביות: במלכים ב פרק א ב: "בְּעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן וּבִשְׁבַת פֶּגַע: "זְבוּב בְּעַל עֶקְרוֹן דַּתְנִיא "וַיִּשְׁמְרוּ לָהֶם בְּעַל בְּרִית לְאֱלֹהִים" זה זְבוּב בְּעַל עֶקְרוֹן". מהות רוחנית של חוסר ערך, כזבוב, ועם זאת "זְבוּבֵי מְנַת יִבְעֵי שְׁמֵן רוֹקֵחַ" (קהלת י א), מציאותו מטרידה ומציקה – יונק מזונו מכל הפרש והרקב, עיניו רואות-כל, וזמזומו מטריד. על-כן בהם מתקיימת הבטחת התורה במדבר פרק לג נה: "וְאַם לֹא תוֹרִישׁוּ אֶת יִשְׂרָאֵל הָאֲרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְהָיָה אֲשֶׁר תוֹתִירוּ מֵהֶם לְשָׁכִים בְּעֵינֵיכֶם וּלְצִנִּיָּם בְּצִדֵיכֶם וְצָרְרוּ אֶתְכֶם עַל הָאֲרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ". (מנין ההטיות של המילה פלשת בתנ"ך הוא רצ"ץ (= 299)).

כזבוב, כוחם בפה: "דרך ארץ פלישתים" היא הליצנות – הציניות והלעג: "ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה". (רש"י בראשית כה יט מיסוד התנחומא שם) – יושבי האיזור שידעו מן הספור היו יושבי ארץ פלישתים. ובב"ר פרשה סא פסקה א: "ובמושב לצים לא ישב" – זה אבימלך, שנאמר (שם כ) הנה ארצי לפניך וגו'. ובע"ז יט: "במושב לצים לא ישב", שלא ישב במושב אנשי פלשתים, מפני שלצנים היו שנאמר: "ויהי כטוב לבם ויאמרו קראו לשמשון וישחק לנו". [מן היסוד הפלישתי נמסכה הליצנות באדום (בבמד"ר פרשה יא פסקה א: "אם ללצים הוא יליץ אלו אדומים שנקראו לצים שנאמר (שם כא) זד יהיר לץ שמו"). ועל-כן פסוקי זכריה ט המדברים על פלישתים מתבררים במגילה ו. כמכוננים לבתי תרטריות וקרקסאות שבאדום. ע' מהרש"א שם]. בנפילת גבורת ישראל ענינם, כבספר שופטים פרק טז כז: "ועל הגג כשלת אֶלְפִים אִישׁ וְאִשָּׁה הָרָאִים בְּשַׁחֲקֵי שְׁמִשׁוֹן. וְלִקְמָן יִפְגִּישׁוּ אוֹתָנוּ הַפְּסוּקִים בְּגִלְתֵי הַפְּלִישְׁתִּים מִגַּת, הַמְחַרְף מַעֲרֻכוֹת אֱלֹהִים, הַעוֹלָה מִמַּעֲרוֹת פְּלִישְׁתִּים – זֶה יִסְדּוֹ הַלְעָגִי וְזִמְזוּם פִּי שֶׁהוּא עֲנִינוֹ הַמְהוּתִי. וְע' הַרְחַבְתִּי הַדְּבָרִים בְּהַעֲרָה כֹּז בְּפָרֶק. "

א. כותב הרב באורות-האמונה עמ' 82: כל האמונות כולן, הן מפרנסות את הנשמות, של החיים בהן, והמקושרים בהן במעמקי הלב. אמנם הסיגול הזה של המזון הרוחני, דומה הוא ממש להסיגול של המזון הגלוי: מתפרנסים השרצים והרמשים ממזונותיהם המעופשים וטועמים בהם טעם יפה, לפי שהם לפי מזגם וסיגולם, מתענג הוא החתול על העכבר שטורף כי הוא מיוחד לו. מתענגים העופות על התולעים שברפש, מתענג החזיר על מזונו המיוחד, הגמל על קוציו ודרדריו, ומתענג האדם על לחמו הנקי על עסיס רמונו, על יין רקחו, ועל ראשית שמנו, "לכו לחמו בלחמי ושתו ביינ מסכתי", "ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו, לכלב תשליכון אותו", "לגר אשר בשערך תננה ואכלה או מכור לנכרי כי עם קדוש אתה לד' אלהיך.

ושם עמ' 78: בכל תוכן של אמונה בעולם, בכל ציור של אלהות באיזה מדרגה שתהיה, יש בה טעם מיוחד תשוקה מיוחדת ותענוג מיוחד, ומזון נפשי מיוחד. ואותה ההתייחסות היא מסוגלה לאותן היחידים או הקיבוצים הנמשכים אליה. יתר הטעמים והתשוקות של החיים הם ג"כ בכל עם ולשון מעין התוכן של האמונה וציור האלהות שלו. אפילו השפה והארץ הנימוסים והחוקים יש להם קישור יחסי עם התוכן האמוני שלו, מצד ציורו באלהות. ונמצא שהתמצית מכל הטעמים שקולט איזה עם או קיבוץ, קשור הוא באותו הטעם שהוא מקבל ביחס אמונתו. והאמונה עצמה, אע"פ שהיא מסתעפת לכמה ענפים פנימיים וחיזוניים, מחשבתיים ומעשיים, יסודה העצמי הוא אותו הציור האלהי בסגנון המיוחד וטעם המיוחד הנאות לאותו היחיד, או הציבור, המשפחה או האומה, המפלגה או הסיעה. ברקמת החיים הפנימית עושה נקודה זו של הציור האלהי את הרקמה הנפשית היותר חטיבית יותר איתנה ויותר חודרת".

בעתיד, מתוך האחדות הפנימית שתחשוף את הכלליות הנשמית", יתאחדו ישראל כאחד ואז יכו את פלישתים: כתרגום נבואת ישעיה "ועפו בכתף פלשתים ימה וגו'": ויחברון כתף חד למחזי ית פלשתאי. וכאשר יתקיים "על אדום אשליך נעלי" יתקיים גם "עלי פלשת התרועעי".

“רבי אלעזר בר’ שמעון: ‘מקום היה בתחומי עזה והיו קורין לו חורבתא סגרייתא. ונגעי בתים אינם אלא בארץ ישראל דארץ אחוזתכם כתוב בה.”

סנהדרין עא, א, תוספתא נגעים ו, ה”א

17. השאלות הלא פתורות של עזה

א. הרובע היהודי של עזה – שאלות הדורשות התייחסות מחודשת ופיתרון, על פי המנוח יששכר גולדראט ע”ה. על פי מציאת בית הכנסת לחוף הים היו כנראה שני ‘רובע יהודי’ בעזה ובעזה ים. עזה היבשתית הייתה עיר מוקפת חומה וקראו בה מגילה גם בט”ו באדר.

ב. בתי כנסת בעזה ובעזה ים. בית הכנסת בעזה ים היה בית הכנסת הגדול ביותר בארץ ישראל (סופח לחצר הווילה של ערפאת). בית הכנסת באורך 28 מטר וברוחב 24 מטר עם חמש שורות עמודים. אבני בית הכנסת של עזה שפורק על ידי אברהים פחה נמצאים במצודה המצרית באשקלון. יש לחפש אותם.

ג. בתי קברות יהודיים, אינפורמציה של אריה קימלמן ראה בנספח.

ד. אישי עזה – ר’ ישראל נג’ארה, בנו משה נג’ארה והנכד שהפך לשבתאי- נתן העזתי.

ה. אדמות בבעלות יהודית ברצועת עזה, ארכיוני הקק, ל. קימלמן, ראה בנספח

ו. מתאר רצועת עזה החדשה -חידוש והרחבת ישובים קיימים במרחב כולל יישובים מקראיים

ז. נמל עמוק מים ואיים מלאכותיים.

ח. תעלת הימים בין הים התיכון לים המלח דרך רצועת עזה

ט. שדות תעופה זיקים ורפיח

י. מסדרונות לגושי ההתיישבות החדשה.

12.1 שדרות –ים. גדעון הכין תכנית

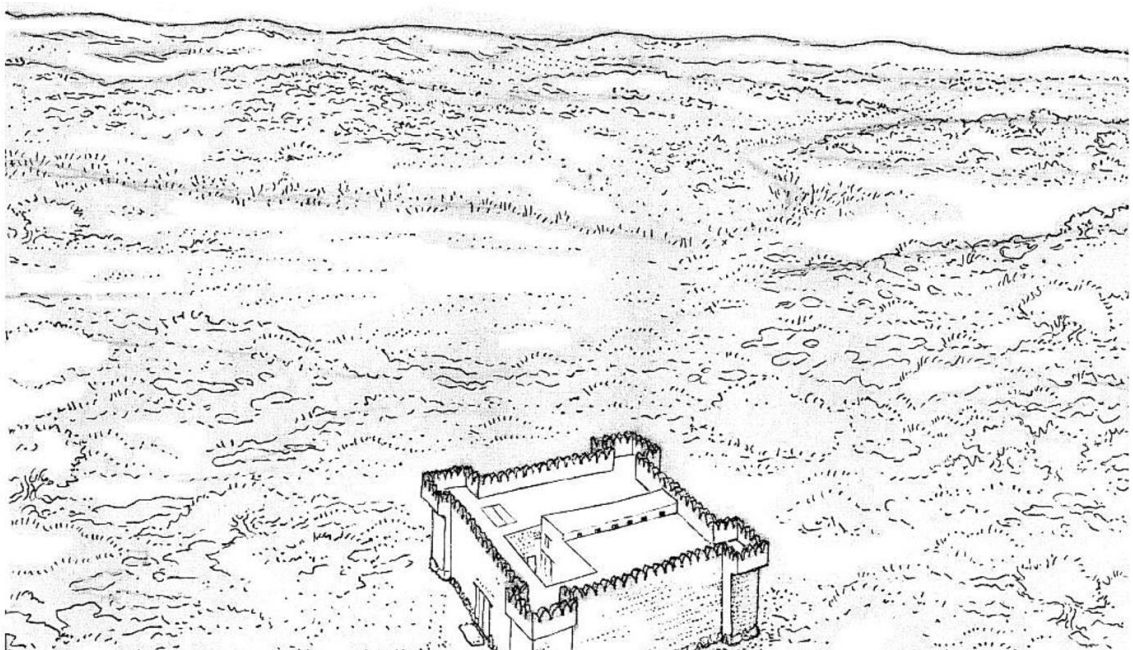
12.2 נצרים ועזה ים

11.3 נווה דקלים – ים

יא. מי לקח או העלים ממרתפי הארכיון הציוני את מסמכי הבעלות בעזה וקניית מקרקעי חבל עזה וקטיף, כולל אדמות רפיח ימית היהודית ?

יב. אצל מי נמצא פנקס הקהילה וספרי החברה קדישא של עזה ?(חברה קדישא לעדת המערבים בירושלים?)

יג. איפה הכספת של מסמכי הקנייה וההתיישבות היהודית בעזה שהייתה ברשותו של המנוח מנחם בית הלחמי ושהייתה בבית שנקנה בצומת הגוש , אצל ציפי בית הלחמי ?

מצודה פלישתית בגלאון

“וואו, איזה כובד!! הגב עוד רגע יישבר, שרירי הקרסול מתוחים כמיתר-קשת, ולפניי, אלוהים אדירים, יותר מחמישים קילומטרים עד לחברון. בחיים, בחיים לא סחבתי משקל שכזה, אפילו לא אז כשהנפתי את האריה בצרעה; וגם לשמור על שיווי-המשקל של הפלאטות הענקיות האלה בשבילים הצרים עם כל האבנים והקוצים – בכלל לא פשוט. והעליות שעוד מחכות לי בהר-חברון, שירחם השם. איזה לילה! עד שהצלחתי להתגבר על הצירים החלודים והבריח העקשן הזה שמיאן להשתחרר. רק במזל לא הערתי את הפלשתים הבני-זונות עם כל הרעש שחוללתי. באשתאול קודאים לי גיבור; אילו רק ראו אותי הלילה... כבר ההליכה דרומה עד לעזה, כבר היא די סחטה. ואז, שערי הברזל והעץ הכבדים הארוכים האלה. אבל מה, המחשבה על הנבלות ההן שיתעוררו בבוקר ויראו שמישהו גנב להם את השערים... בחיי, שווה את הכול. וואו, זה ממש כבד!! אני כמעט נמעך ארצה תחת שני השערים. למשה, אין ספק, היה קל הרבה יותר עם שני לוחות הברית. גם היה בירידה.. למה, בעצם, חברון? מה לי כה לטרוח ולהעביר את השערים מעזה לחברון דווקא? אז, ככה: את השערים אשא עד לשדה-עפרון שעל-פני ממרא, כן, למערת-המכפלה, ושמה אתקין את השערים בפתח קברי אבותינו ואימהותינו, יתברך-שמם. וזאת כדי לומר לאברהם זצ"ל: 'אתה, שבאת מאור-כשדים בשערי כנען – לו יהיו לך שערים אלה שערי הארץ כולה!' רק לא להישבר, שמשון! עוד 49 קילומטרים והסיוט מאחוריק. שעתיים שאני בדרך. בקצב הזה, לפחות יומיים עד שאגיע. מקווה שאני בכלל בכיוון. האמת, אין לי מושג איפה אני. אין טיפת אור, לעזאזל. רק עוד כשעתיים יפציע השחר. ואז אאלץ לבחור נתיבים נסתרים מעין. לא פשוט עם משא עצום כמו זה. וכל זה בהנחה, שהחברה מעזה אינם אחריי. קדימה, שמשון, קדימה. וואי-וואי, איזה משקל!!”

- גדעון עפרת
- מאי 18, 2021

16. מרחב עזה, בנותיה, שכונותיה וחצריה

- א. אנטידון
- ב. תל עג'ול – מצודה ישראלית מהמאה ה-10.
- ג. עטלוחה
- ד. מרכבה – תל אל מרכב, בין חאן יונס לשפת הים
- ה. חורבתא סגירתא – "מקום היה בתחום עזה והיו קורין אותו חירבתא סגירתא"
(תוספתא נגעים ו')
- ו. שרוחן – תל אל פריע 34 ק"מ מדרום לעזה
- ז. עשן – בור עשן – תל עלי ממזרח לעזה.
- ח. בתואל – בטליון – שיק זויד
- ט. ארז (דימרה) – חרסים מתקופת הברזל
- י. נחל מפלסים – חרסים מתקופת הברזל
- יא. מתקה
- יב. משובב –ואדי אל מושבי – ג' בל מערה
- יג. עינן
- יד. שבואל
- טו. תל חרובה, ארן מאיר
- טז. כפר ים-חרסים מתקופת הברזל, אריה יצחקי

מבט תצ"א נוסף על עזה, וביתר דיוק על שכונת סג'עיה, צויר ב- 2016 בשתי גרסאות בידי רונן סימן-טוב [ראו תצלום להלן]. גם כאן, הגוון מונו-כרומי-מדברי (בז'), מלבני הבתים, ללא כל אדם, מקנים תחושת שממון ואין-חיים, אם לא אסוציאציה למקבץ של ארונות-מתים.

“וירשו הנגב את הר עשיו והשפלה את הפלישתים”

שדרות ים, אדריכל גדעון חרלפ

אפילוג 1:פלשת , גרר וארץ פלשתים

מרץ 2010
מרץ 2010

נערך: אדר התש"ע
עודכן כד אדר התש"ע

א. ברוב תמימותם הפוליטית והמדעית כי רבה היא, כינו יואב רגב וספי בן יוסף, יודעי ארץ ישראל ועורכי מדריך ישראל החדש, את כותרת כרך 9 של מדריך ישראל החדש - "מישור החוף הדרומי - פלשת".

הנה מצאנו פתאום מחוז חדש בארץ ישראל - מחוז פלשת !!!.

עוד האדירו והוסיפו העורכים הנכבדים לכתוב בפנים: "יש המכנים את מישור חוף יהודה - "מישור פלשת" על שם הערים הפלשתיות שהתקיימו כאן בתקופת המקרא. איך קם לו פתאום מחוז חדש בארץ ישראל שלא נודע במדריך ישראל הישן והקודם? האם לא נסתפק בהפיכתה של ארץ ישראל כולה לפלשתינה אלא נוסיף לה גם מחוז חדש בשם זר זה? גם לא נודע מי הם שכינו את מישור החוף הדרומי בשם "מחוז פלשת"⁵².

ואכן רבה היא הבורות באזכור מקומו ובזיהויו של מחוז פלשת או ארץ פלשתים כמחוז בארץ ישראל. מעניין כי "המערכת המדעית" המשותפת להוצאת ידיעות אחרונות, משרד הביטחון וההוצאה לאור לא שמה את ליבה מספיק לחוסר ידע זהולאמצאת מחוז גיאוגרפי חדש בארץ ישראל בזרותו ליהדות יהודים וארצם..

למרבה הפלא, כבר לפני כ-800 שנה כתב אחד מבעלי התוספות על מקומה של ארץ פלשתים. על הפסוק ביציאת מצרים "ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים - כי קרוב הוא" נכתב: "אמר הרב דוד, זקנו של הרב משה, שארץ פלשתים מארץ ישראל הייתה שהרי לא מצינו שיצא יצחק לחוצה לארץ וגר בארץ פלשתים" שנאמר: "ויגר יצחק בגרר". והרב משה אמר שרצועה הייתה יוצאת מארץ פלשתים ונכנסת לתוך ארץ ישראל ולא שהייתה ארץ ישראל בעצמה כי הכתוב קראה ארץ פלשתים. וכן נכתב במדרש⁵³:

"כי קרוב הוא" - לשון קורבה ממש שכן תמצא פלשתים קרובים למצרים וכן הוא אמר ומצרים ילד את לודים ואת ענמים אשר יצאו משם פלשתים". וכן הוסיף במפורש שכ"ט כאן: "שהרי פלשת וכפתור בני בניו של מצרים היו והייתה נחלתם בין אחיהם בני מצרים". הנה, אלפיים שנה לפני מדריך ישראל החדש ישנה אי בהירות בדבר מקומה של ארץ פלשתים ושייכותה, אם לארץ ישראל ואם למצרים.

⁵² אולי הכוונה לאורי אבנרי שקרא לספרו על מלחמת השחרור על הלחימה בין גת לאשקלון- "בשדות פלשת".

⁵³ מובא בפרוש הרא"ש בהדר זקנים בשם מדרש.

ב. האם ישנה זהות בין אבימלך מלך פלשתים מזמנו של אברהם אבינו – שם נזכר אבימלך ללא התואר מלך פלישתים, לבין אבימלך מלך פלישתים ופיכול שר צבאו לאחר מכן ובין אבימלך מזמנו של בנו- יצחק אבינו, לסרני פלשתים של סוף ימי יהושע, שמשון, שאול ודוד? האם מדובר באותו מחוז פלשת או ארץ פלשתים אחרת? כאן באו לעזרתנו מבקרי המקרא שקבעו כי האיזכור המוקדם של פלישתים בתורה הוא אנכרוניזם, דהיינו, הוא פרי עריכה מאוחרת ולא מציאותית שהרי פלישת גויי הים של העם הפלישתי עדיין לא נתרחשה במציאות.

344

המבוא של הגילוי הישראלי - מבוא שד"ר פ. ס. סוכובסקי, 1994, דר. כרביה של הרשמה במלכות, עמ' 2

המבוא

ג. כבר בשירת הים נזכרו יושבי פלשת בפעם נוספת:

“... חיל אחז יושבי פלשת, אז נבהלו אלופי אדום, אלי מואב יאחזמו רעד” (שמות, ט”ו).

בניגוד לאלופי אדום ואלי מואב, שהיו כנראה השליטים בעמים אלו, לא נזכרו כאן כלל סרני פלשתים שנזכרו בהרחבה בספרים שופטים ושמואל.

לאן נעלמו הסרנים?

הפרופסור המנוח יהושע מאיר גרינק, ראש החוג למקרא באוניברסיטת תל-אביב לשעבר, הבחין בעניין וכתב מאמר ארוך ומפורט “הפלשתים הראשונים: הפלשתים הראשונים בגרר והפלשתים לחוף הים”⁵⁴.

לדעתו יש להפריד אתנית, גיאוגרפית ועניינית בין הפלשתים בזמן האבות, אברהם ויצחק ואבימלך מלך גרר⁵⁵ שישבו בצפון סיני של היום, מן הדלתא של מצרים ועד לפאתי באר שבע. לבין הפלשתים השניים שהגיעו בגל השני מאזור יון, כרתים או טורקיה. לדעתו, הפלישתים בפלישה המאוחרת הם שיסדו את חמשת ערי סרני המלוכה אשדוד, אשקלון, גת, עזה ועקרון. כמו שלא נזכרו סרני פלישתים בתורה כך לא נזכרה גרר, מקום מושבו של אבימלך מלך פלישתים, בנביאים ראשונים. אצל אברהם ויצחק ישנם יחסי קרבה מסוימת בין הפלישתים לאבות בעוד שאצל סרני מפלישתים החל מזמן השופטים ישנה עוינות בלבד.

לדעתו, הפלשתים השניים עדיין לא נכחו בזמן יציאת מצרים. ארץ פלשתים או פלשת המוזכרת בספר בראשית ובספר שמות נמצאת לאורך החוף הצפוני של סיני⁵⁶, לאורך דרום מזרח של חוף הים התיכון שנקרא גם ים פלשתים (שמות כ”ג), “...ושתי את גבולך מים סוף ועד ים פלישתים”, דהיינו גבול דרומי וצפוני של ארץ ישראל (לדעתו פלישתים אלה אינם זהים כלל לפלשתים המאוחרים של ימי שמשון, שאול ודוד. שים פלשתים שלהם הוא מערבי).

לדעתו, נחל גרר המוזכר כמקום מושבו של יצחק אבינו הוא נחל אל עריש, שאחדים מיובליו הדרום-מזרחיים ברמת התועים במרכז סיני נקראים עד היום ואדי אל-גרור ובשמות דומים עם

⁵⁴ מוצאי דורות, מחקרים בקדמוניות המקרא וראשית תולדות ישראל וספרותו, הקיבוץ המאוחד, תשכ”ט, עמ’ 129 – 99.

⁵⁵ יש לציין כי אבימלך כמלך פלשתים נזכר רק אצל יצחק ולא אצל אברהם יכול להיות שעדיין הוא או אביו לא מלכו ולא נהגה עדיין מלכות אבימלך בזמן אברהם.

⁵⁶ לדעת ד”ר אריה קימלמן, במאמרו “ישובי אבותינו בסיני” התיישבו הפלשתים גם בדלתא של הנילוס במצרים של היום כאשר העם המצרי עצמו ישב ברובו במצרים העליונה בדרום הנילוס מדרום לקהיר ולא בדלתא או סמוך לים התיכון.

אותיות השורש " גרר " ⁵⁷. לדעתו, שם יש לחפש את גרר של יצחק ואת הנס של "ויזרע יצחק בארץ ההיא מאה שערים" – הצלחה ניסית וחד פעמית של חקלאות מדברית!

גרינץ מזהה את המתיישבים האיגאיים הראשונים לאורך חוף הים התיכון של סיני והדלתא בשם "חאנבו" המוזכרים בכתובות מצריות כפלשתים של התורה בדומה לאזכורם בלוח העמים בספר בראשית כצאצאי המצרים עצמם. פלישתים אלו הם למעשה צאצאי המינואים או הפלסטיים, תושבי יוון לפני היוונים עצמם גם יש להעיר כי גם העיר פלוסיון, עיר הגבול בין מצרים לארץ ישראל וכנען, בצפון מזרח הדלתא, על שפך הזרוע הפילוסית, הוא שיחור מצרים, היא נגזרת של השם פלשתים.

שני סוגי עמי הפלשתים גם מוזכרים בנפרד בתחילת ספר שופטים (יהושע ג'): " ... זאת הארץ הנשאת: כל גלילות הפלשתים (בצפון סיני הסמוכה למצרים) וכל האשורי מן השיחור על פני מצרים ועד גבול עקרון צפונה לכנעני תחשב – חמשת סרני פלשתים ...".
דהיינו, הכפילות כאן – איננה חזרתיות גרידא, באה להודיע לנו כי גם גלילות ארץ פלשתים בואכה שיחור מצריים, גם היא בכלל ארץ היעוד – היא ארץ הכנעני.

⁵⁷ יש לציין כי גם ממזרח לרצועת עזה ישנם מקומות עם השרש "גרר": חרבת גררית (שרדי כנסיה) – על שפת נחל הבשור לפני כניסתו לרצועת עזה, ג'ררה – מדרום לצומת קטיף, נחל גרר- יובל של נחל הבשור המתחבר אליו מצפון לתל גמה. את תל גמה זיהה החוקר פלינדריס פיטרי כמקומה של גרר מהתנ"ך ואף קרא את ספרו על החפירות שם – "גרר". על פי המדרש (בראשית רבה נא, א) גרר היא "גרריקה" .. בירושלמי (שביעית ו,א) נכתב: "מפני מה גזרו על הניווי זה שבגרריקי (טומאת ארץ העמים) – מפני שהוא ניווי רע (וממילא לא הולכים לשם- ביאור הגר"א). ועד היכן חייבו שם במצוות התלויות בארץ, או "אין טומאה על ארץ העמים" – ר"ש שם) –? עד נחל מצרים". על פי הר"ש סירילאו שם גרדיקי היא גרר המקראית. אם נסבור כי נחל מצרים הוא הזרוע הפלוסית של הנילוס שנסתמה – ארץ גרר הפלישתית משתרעת לאורך כל חופו הצפוני של חצי האי סיני ומזרחה ואולי כוללת גם את דלתת הנילוס. בכל מקרה נכתב בבראשית כי גרר נמצאת " בין קדש ובין שור " – דהיינו בודאי סמוכה למצרים ולא באיזור שפילת החוף.

הו, שובי נא יד יהודית התועה נה דורות
 וְלֵה קְלֵי הַמְּאֹר לְשָׁלוֹם בְּלְאֵמִים

"אצ"ג, "עם לבדד"

ד. האם נשארו שרידים ארכיאולוגיים של היותה של ארץ פלשתים בצפון סיני?

גדול החוקרים של צפון סיני, פרופ' אליעזר אורן העורך והכותב של ערך צפון סיני במדריך ישראל הישן (1979), כרבים לפניו, קובע בוודאות כי החל מהתקופה הפרהיסטורית הייתה התיישבות של ממש באזור צפון סיני ולא רק שורת תחנות לאורכה של דרך הסחר בין מצרים לדרום כנען. לגבי זהותם האתנית של מתיישבים אלו נמצא כי חלקם המכריע של אתרי צפון סיני מנותקים מבחינה תרבותית ממצרים (שם, עמ' 43) וקשורים לתרבות הברונזה התיכונה של ארץ ישראל דאז. אמנם נמצא בתל אל חיר, המזוהה עם מגדול, בית קברות מהמאה ה-6 לפנה"ס ובו כלי חרס יווניים וכן עדויות לשריפת מתים. באחד מבתי הקברות שבקרבת תעלת סואץ נתגלו קברים שלטענתו הם קברים של יווניים שסיגלו מנהגי קבורה מצריים וכן אמפורות יין מיובאות מאיי יוון (כיוס, סמוס ולסבוס) ואתונה. אולם הוא לא שיער שמדובר כאן בפלשתים.

עדות נוספת על נוכחות הפלשתים של צפון סיני אנו מוצאים במפת מידבא, שם מצוין הישוב פנטאסיכיונון, בין קסיון לפלוסיון. שם זה זהה לתרגום יונתן על הפסוק "כסלוחים אשר יצאו משם פלשתים" (בראשית). "כסלוחין – פנטסכנאי". כסלוחין מזוהה בחרבת מחמודיה מזרחה מפלוסיון (וילנאי 6114).

ה. על אף שהפלשתים לכאורה הגיעו מכפתור ולא ממצרים, כפי שנזכר בנביא "הלא העליתי את פלשתים מכפתור", נכתבה בבראשית דעה שונה בקשר למקורם של הפלשתים:

"ומצרים ילד את לודים ואת ענתותים ואת להבים ואת נפתוחים ואת פתרוסים ואת כסלוחים – אשר יצאו משם פלשתים- ואת כפתורים".

את זה תרגם התרגום הירושלמי – **ואת פתרוסים ואת כסלוחים** – "וית פילוסאי (נסיוטי) וית פנטסכני". כאשר פילוסאי היא כנראה העיר פלוסיון במערב סיני. על פי המדרש ורש"י פלשתים הם ערבוב אתני בין כסלוחים ופתרוסים. בניגוד לדברי גרינץ כי שני סוגי הפלשתים היו שונים אנתרופולוגית: חלקם גבוהים וצהובים וחלקם נמוכים ושחורים. בכל אופן על פי לוח העמים לבראשית מתברר כי חלק מהפלשתים הקדמונים הגיעו למעשה ממצרים כדעתו של גרינץ. או שהיו מעין מהגרים מצריים ליוון וכפתור שחזרו בחזרה להתיישב סמוך למקום הולדתם. לפלשת שבצפון חצי האי סיני של היום.

בדרך לעזה, רועי רוטברג

ה. בהמשך לפיתוח תודעת סיני המיוחדת כמחוז בישראל, יש לחפש עוד סימנים הקשורים להתיישבות הפלשתית הקדומה בצפון סיני ובדלתת הנילוס העכשווית⁵⁸. וכן ליזום חפירות או סקרים נוספים בחלק המרכזי של סיני, סמוך ליובליו של נחל גר-אל עריש בחצותו את מדבר התועים.

דווקא כאן, בארץ פלישתים נזכר הציווי ליצחק "גור בארץ הזו". דהיינו כדברי האור החיים (לבראשית כ"ו): כי לא החזיק אברהם בארץ פלישתים בחזקה הראשונה – לזה רצה ה' שיחזיק יצחק בה, והוא החזיק בה בחזקה מעולה, שחרש וזרע". כן כתב רבי אברהם בן הרמב"ם (לבראשית כו): "ואמר אבי אבא (הרמב"ם) ז"ל שטעמו כי במאמרו יתעלה כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל, ראיתנו על הגאולה לעתיד, שהרי ישראל לא כבשו ארץ פלישתים בזמן העבר... וארץ פלישתים נכללת בגבול זה". ועל זה הוסיף הרד"ק: "וכל הסיפורים האלה בחפירת הבארות וקריאת השמות... לאות ולסימן מה שיעדם האל לתת הארץ לזרעם. אבל פלישתים - אף על פי שהוא מארץ ישראל לא הוחזקה בידם... עד האחרונה לימות המשיח".

⁵⁸ לדעת ד"ר אריה קימלמן, בתקופה זו לא היו זרועות נוספים לדלתת הנילוס. הייתה רק הזרוע הנקראת היום זרוע "ראשיד" שנשפכה לים התיכון ממזרח לעיר אלכסנדריה של היום שלא נבנתה עד אז.

לדעתו זו ארץ פלשתים או פלשת הכלולה בכנען משתרעת עד אלכסנדריה של היום ועד לזרוע ראשיד של הנילוס. אותה אלכסנדריה ממנה הסתייג לאחר מכן הרמב"ם שכתב בהלכות מלכים "ואלכסנדריה בכלל האיזור". ואסר את הישוב בה מדין איסור החזרה והישיבה בארץ מצרים. דעתו זאת מצוטטת בהרחבה על ידי יהודה קיל בפרשנותו לדעת מקרא במקומות שונים.

כן כתב גם הגאון מוילנא (לבראשית י'): "כי מן שבעים אומות – שישים סובבים לארץ ישראל ועשרה יושבים בארץ ישראל ועוד שניים הם סיני וצידון, סיני יושב על גבול דרום... והם נכללים בתוך ארץ ישראל ולעתיד לבוא יתווספו אלה הב' אומות על נחלת ארץ ישראל...".

משלחת ארכיאולוגים ומקרים צופה ברצפת פסיפס בית הכנסת העתיק בעזה

על פי מהר"ח פלאג'י (איזמיר) ישנה מעלה חשובה בבניה ותפילה בבית כנסת סמוך לים

אפילוג 2- אבימלך 2

אפילוג 3- על אברהם ואבימלך – פרו' דניאל

מיכלסון

ביבליוגרפיה

- אשכנזי י'. פאגניות בעזה במאה החמישית והשישית לספירה ". קתדרה תשנ"א 60 115-160
- גרינץ יהושע מאיר "הפולשתים הראשונים: הפולשתים הראשונים בגרר והפולשתים לחוף הים". מוצאי דורות, מחקרים בקדמוניות המקרא וראשית תולדות ישראל וספרותו, הקיבוץ המאוחד, תשכ"ט, עמ' 129 – 99
- גרינץ יהושע מאיר. מוצאי דורות. גבול כנען ומצרים. עמוד 162
- כשר א. ציוני דרך בהיסטוריה של העיר עזה בימי בית שני קתדרה 15 21-26
- עוקד ש. קנקני עזה, היבטים כרונולוגים וכלכליים. ששון א' ספראי ז ושגיב נ. עורכים אשקלון עיר לחוף ימים תל אביב 227-250 תשסא.
- שניאורסון, לוי יצחק. תורת לוי יצחק עמ' תנב ואילך.
- קלאי זכריה, נחלות שבטי ישראל, מחקר בגיאוגרפיה ההיסטורית של המקרא. מוסד ביאליק ירושלים, תשכ"ז. חלק רביעי פרק שלישי. עמ' 304-313.
- תאנה ברוך, ערי נחלתינו, המכון להוצאת ספרים שעל יד תלמוד תורה מוריה. ירושלים תשנ"ז.
- שוורץ יואל. 'רצועת עזה ארץ פלישתים, משמעותה וחשיבותה של ארץ פלישתים והעיר עזה בפרט לעם ישראל בעבר ובהווה. דבר ירושלים התשנ"ה.
- שוורץ יואל. משבר עזה לבנון ואירן ואחרית הימים. דבר ירושלים- זיכרון צבי. ירושלים התשס"ו הוברמן חגי
- כשר, א., "ציוני דרך בהיסטוריה של העיר עזה בימי בית שני" קתדרה 15 (1980), עמ' 21 – 36.
- כשר, א., "מלחמתו של ינאי בערים ההלניסטיות באספקלריה של כתבי יוסף בן מתתיהו", קתדרה 41 (תשמ"ז), עמ' 11 – 36.
- הוברמן חגי. יהודים בעזה. מרכז למורשת יהודי עזה. נצרים תשנ"ד.
- הוברמן חגי. קהילה יהודית בעזה, ראשית ירושלים תש"ף
- התורה והארץ ז'. חבל עזה וגוש קטיף. כפר דרום תשס"ה.
- רודן שמעונה. המזל, העיר והים, פולחן טיכה ופורטונה בערי החוף של ארץ ישראל. נהר 2014

- ישראל והים, אסופה, רשות הנמלים, חבל ימי לישראל ניומן תש"ל.
- Bourdajewicz M. 2000 gaza pedant les periodes du bronze moyen at recent et the 1' age du fer. Gaza mediteranee. Paris.
- Aren Meir. _Gaza_Oxford Encyc Bible and Archaeology_2013 ארן מאיר. ערך עזה
- Some_Remarks_on_the_History_of_Gaza
- Les_fouilles_arch_ologiques_Gaza עזה בין צייליזציות
- Avraham Faust and Hayah Katz PHILISTINES, ISRAELITES AND CANAANITES IN THE SOUTHERN TROUGH VALLEY DURING THE IRON AGE I* B
- .Pottery and Society in Iron Age Philistia: Feasting, Identity, Economy, and Gender A Avraham Faust
- THE "PHILISTINE TOMB" AT TEL 'ETON Culture Contact, Colonialism, and Local Responses in Iron Age Shephelah, Israel Avraham Faust
- Canaanite Resistance: The Philistines and Beth-Shemesh— A Case Study from Iron Age I Zvi Lederman Shlomo Bunimovitz

RESEARCH ARTICLE ANTHROPOLOGY •

- Ancient DNA sheds light on the genetic origins of early Iron Age Philistines
- Michal Feldman Daniel M. Master Raffaella A. Bianco¹
-

Marta Burri¹, •

Philipp W. Stockhammer^{1,4}, •

V Alissa Mitnik^{1,5} •

Adam J •

- Studying Ancient Anthropogenic Impacts on Current Floral Biodiversity in the Southern Levant as reflected by the Philistine Migration

Suembikya Frumin1

Aren M. Maeir1 ,

Liora Kolska Horwitz2 ,

Ehud Weiss1 &

- מרדכי כסלו- טופח ספרדי בתל נאמי ותל דור 1993 import of an Aegean food plant to a Middle Bronze
- יואל אליצור. 'גבול עולי מצרים' והשמיטה. תחומין ל"ו (תשע"ו).
- גדעון חרלפ. פלשת, גרר וארץ פלשתים. מצורף

- א, 4 (תשכ"ט), עמ' 124-127, [קדמוניות](#), אשר עובדיה, 'בית-הכנסת בעזה'
- Asher Ovadiah, "Excavations in the Area of the Ancient Synagogue at Gaza," [Israel Exploration Journal](#) 19, 4 (1969), pp. 193-198.
- Asher Ovadiah, "Gaza Maiumas, 1976," [Israel Exploration Journal](#) 27 (1977), pp. 176-178.

- שמשון- מאמר ישן אצל גדעון בארכיון לחפש
- שילוני צבי. אחוזת בית בחולות עזה? תכנית לייסוד פרבר עברי- לאומי. עיונים בתקומת ישראל כרך 25 (2015) עמוד 379-412

- פיגרס פאו, עורך. מעזה לפלוסיום: מקורות לגיאוגרפיה היסטורית של צפון סיני ודרום מערב א"י. 2000

- הס עמירה, לשתות מהים של עזה. הסיפריה החדשה [1996](#),
- L.D. Segni, 'The Territory of Gaza: Notes of Historical Geography'. [Christian Gaza in Late Antiquity](#) 2004
- מ. גיחון, תולדות רצועת עזה באספקלריה גאופוליטית וגאו אסטרטגית. קתדרה 6 (1977) ע' 165-133

עוד שמשון חי

לתפוצה והערות :

הוברמן חגי, טל. 03-9363460, נייד: 054-6713289

אריה קימלמן. היכן הוא ? התשפא

גולדראט יששכר ע"ה,

הרב יהודה זולדן, מכון התורה והארץ לשעבר, מעלה אדומים

אריה יצחקי, גיאוגרף והיסטוריון, כפר תבור

עמותת דרומא: בית הלחמי מנחם ע"ה

מדרשת נצרים, ניצן : סרי רפי, מוכי בטר, אורה אוחנה

קיבוץ גבולות – ספריה

דן גזית

קיבוץ בארי – אישה חוקרת

שמיל קורצמן, פורת – קיבוץ עלומים

מועצה איזורית אשכול

מוזיאון ימית

אדריכל סרג'יו לרמן

ארן מאיר, סובמיקה, עמית דגן, המחלקה ללימודי ארץ. ישראל וארכיאולוגיה, אוניברסיטת בר אילן

גבאי: שפת אמת 9, בני ברק, 053-850072, פקס: 03-6164789, ראה מצבות בחצר המנזר בעזה

יעקב הוסטר, קמ"ט ארכיאולוגיה, לשעבר חבל עזה, אשקלון

פרופ' דוב גביש, (מפה של גאט), האוניברסיטה העברית

הרב מנחם ליבמן ע"ה

הרב עוזי כהן, קרית ספר

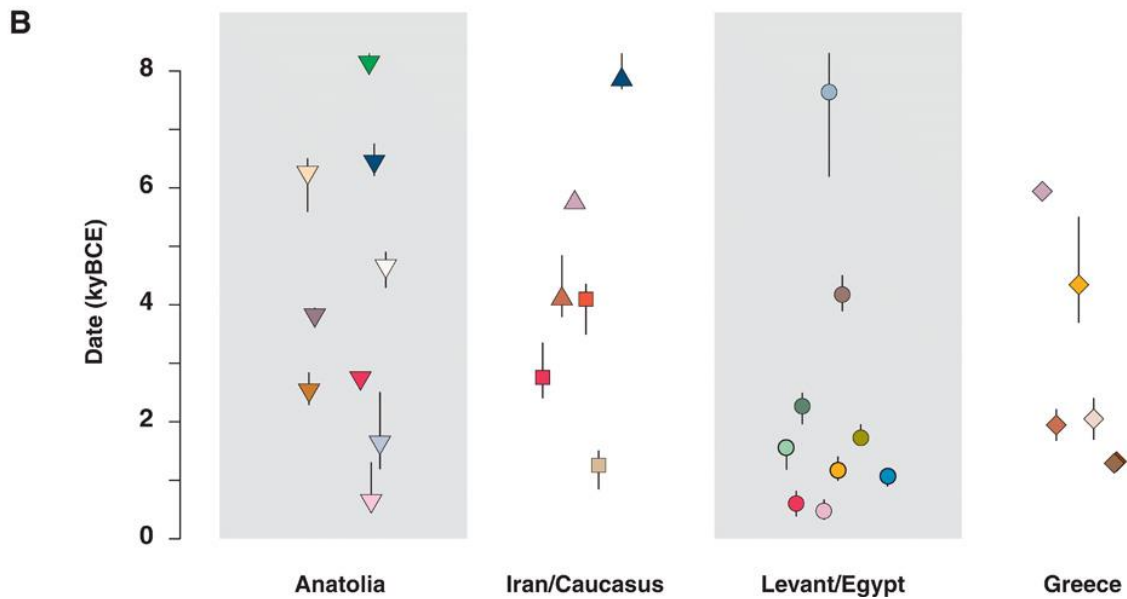
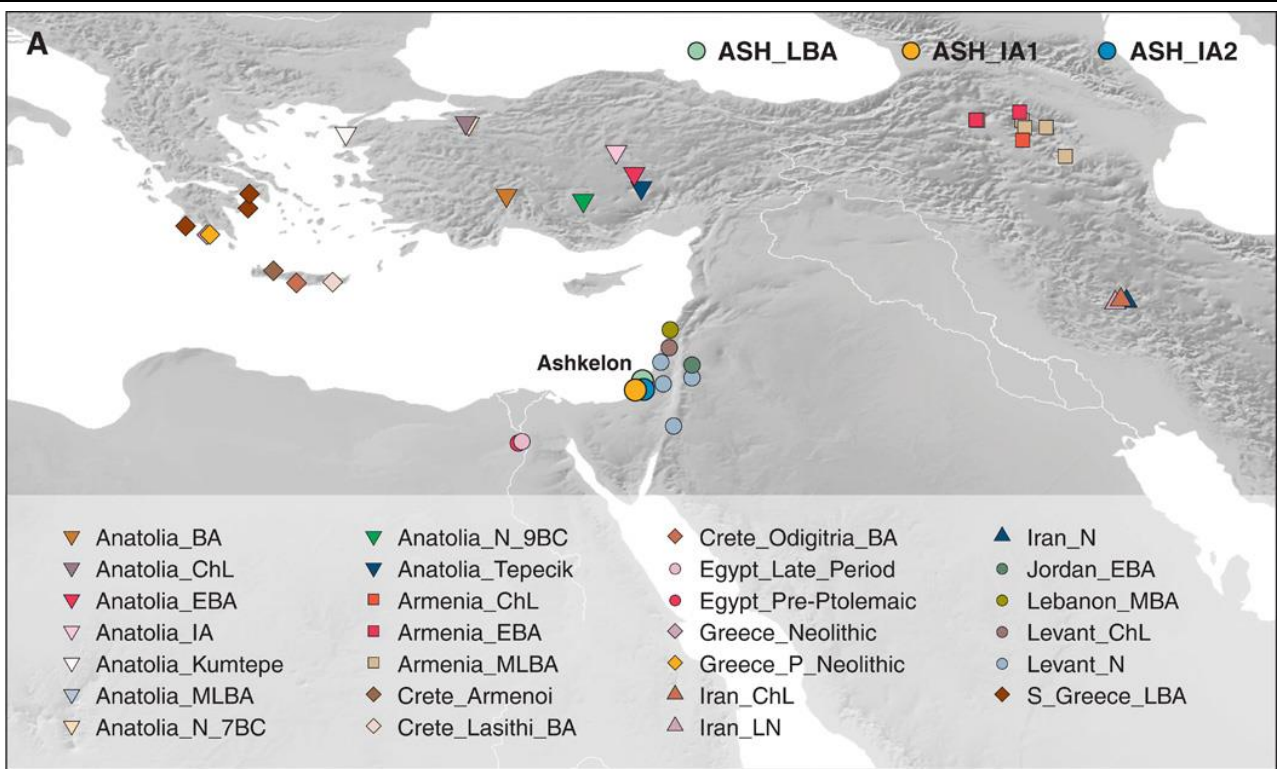
רם גופנא

תאנה ברוך ודינה

עמירה הס

שמעונה רודן

אפרים טשנדי, ניצן

מפת תפוצת הפלישתים ומקורם
לפי חפירות אשקלון הסמוכה

RESEARCH ARTICLE ANTHROPOLOGY מתוך

Ancient DNA sheds light on the genetic origins of early Iron Age Philistines •